

תקווה

מילה במקום 2025

הליקון | "תקווה"
נובמבר 2025

עורכת הגליון: ציונה שמאי
עיצוב הכריכה: אלעד אלחרר
עיצוב טיפוגרפי ועימוד: טפר בע"מ

© כל הזכויות שמורות להליקון (ע"ר)
דאנאקוד 533-148

חברי ההנהלה הציבורית: ד"ר ליאורה ברש-מורגנשטרן (יו"ר), ארנון אורבך,
אסתי דינור, נורית סגל, אתי שלח
מנכ"ל: גור שלי
ניהול אומנותי: ציונה שמאי

Published by HELICON Society for the Advancement of Poetry in Israel
Partner of the European Network of Cultural Journals Eurozine,
www.eurozine.com

Member of Lyrikline.org; Partner of LAF | Literature Across Frontiers;
Member of ENCWP | The European Network of Writing Programs

מייסדים: אמיר אור (עורך ראשי ראשון), רוני סומק, אירית סלע, מיכאל סלע,
אביגדור פלדמן, לאון רקנאטי, דורון תבורי

כתב העת יוצא לאור בסיוע מינהל התרבות – משרד התרבות והספורט;
אגף תרבות ואמנות – עיריית תל-אביב-יפו

Printed in Israel 2025

*

בשנתיים האחרונות נכתב כל כך הרבה על תקווה, בכל מסגרת אפשרית.

עם זאת, עד שלא קראתי את השירים והסיפורים המתפרסמים בקובץ, לא שיערתי עד כמה היא יכולה להיות רב משמעית. כל אחד ואחת מהכותבים, מנקודת המבט המיוחדת לו, מעניק לה פרשנות אישית. מרגעים קטנים ועדינים, עד אובדנים שוברי לב, ובכל זאת ממשך להחזיק בה.

אני בוחרת לא להכביר מילים משלי, ומעדיפה לתת למילים שלהן/ם לדבר בעד עצמן.

השירים והסיפורים שבקובץ, שכתבו הזוכים במעל תשעים ישובים, פורשים בפנינו מניפה מגוונת ומרגשת של החברה הישראלית, הפצועה והמורכבת.

כמה משמח ומרגש לגלות, שגם במקומות האפלים ביותר, יש מקום לאור.

תודה לכל הכותבים, על שבחרתן/ם לשתף את כולנו.

ציונה שמאי

שירה

הטבע – התקווה

גִּלְגַּל הַזְּמַן לֹא עוֹצֵר וְלֹא נָח,
לְעֵתִים נְדָמָה לְנוּ שְׂזָה לְרַעְתָּנוּ
לְעֵתִים לְטוֹבָתָנוּ,
מִהִטָּבֵע לְמִדְתֵי שְׂזָה אִף פֶּעַם לֹא נִגְדִי בְּאִפְּן אִישִׁי,
מִהִטָּבֵע לְמִדְתֵי לְחִבְק אֶת גִּלְגַּל הַזְּמַן.
אִם אֶתְנַגֵּד לוֹ אֶפְסִיד, אִם אֶקְבֵּל אוֹתוֹ בְּאֵהָבָה אַרְוִיחַ,
הַטָּבֵע הוּא הַמּוֹרָה הַמְשֻׁבָּח בְּיוֹתֵר
חֲמֵשׁ הַשָּׁנִים הָאֲחֻרוֹנוֹת לְמִדּוֹ אוֹתִי דְּבָר אוֹ שְׁנַיִם,
מִגִּפָּה וּמִלְחָמָה אַרְוִיחַ שְׁטָרֵם הַסְתִּימָה.
מִגִּפָּת הַקּוֹרוֹנָה נְעָרָה אֶת הַשְּׁטִיחַ מִתַּחַת לְרַגְלֵי כָּל הָעוֹלָם,
וְהַמְלַחְמָה הָאֲרוּרָה נִפְצָה אֶת כָּל הָעֲרָכִים עֲלֵיהֶם גְּדַלְתִּי,
חֲשֵׁתִי שְׁלֹאבוֹד הִלְכָתִי.
נִשְׂאֵתִי עֵינַיִם לְשָׁמַיִם,
הַשֶּׁמֶשׁ זוֹרַחַת וְהָאֲבִיב בִּפְתַח
הַגָּנָה מְגִיבָה רֵאשׁוֹנָה וּמִתְעוֹרֶרֶת לְתַחִיָּה,
רַק לְפָנַי שְׁבוּעִים גַּל קוֹר הִגִּיעַ וְהַיּוֹם אָנוּ בִּפְתָחוֹ שֶׁל שָׂרֵב,
חֲמִסִּין יִשְׂרָאֵלִי שָׂאִין עָלָיו.
נִזְכָּרֶת בְּכָל קִשְׁת הַרְגָּשׁוֹת
וְחִשָּׁה מִיִּתְרִים שֶׁל רֶגֶשׁ מִתְמוֹסְסִים,
וְלֹא מְאִימִים.

השלתי את הפחד ואת החרדה והרגשתי איך אני מתחילה להתמלא
תקנה.
מביטה אל הגנה הפורחת, איש לא שאל אותה, גנה, איך את מרגישה?
האם תפרחי השנה?
כוח החיים גובר על כל החששות והפחדים.

פתח לתקווה

”...אמר לו מסתכל הייתי במעשה בראשית ולא היה
בין מים העליונים למים התחתונים, אלא כשתים
ושלוש אצבעות ורוח אלוקים מנשבת...”
(בראשית רבה פר' ב', סימן ד')

והמים התחתונים שואפים למעלה

לעלות לאויר להתאדות
להדבק בשמים

והעליונים משיטים כמבקשים
לרדת מטה, להתאחד
ומתכוצים טפות טפות

ובינתיים הרוח המנשבת מנסה לאחות
נוגעת לא נוגעת בכל הקצוות
ופתח נולד לתקוה כשתים ושלוש אצבעות

*

תְּקַנְהָה, יוֹסִי תְּבִינְךָ,
מָה אֶתְּ אֹמְרֶת? עֲבַרְנוּ הַרְבֵּה
אוֹלֵי כְּבֹר נִסְעָה? לֹא מִצְאָתִי שָׁבֵר כְּמוֹ הַזְּמַן הַזֶּה.
יוֹסִי עֲזֹב אוֹתִי אֵין אוֹתִי
אֲנִי עֲמוּסָה. אֵין אֶת הָעוֹלָם
קֹשֶׁה, עֲצוּב, רַק דְּמָעוֹת
מְעִיק, כּוֹאֵב, אֵין אוֹתִי אֶת הַיָּם
שְׁבָרוֹן גּוֹף, מְמַלְאוֹת
שְׁבָרוֹן לֵב. לֵילָה, קֹשֶׁה לְהֵרֵד
כָּל הָאֲבָנִים נוֹפְלוֹת.
נוֹ, תְּקַנְהָה, הַבִּיטִי, נִפְלְאוֹת!
עוֹד מְעַט הַכֵּל יַעֲבֹר
אוֹמְרִים שְׁאֲחֵרֵי שִׂיא הַחֶשֶׁךְ
מְגִיעַ הָאוֹר! אֵין אוֹתִי אֶת הַיָּם
בְּדִיל וְדַמְיוֹן וְעוֹפְרֶת

מעבר, נעלם..
משם חיבים לשאב תקנה
לקבל קצה חוט, לא ראש עם
חבל
אנחנו חיבים אותך, תקנה
כדי לא לקבע אכל.

והיא נעצרת
דומיה.
עינים בזהות.
וחושבת
לא אתן עוד
דקת דומיה
כששמי הוא תקנה
ונפשי הומיה
מתוך באר הדמעות
אשאב מים לאומה
והוא עוד ישוב
בוא נסע
אני מוכנה.

חמרים מתכלים
דמיונות אחרים
אין מנוס מלשמע גלים
גם בים
כאלו הכל נדם.
אנחנו פה
והוא שם.

הגלשן שלו בחדר
הבגדים לבדם
אין מהות שיוכלו
לעטף אותה
תקנה, עצרי.
את חיבת להבין
עברנו תקופה
עם יד על ההדק
סדקים בנפש
הביאו לחנק.
אין את העולם
אין אותנו גם.
אכל יש משהו

כך היא דרכה של אורה

”נשמתתי היא קרן של שמש
לא תתפס בכף”
(זלדה)

מִן הָאָרֶץ הַזֹּהוּ הַשְּׂקֵטָה
עָלִינוּ מִפְּלָאִים וְתַמּוּהִים
כָּל שְׁהִיָּה בְיָדוֹ חֲתִיכַת פֶּתַח,
פֶּסֶחַ שֶׁל אָרִיג, תִּלְתֵּל שֶׁל צֶמֶר, עֶזֶב
אָנוּ שְׁנוֹתֵרְנוּ הֵיִינוּ רַק הָעֵקֶשִׁים
אֱלוֹ שְׂמֵמִילָא חֲשָׁבו לְוֹתֵר עַל הַכֹּל,
וְעִנִּינוּ צָחַק אֲזִי מִן הָאֲדָמָה
וְהִיָּה סְמוּק וְסַחּוּף לְרוּחַ
וּלְרֵגַע הֵיִינוּ חִפְּשִׁים
בְּאֵמֶת.

סער ליבן / מ.א.א שכול

חצב שחור

הַחֲצָבִים הַלְבָנִים בְּכַנִּסָּה לְבֵאֲרֵי
שֶׁהֲצִטְלַמְתִּי אֶתֶם בְּעֶרְב־רֹאשׁ הַשָּׁנָה
רְאִיתִי אוֹתֶם עֹכְשׁוֹ,
מְפִיחִים, הַלּוּמֵי קָרֵב,
תְּקוּעִים בְּסִתּוֹ
אֲכַל עֲדִין נֶצְבִים זְקוּפִים
נִלְחָמִים לְשֹׂרֵד וּמִתְעַקְשִׁים לְזִכֹּר.
וְאֲנִי
יֵשׁ גַּם בִּי חֶלֶק כְּזֶה,
מִיֵּן גִּנְטִיקָה
אֲנִי חֲצַב שָׁחַר.

תקווה

מתעתעת, מכאיבה, כמה שברירית היא.
מבליחה לרגעים, מפציעה מתוך חשך, לרגע נותנת מרגוע.
בודדה, לעתים אכזרית.
מעודדת, עוטפת, ממלאת את הלב באור,
ונעלמת.
תקנה היא רגעים, קטנים, חולפים.
לעתים מתממשים, לרב מתרסקים.
על אף התעתוע, ועל אף קריסת חומות הלב סביבה,
שוב ושוב, אומן אותה, איחל לה, אחפש לה מקום,
אשמר עבורה עוד מעט אמונה.

יונתן בלנק / אשדוד

*

כְּשֶׁאֲלִקִים בְּרֵא עוֹלָם
זֶה הָיָה בְּצַחוּק

פְּשׁוּט כָּךְ

שְׂרִירֵי בְטָנוֹ
הַתְּכַוְּצוֹ – הַשְּׂתַחֲרָרוֹ
בְּשִׁבְרֵת עוֹלְמוֹת

וּבְהִדְהוֹר הַקּוֹל
עָגוּל וְעוֹד עָגוּל
אֲדוּהָ וְעוֹד אֲדוּהָ
עַד נִקְרֵת הָאֲמִצֵּעַ
שֶׁל צַחוּק תִּינּוֹק מִשְׁתַּנְּק
לְמִרְאָה בְּבֵת צָב קִטְנָה
תְּלוּיָה עַל רוֹכְסָן
תִּיק הַצַּד שְׁלִי

דקלה מור אבי־גיא / מ.א באר טוביה

*

סגור
וּלְלֹא חֲרָטָה
אֶהְבֵּתִי שְׂבָאֵת
אֶהְבֵּתִי שְׁהִיהָ.

סגור
וּלְלֹא עֲכָבָה
אֶהְבֵּתִי שְׁנִשְׂאֲרֵת
אֶהְבֵּתִי אֶהְבָּהּ.

סגור וְגָמֹר
לִפְנֵי קֹדֶשׁ וַיִּרְאֶה,
סגור וְגָמֹר
יָמִים נֹרְאִים בְּפִתְחָהּ שֶׁל מְלַחְמָה,
סגור וְגָמֹר
תְּכַלִּיתָהּ שֶׁל אוֹמָה,
סגור וְגָמֹר
הַשְּׁלוֹם לְמְלַחְמָה.

לב איזקוביץ / באר שבע

*

הבִּקֵּר קִמְתִּי תְּכַלֵּת
קְנוֹקְנוֹת שֶׁל צֶהַב עֲרִיז
אוֹחֲזוֹת בְּגֵרוֹנֵי
שִׁמְלָתִי
הִצְעִיף
הַחֲלָצָה שֶׁמִּתְחַת
בְּצַבְעֵי שָׁמַיִם
מְגִרְשׁוֹת אֶת הַחֹל שֶׁדָּבַק בְּשַׁעְרֵי
אֶתְמוֹל

תקוות ליל ירח

יֶרַח מֵאִיר בִּי
חֲשַׁכְתָּ לִילוֹתַי
מְעִיר בִּי חֲלוֹמוֹתַי,
תְּקוּוֹתַי
וּפְחָדַי

יֶרַח מְלֵא
כְּמוֹ אִשָּׁה בְּיוֹם הַלֵּידָה
מְבַשֵּׂר לְלֵילָה בְּשׁוֹרָה
שֶׁל תְּקוּהָ

יֶרַח חֶסֶר
כְּאֵדָם הַשׁוֹבֵר
כּוֹס וְצוּעֵק לְמַזָּל טוֹב!
מְחַיֶּכֶת הַלְּבָנָה
לְמֵרוֹת הַכָּאֵב, הַקֶּשֶׁי
וְהַמְּכָאוֹב

רַק חֲלוֹן בֵּינֵי וּבֵין הַיָּרֵחַ לַעֲתִים פְּתוּחַ לַעֲתִים סָגוּר
וּבֵינֵינוּ חֲשֵׁכַת שָׁמַיִם
יָם כּוֹכָבִים
וְאוֹר שׁוֹכֵב
שֶׁמְסַתֵּנָן לוֹ כְּמוֹ חַיּוֹף שֶׁל יֶלֶד
שֶׁשָּׁעָרוֹ סָתוּר

דויד דרמון / בית אריה עופרים

בין מים למים

הוא בְּרוּחַ
הוא נוֹתֵן שְׁמוֹת לְכוֹכְבֵי
הוא הָאֵוִיר

הוא בְּמַעְרַב־בִּלְתִּי
הוא הַסּוּפּוֹת וְהַשְּׁלָגִים
הוא אֶתְנֵנוּ כְּשֶׁאֲנַחֲנוּ נוֹפְלִים
הוא הַטַּעַם

הָדָם בְּאֶדְמָה עוֹד יִצְמִיחַ שְׂרָשִׁים
הָאֶבֶק בְּשַׁעַר יִנְבִיט נְרַקִּיסִים

”הִלְלוּהוּ שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ
הִלְלוּהוּ כָּל כּוֹכְבֵי אֹר
הִלְלוּהוּ שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם
וְהַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל הַשָּׁמַיִם”*

* תהלים קמח, פסוקים ג-ד

הנאא פארס/ מ.מ בית ג'ן

*

יבאגטני חזן האדי
אסמע צדי האيام האחלה
טתואלי האמלה מא לז להא וטאב מן עמרי ..
טמר בביטע .. כאנמא אחוי טבقات מן התראכמאט
זכריאט תצל .. טתנאסב טרדיא מע השעף

טתצארע האפכאר פי ראסי
ואעגז ען טרתיב באיא اولויאטי..
טעב פוזעי וצראאט
טתחבט ביין מאאומה אסעם התעאסה או טרק בצמה קנט קד באדאט רסמהא
מנז הצער
רסאלל כחירה טצל ..
מן העאלם
מן הכון ..
מן רב הכון ..
טתקול
פקי קייודק
ואהרי מן המעטל
למ יעד אטפאלק
אולאד הכאבה ו איתאם הפרח

أولئك الذين زرعتهم وغذيتهم بالقيم
بالاخلاق والشرف
صقلت في ذاكرتهم معنى التمرد على الانكسارات
والمحاولة رغم الألم
اورثتهم ثروات من القناعة
وكشفت لهم سر اكتساب القلوب
واجتياح لحظات الأمل

ها هم كبروا وتبعوا المسير

فرحة أنا اليوم
اجلس برواق بشرفات عمر الستين
ارتشف من كوب الإدراك والقدر
أراهم
يحققون آمالهم
كم انتظرت ذلك العهد الجديد
حكايات واعية
اخطأ لهم
ولاولادهم
احفاد الفرخ

جيل جديد تملؤه المحبة
جيل تربي على
أن أكرام الحياة بالقناعة وأكرام الحب بالحرية
أن أكرام العمر بالوعي وأكرام الروح بالإيمان
جيل تربي على
أن الحزن قيد

وَأَنْ الثِّقَّةَ بِاللَّهِ وَعَد
أَنْ الضَّعْفَ إِشَاعَةً وَأَنْ الْإِيمَانَ قُوَّةً
أَنْ الْخَوْفَ قِنَاعًا وَأَنْ الشُّجَاعَةَ يُقِينُ
أَنْ الْخَيْبَةَ زَائِرٌ
وَالْإِطْمِئْنَانَ مُقِيمٌ
أَنْ الْمَوْتَ نَصِيبٌ .. وَعَدَلَ اللَّهُ حِكْمَةً

أَنْ الْيَتِيمَ الْحَقِيقِيَّ هُوَ الْيَتِيمُ الْإِمْلُ
وَأَنْ الْإِسْتِمْرَارِيَّةَ شَرِيعَةً لِلْحَقُوقِ الْإِنْسَانِ
تَكْمُنُ فِي طَيَابَتِهَا غَارَاتٌ نَشْنُهَا عَلَى الْيَأْسِ

لنحيا

فلكل منا
معاركه وهزائمه
ولكل منا
حضارته وثورته
وانتصارات تميزه

حكاية امي مع الامل.

תוקף אותי לפתע עצב שקט.
אני שומעת את הד הימים שחלפו,
בזה אחר זה
הם נושאים את כל מה שהיה ערב וטוב בחיי
חולפים באטיות
כאלו נושאים בתוכם שכבות של דברים שנצברו.
הזכרונות הולכים ומתמעטים,
יד ביד עם התשוקה.
המחשבות נאבקות זו בזו בראשי,
ונבצר ממני לארגן את שרידי סדר העדיפויות שלי.
עיפות, מהומה ומאבקים
מתלבטים בין התנגדות לחצי העצב,
לבין הרצון להותיר חותם שכבר התחלתי לשרטט בילדות.
הודעות רבות מגיעות,
מן העולם,
מן היקום,
ומבורא היקום
לוחשות לי:
התירי את כבלך,
ברחי מן הפלא.
ילדך כבר אינם ילדי העצב או יתומי השמחה
הם אלה שזרעת והזנת בערכים,
במוסר ובכבוד.
מרקת בזכרונם את משמעות המרד כנגד השברים
והעמידה בנסיון חרף הפאב.
הורשת להם אוצרות של הסתפקות ביש,
חשפת בפניהם את סוד כבוש הלכות,

וּפְלִישַׁת רִגְעֵי הַתְּקוּהָ.
וְהִנֵּה – הֵם גָּדְלוּ
וְהִמְשִׁיכוּ בַדֶּרֶךְ.
אֲנִי מְאֻשֶּׁרֶת הַיּוֹם
מִמָּרוֹם שָׁשִׁים שָׁנוֹתֵי, יוֹשֶׁבֶת בְּנַעַם,
לוֹגֶמֶת מִכּוֹס הַתּוֹכְנָה וְהַגּוֹרֵל,
רוֹאֶה אוֹתָם מְגִשִּׁימִים אֶת חִלּוּמוֹתֵיהֶם.
הוּא, כִּמְהַר חִפְיִיתִי לְבוֹאוֹ שֶׁל הָעֵדֶן הַחֲדָשׁ
אֲנִי כּוֹתֶבֶת לָהֶם וּלְיִלְדֵיהֶם, נְכָדֵי הַשְּׂמֵחָה,
סְפוּרֵי תוֹכְנָה.

דוֹר חֲדָשׁ, מְלֵא בְּאַהֲבָה.
דוֹר שֶׁגָּדַל עַל הַהִכָּרָה,
שֶׁהוֹקֶרֶת הַחַיִּים נִקְנִית עַל יְרֵי הַסְּתַפְקוּת בֵּישׁ,
וְשֶׁהוֹקֶרֶת הָאַהֲבָה מְשַׁגֵּת בְּאַמְצָעוֹת הַחֲרוּת.
שֶׁהוֹקֶרֶת הַחַיִּים טְמוּנָה בַתּוֹדָעָה,
וְהוֹקֶרֶת הַנְּשֻׁמָּה נְטוּעָה בְּאַמוּנָה.
דוֹר שֶׁגָּדַל לְהִבִּין
שֶׁעֵצֵב הוּא כָּבֵל,
וְשֶׁהַבְּטָחוֹן בָּאֵל הֵנוּ הַבְּטָחָה,
שֶׁהַחֲלֻשָׁה אֵינָה אֶלָּא שְׂמוּעָה,
וְשֶׁהָאֲמוּנָה הֵנָּה כּוֹחַ.
שֶׁפָּחַד אֵינּוּ אֶלָּא מִסְכָּה,
וְאִמֶּץ פְּרוּשׁוֹ וְדָאוּת.
שֶׁהָאֲכֻזָּה הִיא אוֹרֵחַ לְרִגְעַי,
וְהַשְּׁלוּה שׁוֹכֶנֶת לְבִטָּחָה,
שֶׁהֲמוֹת הוּא גּוֹרֵל

וְשֶׁהַצֶּדֶק הָאֱלֹהִי הוּא דְבַר חֲכָמָה,
שֶׁהֵיטּוֹם הָאֲמִתִּי
הוּא זֶה שִׁיתּוֹם מִתְקַוָּה,
וְהַמְשִׁכִּיּוֹת הֵנָּה הַבְּסִיס הַחֲקִי לְזִכְוִיּוֹת הָאָדָם
וּבְתוֹכָהּ מְסִתְתָרִים חֲמָרֵי הַנֶּפֶץ כַּנֶּגֶד הַיְאוֹשׁ.
הִכָּה נַחֲיָה
לְכָל אֶחָד מֵאֲתָנּוּ
יֵשׁ אֶת הַקְּרִבּוֹת וְהַתְּבוּסוֹת שְׁלוֹ.
לְכָל אֶחָד מֵאֲתָנּוּ
תְּרַבּוּתוֹ וּמְרָדוֹ
וְהַנְּצַחֲוֹנוֹת הַמֵּיחֲדִים לוֹ.
זֶהוּ סְפוּרָה שֶׁל אֲמִי עִם הַתְּקוּהָ.

מערבית: אילה בנאי

עוד אשוב

עֲצָב קָפָא בְּדִירְתִי
חֲלוֹן וּלְפָנָיו כּוֹכָבִים.
אֲרִיָּה מְסָרֵק רְעֵמָה הַבֵּיט
בִּי מֵהַמְרַפֵּסֶת מְמוּל.
הַסְקָרְנוֹת כְּמַעַט הִרְגָה אוֹתוֹ.
הָאֵם הִיָּה זֶה סְפוּר
אֲהַבָה שֶׁל פֶּרֶק אֶחָד
שְׂאֵל
וְהַחֵל רוֹקֵד לְקוֹל יִלְלַת חֲתוּלִים.

כִּי־צַד הִגִּיעַ אֵלַיךְ
וְאֲנִי תָמִיד בְּדַרְכֵי.
יִדְעֵת שְׂאֵם אֱלֹהִים, אָשׁוּב.
אֵל תַּחֲשָׁשִׁי, בְּטוּחַ אָשׁוּב.
תַּחַת גְּלִימַת אֵשׁ, אָשׁוּב.
בוֹעֵר מֵאֲהַבָה, אָשׁוּב.
לֹא גַעְגּוּעַ, אָשׁוּב.
הִנֵּה אֲנִי כְּבָר כָּאֵן,
בוֹאִי,
נִתְחַבֵּק שׁוּב.

אֶת זְמַנּוֹ בְּלִינוּ
בְּסֵתֶר כִּינְשׁוּף וְעֵטֶלְפָּה.
הִלְכֵת אַחֲרֵי עֵינֶיךָ שָׂרְאוּ הַכֹּל,
לְעֵגֶת לְכַעוֹר וְנִגְעֵת בְּדַבְרֵי
הַיָּפִים שָׂרְאִית בְּדַרְבָּךְ.
אֶת הַבְּכִי הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר
בְּכִית כִּשְׁהִנְחַתִּי תִינּוֹק בְּחִיקָךְ.

אירית זרוק / בית שאן

אני רק חובשת

(לזכר דביר פימה ז"ל)

אני רק חובשת.
רגילה לשברים, לחבלות, לרפק שנעלם –
לשבר הזה
אין תחבשת.

שלחו אותי להודיע:
"משפחה אחת,
בן נפל
תהיי צדינה"
הכנסתי את החלצה למכנסים,
מתחתי את הפנים
בפנים –
הכל רעד.

הגעתי אל הדלת.
רגע לפני שדפקתי
הרגשתי שאני שוב ילדה,
מחפשת אמא שתשמר עלי.
ולא היתה אמא,
רק אני –
והבשורה.

היא פתחה.
אמא
כלפי חוץ חזקה,
בעינים שלה, ראיתי שכבר יודעת.
היא תפסה לי את היד,
ולפני שאמרתי מלה
נפלה אלי,
והלכ שלי התפורר יחד אתה.

בכיתי אתה.
לא היה שם "פרוטוקול"
לא היה "מרחק רגשי"
הייתי אתה, עד הסוף.

ואז היא שאלה אם הוא סבל.
אמרתי – לא.
והיא אמרה –
"אני ממש יכה."
אני חיה.
בשכילי.
אני לא נותנת להם לנצח

אני חובֶשֶׁת,
אך באותו רגע
היא זו שרפאה אותי.
נתנה לי כוח להמשיך
לעוד בית, לעוד כאב,
לעוד תקנה
שגולדת מתוך האבדן.

יש אהבות גדולות שמתחילות בַּשְּׁקֵט

(לאופיר, ותודה ליהודה עמיחי)

וַיֵּאִיר כְּתָב לִי: "וְאֵל תִּדְאָגִי. אֶהְבֶּה בָּאָה. זֶה מָה שְּׂאֵהְבָה עוֹשֶׂה"
וַאִיזָה זְמַן אַחַר כֵּךְ, לְמֵרוֹת שְׂדָאֲגָתִי,
הֶאֱהָבָה צְחֻקָה וְעֵשְׂתָה כְּדַבְּרִיו וּבָאָה.
בָּאָה כַּמְהֵלֶכֶת בְּתוֹךְ הַנְּבוֹאָה: בִּיצִיאוֹת הַיְרֻקוֹת הַזֵּהִירוֹת, בְּרִבּוּא
הַגְּרָגְרִים, בְּגֶשֶׁם,
בָּאָה כְּמוֹ שְׁחֻכְרָתִי אִמְרָה שְׁתִּבּוּא,
בָּאָה.

הוא בא בשקט. זר ננוח ומחיד.
מנסה ללמד אותי לנקד, לאהב חשבון, לטיל,
אך רגלים, פזור דעת, מטיל ספק בכל, מועד אתי וקם
ואני שומעת את הלב שלו מהבהב
ל א ט
זה טוב, זה טוב, זה טוב.

סתו עכשו, ויש לנו ילד.
אתה אבא, אני אמא,
אנחנו משפחה.
נסים גלויים בעולמו.

עומר נחום / מ.א בקעת הירדן

שיר אהבה

(לטוביה פלאי)

אֲנִי מְקוּהָ
שְׁלֹא יִקַּל בְּעֵינֶיךָ הַדָּבָר
לְעֵמֶד מוֹל יְדִיעָה גְמוּרָה

אֵין לְעֵבְדוֹת שׁוֹם עֲנִין בְּזָה
אֲתָה יוֹדֵעַ גַּם כַּמָּה מִפְּחִיד
חֶסֶר הַנְּדָאוֹת

עֲכָשׁוּ יוֹם שְׁנַי בְּעֶרְבִי, עֶשֶׂר וְעֶשְׂרִים
אֲתָה עוֹמֵד לְהוֹלֵד מִמֶּשׁ בְּקֶרֶב
אֲנִי בֵּין שְׁתֵּי הַדְּלָתוֹת הַגְּדוּלוֹת שֶׁל חַיִּיד
אֲתָה כָּל כֶּף קְרוֹב שְׁאֲתָה כָּבֵד נְעֻדָּר
וְאֲנִי אוֹחֵז בְּךָ בְּכָל מָה שְׁאֵינִי גוֹפִי

אופיר יהונתן / מ.א ברנר

*

בין השבילים של אתמול,
והדרך של מחר,
בלב סרוק ומלא פחד,
תקנה פורחת, אף פעם לא נגמרת.

מהשביעי לאוקטובר,
מתוך חשך שהותיר פצעים,
קמה תקנה בוערת,
מחזקת ידים, מאחדת לכבות.

בעיני הילדים שיודעים
כי יחד אפשר להמשיך,
ובשתיקת הגבורים,
התקנה כמו שלהבת בלב.

היא פְּרִיחָה שֶׁל אֲבִיב,
היא לְחִישָׁה בְּלֵב,
התְּקֵנָה היא כֹּחַ וְרֹד,
שׁוֹמֵרֶת עַל עַם שֶׁלֹּא יִפֹּל

אִף פֶּעַם לֹא נֹתֵר,
וַיִּחַד נֶחֱלֵם וְנִחְבֵּר,
מִהֶרֶסוֹת נִבְנָה מָחָר,
עוֹד נִנְצָח, לֹא נִשְׁבֵּר.

עדינה (דיני) ברק / גבעת שמואל

עוד אחזור

עוד אֶחְזֹר לְאוֹתוֹ הַמָּקוֹם
בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם בְּשָׁנָה
בְּדְיוֹק בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה
וְאֵשֵׁב עַל הַסִּפְסָל הַכָּחֹל
עַל הַמְצוֹק הַנוֹגֵעַ בַּשָּׁמַיִם
וְאֶחְכֶּה לְקַרְנַיִם רְאוּשׁוֹנוֹת שֶׁל זְרִיחָה
מִמָּשׁ כְּמוֹ אֵז, בְּיוֹם הַנוֹרָא.

וְשֵׁם מַעֲבָר לְהָרֵי אֲדוֹם
מִהַמָּקוֹם הַנְמוּד בְּיוֹתֵר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה
אֶרְאֶה אוֹתָהּ
בְּלִשְׁנֵיתִי, מִהֶסֶסֶת
מְצִיָּצָה כְּלֹא מְאֻמֵּינָה.
תוֹהָה הָאֵם הַיּוֹם תִּצְלִיחַ לְסִלֵּק אֶת הַחֲשֻׁכָה.

וְאֵט אֵט, בְּקִרְנֵי קִטְנוֹת שֶׁל אֹר
הִיא תִכְלֶה אֶת הָאֶפְלָה
תְּסִיט אֶת הָעֲנָנִים
וְתִגִּיחַ בְּמִלּוֹאֶה.

וְיֵהי עֶרֶב
וְיֵהי בֹקֶר
וְיֵהי אֹר!

יעל בן-צבי מורד / גבעתיים

עיניך בשדה*

הראית

שדה חטה שיבש ונקצר
ונותרה בו שבלת אחת צהבה?

שבלת רבת עיניים

עומדת זקופת צמא.

הלוא צויתי את הנערים לבלתי נגעו.

* מגילת רות פרק ב פסוק ט: "עיניך בשדה אשר יקצרון והלקת אחריהן הלוא צויתי את הנערים לבלתי נגעו וצמת והלקת אל הכלים ושתית מאשר ישאבין הנערים".

סלי אשור / מ.א. גולן

*

פרורים על הרצפה
אשר צרוף.
במנהרה חשוכה
כל פרור הוא הזדמנות לצוף
מעל פני הרע,
מעל הייאוש,
באמונה שלא נתן להסביר
בתחושה שהזמן נטוש.

בתפלה שיגיע היום
בין ערות לחלום.
בין עלפון יום יום
שניה שניה,
לאמד את המרחק
בין שגעון לתוכנה
לראות אור
בין סדקים עמקים
אמת נובעת כמו מים מתוקים.

מילואים

מחרפי הירי שלך
אני מתבוננת על הזמן שנותר לנו
סכה שנבנית מאליה בלעדך.

ריח הזעה שלך מגיע עד אלי
דרך תאי אור
מהרי הקבנון.
אין אתך קשר
דאר צבאי בלי שולח וילא נמען.

בלילה המצעים הפרחוניים
מדברים אלי
העבר בועט בי ללא רחם

רק שלא תגיע הדפיקה בדלת.

הסכה נמסה מול תפלותינו הבלתי אפשריות
ספרי החיים שנפתחו מתגוששים עם ספרי המתים
ריח הפחד שלי מבריח את הדופקים בדלתות
יודעים שלא אוכל לעמוד בפשורה

הִילָדִים מִתְרוֹצְצִים סְבִיבִי
כּוֹרְעִים תַּחַת נֶטֶל הָאֵם הַכְּבֵדָה
חֶסֶת הַיּוֹמֹר, לֹא מְרוּחַ נְשִׁימָה
מִתְנַשֶּׁפֶת בַּמְדַּרְגּוֹת
רוֹשֶׁפֶת אֵשׁ.

מילואים 2

רָגַע לִפְנֵי שְׂמֵחַת תּוֹרָה הוֹפְעֵת
שְׂמֵחַת הַנְּצוּלִים מְרוּחָה עַל פְּנֵיהֶ
הַסֶּכֶה הַפְּרוּמָה הַכִּילָה אוֹתָהּ
רְזָה, מְרַעֵב, שְׂמַח

הָאֲזִימוּט הַחֲזִיר אוֹתָהּ אֵלַי,
גְּזֹרְתִי לָךְ לֵב נִיר לְהַבִּיעַ אֶת אֲהַבְתִּי הָאֵלֶמֶת
מִשְׁתַּקֵּת מִפַּחַד

לֵב הַנִּיר שְׁלִי שָׁב לַפֶּעַם
בְּצָקוֹת הַהֲרִיזוֹן שָׁבוּ לְמִקּוֹמָן
וּרְגַל הָעֵץ שְׁלִי שָׁבָה לַפֶּעַל כְּרַגְלֵ בֶּשֶׁר וְדָם.

יְדֵי אָפוּ לָךְ
בְּלֵב מִתְרוֹנֵן
חֵלֶת שְׂבֵת בְּהִירָה וּתְפוּחָה

אצלי בבטן

אֶצְלִי בְּבֶטֶן גֶּרָה הַיְלָדָה
שָׂרָה פֶּעֶרָאֵלָה,
הַבַּת שֶׁל דְּוִיד'ל הַגִּינְג'י
וְחִנְהֵלָה הַשְּׁטֵנִית.
כִּכְּר כִּשְׁהִיִּיתִי בַת אַרְבַּע וְחֲצִי,
שָׁמַרְתִּי עַל הַיָּם שֶׁל יָפוֹ שִׁיעֵמַד מְזַעֲפוֹ
וְעַל הַמַּגִּדֵל שֶׁל חֲסֵן בֶּק
שֶׁלֹּא יִשְׁלִיךְ אֲבָנִים עַל אָבִא
וְעַל אִמָּא שֶׁנִּשְׁאַרָה יְלָדָה
לְבָדָה בַּמְלַחְמָה הַנּוֹרְאָה הַהִיא.
בְּכָל לַיְלָה הָיָה אָבִא
שׁוֹמֵעַ דְּפִיקוֹת חֲזָקוֹת בְּדִלֶת הַיֶּרְקָה
בְּבֵית בְּרַחֹב לִילִינְבְּלוֹם מִסְפֵּר אַחַת
מוֹל קוֹלְנוֹעַ עֲדָן
הָאָס אִס וְהַגִּסְטָאפּוֹ הָיוּ פּוֹרְצִים בְּכוּחַ –
נִכְנָסִים בְּמַדִּים הַמְסַדְרִים שֶׁלָּהֶם
וּבָאִים לְקַחַת אוֹתִי,
אֶת הָאֲחִים הַקֶּטְנִים שְׁלִי
וְאֶת אִמָּא חֲנָה'לָה גַם.
הַמְטָה הָיְתָה רוֹעֵדֶת
אָבִא הָיָה צוֹעֵק בַּחֲשׂוֹךְ וּבוֹכָה
וְאִמָּא הָיְתָה מְהַסֶּה אוֹתוֹ.

”דויד’ל, דויד’ל, אתה חולם.
היטלר מת מזמן”.
מזכירה לו שאנחנו כאן
בארץ ישראל, לא בלודז’.
אבא היה אומר איזשהו אוי קטן
וחוזר לישון,
ואני, ילדה קטנה בת ארבע חמש
שש וחצי –
שנים נקשות טרמולו
על תפים קטנים.
לא בכיתי.
שלא להעיר אותו
ואת החילים הגרמנים –
שראיתי כמו עיני.
שד גרמני אחד היה
מחכה לי בשרותים
ואני הייתי מתאפקת
ומתאפקת עד יאיר השחר
אז אבא היה מתעורר ושר
בנגון של מלאכים
”גם כי אלך בגיא צלמות
לא אירא רע”
השד היה נבהל,
פורש כנפים ובורח
ואני באתי לרקד
עם אבא בגיא שלו

נוף זהב

אֶל הַהָרִים בָּאתִי
אֶתִּי לִיְלֶה שָׁחַר וְאֶפֶל
קוֹלוֹת צוֹהֲלִים מֵעֲלֵי
וּבְפִי בְרַכַּת הַגּוֹמֵל
שִׁירַת סוֹסִים דוֹהֶרֶת
מְגִיחָה מִתּוֹךְ הָעֶרְפֶּל
אֶתֶּה הַשָּׁחַר מִפְצִיעַ
הַחֲשֵׁכָה נֶעְלָמָת
שְׂמַחַת בֵּית הַשׁוֹאֵבָה
רְאִית הַשִּׁירָה
פִּי נִפְתַּח פָּעוֹר
וְעֵמֹד עֲמֹדֹתַי מְלַכָּת
כְּאֲשֶׁר קוֹלוֹת בְּהִירִים
בָּאוּ בְּמִפְתִּיעַ
מִתּוֹךְ הַתְּהוֹ הָרֵב
קִבְלֹתִי אֶל פְּנֵי
כְּתֻפֵּאֶרֶת יָמִים
נוֹף זָהָב

*

התר לפרסום שבני יומם פוקחים עין בעולם שלא הכירו,
שנצנים מתבגרים לפרחים מרחיבי לב.
שתיל רענן בוקע מהאדמה
ועצים מלבלבים מפנקים בפרות.
התר לפרסום שגוזלים, גורים וגם דגיגים נבראים ויוצאים אל האור
שצפורים מרהיבות חגות חוגגות מעלינו.
פרפרים מגוונים, גם זרים, עפים סביבנו,
טפות גשם זוחלות על אפינו.
פרסם שספרי בכורים של שירה רואים אור,
שלקחים קסומים מפליגים לאזנינו.
צחוק ילדים עולה מגן המשחקים, בים גולשת אדוות הגלים.
זריחות מכריזות על יום חדש,
שקיעות מהפנטות בנסיגתו של יום.
תגיד
כל זה יקרה גם מחר?
כן

תקווה

כְּשֶׁאֲבִדְתִי אוֹתָךְ אִמָּא שְׁלִי,
לְבִי דָמָם כָּאֵב וְגִעְגּוּעַ.

כְּשֶׁאֲבִדְתִי אוֹתָךְ,
אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ נֶעְלָם,
וְלֹא שָׁב לְהָאִיר
אֶת חַיִּי.

הַיָּמִים הַפְּכוּ
לְלֵילוֹת אַרְכִּים,
בְּהֵם דְּבַרְתִּי אֵלֶיךָ
וּבְקִשְׁתִּי
שׁוּב וְשׁוּב
שֶׁתְּחַזְרִי.

הַחַיּוֹף שְׁלִי
הִפּוּ מְאֹלָץ,
עַד שֶׁלֹּא זָכַרְתִּי
אֵיךְ נִרְאָה חַיּוֹף אִמָּתִי.

הַשְּׂמֵחָה שְׁבִי
קִמְלָה,
נְעֻלְמָה.

דְּמוּת אִשָּׁה דְּהוּיָה
נִבְטָה אֵלַי
מִהֶמְרָאָה שְׁבַחְדָּר הַשָּׁנָה –
עֵינֶיהָ עֲצוּבוֹת,
עוֹרָה חוֹר,
גוּפָה שְׂדוּף.

”אֲבִדְתִי חֲצִי מִלְּבִי,
אֶת מֵהוּתִי”
אֶמְרְתִי אַז
לְמִי שְׁפָגַשׁ אוֹתִי
וְשָׂאֵל
בְּלִי לְהִבִּין.

אֲבִדְתִי
אֶת אִמָּא שְׁלִי.

וְלֹאֲשׁוֹנָה,	וְאֵז –
הַאֲמַנְתִּי.	הוֹפְעֵת
לְאַהֲבָה.	הוֹשֵׁטֶת לִי יָד,
	כְּמוֹ מוֹשֶׁכֶת אוֹתִי
וְלֹאֲשׁוֹנָה,	מִן הַמְּצוּלוֹת.
הַדְּמוּת שֶׁבַמְרָאָה	
שׁוֹב מְחִיכֶת,	עוֹטֶפֶת אֶת כְּאַפֵּי
שׁוֹב מְאַמֵּינָה.	בְּרִכּוֹת מְפֹלְאָה,
	וּמְצַלִּיחָה
וּפְרָפְרֵי תִקְוָה	לְהַחְזִיר בִּי
חֲגִים סְבִיבִי,	נְשִׁימָה.
כְּמוֹ מְבִיאִים עִמָּם	
אֶת הַבְּשׂוּרָה.	בְּדֶרֶךְ לֹא מְכֻרֶת
	צוֹעֶדֶת עִמִּי,
תִּקְוָה.	לוֹחֶשֶׁת:

"אֲנִי נִשְׁאַרֶת.
 גַּם כְּשִׁיחִיָּה קָשָׁה מִנְּשֵׂא,
 גַּם כְּשֶׁהַכָּאֵב יִתְעוֹרֵר
 וְיִסְעֵר בְּדִי,
 גַּם כְּשֶׁתְּבַקְשִׁי שְׂאֵלֶךָ –
 אֲנִי נִשְׁאַרֶת."

גולדן טוליפ

התחלתי לעבד בתור
פקידת קבלה מטמטמת
במלון ארבעה כוכבים מטמטם
בעירה מכערת

איש אחד אומר:
"מספיק שהגרמנים
הכריחו אותנו ללבש צהב"

אשה אחרת:
"את הקעקוע בעלי
לא יכול להוריד"

והם מבקרים באתרים
שוחים במעינות החמים
יוצאים לטיול בגולן
יושבים ליד הברכה.
הם הגיעו
לארץ הקדש
ממדינות אירופאיות שונות
בהן אכלוסיות שלמות חסלו

יש פה קבוצה
של נצולי שואה
מנתניה, בחפשה
מתנה מממשלת
גרמניה

להרבה מהם עדין יש
מספר וכאורחי
"הכל כלול"
הם מתבקשים
לענד צמידים צהבים
כמו אלה
של פארק שעשועים

מֵאַחַר יוֹתֵר הָאִשָּׁה מְחַפֶּשֶׁת
אֶת הַהֲנָהֳלָה
לְהִתְלוֹגֵן עַל הַצָּהָב
לְמֵרוֹת שְׂבַעֲלָה
כִּכְּבֹר אָמַר לָהּ לְשֹׁכַח מְזֵה.

אֲנִי מְזַמֵּינָה אוֹתָהּ לְדַלְפֵק
וּמוֹרִידָה אֶת הַצָּמִיד שֶׁלָּהּ
וְאֵת זֶה שֶׁל בְּעֵלָהּ
עִם מְסַפְּרִים כְּתָמוֹת גְּדוֹלוֹת.

עירית בן מרדכי יוסף / הוד השרון

אמנות או נמות

אָבִי סִבַּח כּוֹרֵעַ אֶפְיִים אֲרָצָה, מְצִיר חֶשֶׁךְ.
הַצְּבָעִים בְּפִלְטָה כְּהִים. סָגַל, חוּם, יָרֵק.

מְצִיר בְּעוֹרוֹן. הֵלֵב גְּבוּהָ מְהֵרָאשׁ, נָמַס אֶל
הַמְסֻגֶּרֶת. מְעֵט אָדָם נִמְהָל לְבַעֲרָה.

מָה שֶׁנִּשְׁאָר דּוֹמָה לְמָה שֶׁהִכְרַנּוּ רַק מִכְּהִיל כְּמוֹ
חֵלוֹם רַע. חֲזִירֵי הַבַּר חוֹשְׁפִים שְׂרָשֵׁי סִחְלָבִים.

דְּבוּרָנִית חוֹרֶת נֶאֱחָזֶת בְּאוֹר.
הַקְּטָלֵב אָדָם מְדִי. לְאֵן נוֹלִידֶךָ אֶת הַדָּם.

יוֹנְדָב קִפְלוֹן, שְׁתֵּי כְלוֹתָיו קְבוּרוֹת בְּחוֹלִית,
מִסְפָּר מְעֻשָׂה בְּחֶשֶׁךְ וּמִפְתַּח יְשׁוּעוֹת שֶׁנִּפְלַל לְבוֹר.

מִי שֶׁיֵּדַע לְאֶסֶף אוֹר כּוֹכָבִים רְחוֹקִים
מְצֵא דְרָךְ.

הלל אייזן / מ.א.הר חברון

*

אדם יושב בחדר
פתאום נופלת לו התקרה לתוך התה

הוא מסתכל למעלה
למקום בו הייתה התקרה שלו
ואז, מסתכל על התקרה כשהיא
בתוך התה שלו

הוא מתלבט,
לשתות
או להכין חדש

מעליו החדר כבר פורץ למעלה
הספר נופל
והדפים עפים

הוא שופך את התקרה לכיור
ומכין חדש
חדש

באה מהמדבר

אני באה מארבעים שנה במדבר
חציתי את הים עם תף מרים
אני באה משדות אבני
קדש

אני באה מהשואה בידיים מורמות
אני באה מטוב למות בעד מדינות
אני באה מעפר ואליו אשוב גם
בדרך למדתי להיות
עם

אני באה מן השבי במנהרות
מדממת רעם המסבות
אני באה מיאוש והולכת אל
תקה
ובה אבנה לי
בית

נירה שי / מ.מ זכרון יעקב

התקווה הרימה עוגן

"ואפשר לראות את התקווה כמין עוגן, שנזרק מתוך
קיום חנוק ונואש לעבר עתיד טוב וחופשי יותר..."
דויד גרוסמן, 2020.

התקווה הרימה עֵגוֹן
נְעִתְקָה מִנְמַל הַבַּיִת,
שָׁטָה עַל גְּלִי כָּאֵב,
חִפְּשָׁה מְלָה טוֹבָה
לְלֵב.

נִשְׁאַרְתִּי כְּאֵן בֵּין אֶפֶר לְעֶפֶר
תִּלְתְּלִים שֶׁל בְּנֵי מְצַחֲקִים לִי
בֵּין הָאֲצָבָעוֹת,
הָעוֹד יִהְיֶה לוֹ בַּיִת
עַל הָאֲדָמָה הַזֹּאת?

אַחַר כֶּךָ הִתְמַסְרִיתִי לַגְּלִים,
אַרְבָּעִים יָמִים, אַרְבַּע מְאוֹת, וְעוֹד
פִּלְלִיתִי לְיוֹנָה,
הִיא תִּלְקֹט שְׂכָרִים
הַמְיֻתָּה בְּשָׁמֶם
תִּקְרָא.

שיח תקווה

יֹשְׁבֵי אֲנַחְנוּ שְׁנֵי עָשָׂר
מוֹשְׁבֵי חוּטֵי שִׁיחַ זֶה מִזֶּה,
גְּבוּלוֹת מִתְמוֹסְסִים.
לְזִמְן מָה אָנוּ
אֲמַת מִים שְׁתַּחַת שְׂרָשֵׁי הַפְּלוּג,
זוֹ שִׁירַת הַבְּקָשׁוֹת שֶׁלָּנוּ.

בְּחוּץ מְנַגֵּנַת הַשְּׂנֵאָה,
עֲכָשׁוּ הִיא מְנַצַּחַת.
זֶה מִפְּחִיד, זֶה כּוֹאֵב
הַסּוֹסִים שֶׁלָּנוּ אֲטִיִּים
אֲנַחְנוּ לֹא יוֹדְעִים
וַיֵּשׁ נְפִילוֹת.
מְנַסִּים לְמַצָּא אֶת הַמַּפְתָּח,
כְּשִׁיּוֹרְדִים לְשָׂרְשֵׁים שׁוֹמְעִים,
חַיִּים בְּמָקוֹם שֶׁל חֲבוּרִים שְׂבָרִירִים,
מִתְגַּעְגְּעִים זֶה לָזֶה
כְּכּוֹכְבֵי יָם שֶׁנִּסְחָפוּ לַחוּף
וַיֵּשׁ לְהַחְזִירָם לַיָּם

תְּאֲמִינִי

יָא בְּנֹתִי
יֵשׁ מְלָאכִים
כָּאוּ לִי אֶתְמוֹל בְּחֵלוֹם
כָּכָה שְׁלוֹשׁ
עָמְדוּ לִיד הַמַּטָּה
שָׁמְרוּ עָלַי כָּל הַלַּיְלָה.
בְּדֹאֲלֵךְ
(כַּפְּרָה עֲלֶיךָ)
כְּשֶׁבֵא חֲשׂוֹךְ
תִּקְרָאִי לָהֶם
בְּשֹׁפָה שְׁלִי.

יָא בְּנֹת אֱלֹהִים
(הוּ בַת טוֹבִים)
גְּדֹלְתִי, יָפִיתִי,
הַתְּקַדְּמֵת בְּחַיִּים.
אֲצַלְכֶם לֹא מַדְבְּרִים כָּכָה,
חוֹשְׁבִים זֶה שְׁטוּיּוֹת.
הַמְּלָאכִים,
תְּמִיד שׁוֹמְעִים
אֶת שְׁפַת הָאֲנָשִׁים
הַפְּשׁוּטִים.

הסירה והסערה

בין גלי האפלה, הסירה נעה, לא נותר זכר למסלול,
הים שותק את מלותיו, אך עדין צוחק בקול גדול,
העינים שותקות. ואין איש שראה את הירח.

הרוח שוב זורקת את החריצים למערב,
כשהמשקל בוכה בכפות רגלים גלמיות,
כשהנשימה, נצח של געגוע, לא צמודה אל השפתים.

מבט אקראי אל הקרקע המתנדנדת,
אל ההר שנשבר בשקט, כמו זכרון של לילה אחר,
בעד העננים הרבים, כשהם מתפוגגים בהחבא,
שולי כוכב רפוי, צובעים את החוף הצפוני.

האם זורח עדין אחר
או רק עוד נתיב שלא נעלם,
האם כל אלה עולמות של חלום,
האם כל זה נלבד בקליע של זמן, מתפוצץ בתוך תבה?

ובינתיים -- הסירה נושאת אותנו אל האפק, אל השקט שבו כל צעד
נשמע,
אל הים המנופף כאומר: "הגעתם רק עד כאן",
ואל התקוה, כאבן חן בצלליתה -- מפציעה מבעד למים.

ליאור הדר / מ.א חוף אשקלון

ואינו יודע כי אסור לפרוח כאן

בין חרבות ואפר של שחר שבור,
חשכו השמים בשביעי הארור.
שקיות שחרות עוטפות שארית שבת,
דממה צורבת והעדים אינם.

צלמי אנוש מעלים ריח שתיקה,
תמונות זועקות חקוקות בפשר.
קולות מדממים מבקשים לפרץ,
אל מול חומת אונים ערלות.

ידים חשופות מלקטות שברים,
אוספות זכרונות ומצמידות קרוב.
טבעת נשואין נמצאה בין ההריסות,
חבולה, שרוטה ועדין שלמה.

מישהו מניח אבן על אבן,
בתנועה כמעט בלתי נראית.
ידו של ילד מבקשת לצייר
ובשקט נארגת תקות המחר.

בקר אפר חודר מסדק בתריס,
בין עיי חרבות – פרח בר אדם.

עֲקֹשׁ בְּפִשְׁטוֹתוֹ, עֵז בְּתַמִּימוֹתוֹ
וְאִינּוֹ יוֹדֵעַ כִּי אֶסוּר לְפָרַח כְּאֵן.

אֶצְבָּעוֹת מוֹשְׁטוֹת לְגֵעַת,
מִהֶסְסוֹת

שְׁמֵא תִקְמַל הַתְּקוּהָ בְּאַרְץ חֲמֻדָּה.
הַתְּקוּהָ אֵינָה בְּפָרַח, אֵינָה בְּאַדְמָה,
שְׁזוּרָה הִיא בְּתַנּוּעַת הַיָּד שֶׁבְּחִרָה...

לֹא! אֵין זֶה תְּקוּהָ נְאִיבִית, קֶלֶת־דַּעַת.
זֹהִי תְּקוּהָ מְפִיחַת, פְּצוּעָה, מְצַלֶּקֶת.
עֲקֹשֶׁת כְּחוּט הַשָּׁנִי בְּלֵב הַמוֹקֵד,
בוֹעֶרֶת בְּאֵשׁ וּלְעוֹלָם לֹא נֹאכְלֶת.

ינשוף

כָּל הַחַיּוֹת יָפוֹת בְּחֵלוֹם
כִּף הָיוּ גַם הַיְנָשׁוּפִים,
גְּדוּלִים כְּמַעַט כְּמוֹנֵי
נֶצְבִים עַל עֲנָף בָּאוֹר יוֹם.
אִיזָה עֵץ כְּבִיר הָיָה זֶה שֶׁנֶּשֶׂא מִשְׁקָלָם
הֵם הָיוּ אוֹלֵי עֲשָׂרָה, נוֹצוֹתֵיהֶם צְפוּפוֹת
דוֹמְמִים וּמְבִיטִים בְּנוֹ
כְּאִלוֹ אָנוּ בְּנוֹת דְּמוּתָם.

כָּל הַחַיּוֹת יָפוֹת בְּחֵלוֹם
אֲנִי מְרַכֵּנָה אֵלֶיךָ מִבֵּט.
הַלֵּילָה מִשְׁמִיעַ קוֹלוֹת נְשִׁימָה כְּבָדִים,
יְנָשׁוּף, תְּנַשְׁמֶת, אוֹח.
בְּשֶׁקֶט מְחַלֵּט
הַתְּעוּפָף מְעֵלֵנוּ אַחַד
כְּדָרְקוֹן מִטֵּיל צֵל,
הֵיטֵם נִשְׁקָף מְאַחֲרָיו.

כָּל הַחַיּוֹת יָפוֹת בְּחֵלוֹם
וְהָאֲמָהוּת הַיְפּוֹת חוֹלְמוֹת חֲלוֹמוֹת
עַל צְפוּרִים עֲצוּמוֹת.

על מְלִים יְפוֹת כְּחֵיוֹת הַפּוֹרְשׁוֹת כְּנֶפֶי עֲנָק,
על חֲלוֹמוֹת הַנְּגָלִים בְּאוֹר יוֹם.
על לֵילוֹת מִתְנַשְּׁמִים שְׂבָהֶם הֵן
אוֹחֲזוֹת יַד יְלֻדָתָן
וְרוֹאוֹת
יָפִי

דנה גולדברג / חיפה

בכל הדרכים שתיקה

בשדות של ניר עוז נשחתו היבולים
חמש מאות דונם חטה מצויה
כששחר הטביע שטיחי שבלים
בגשם כבד של איר

וכל הדרכים מובילות לעוטף
ובכל הדרכים שתיקה
ועטפתי לך לחם כסמת וטף
במפית לבנה ורפה.

תקווה היא

הילד מהבנין ממול, שזורק לעצמו כדור על הקיר גם כשאין עם מי לשחק.
הקשישה שיוֹרדת כל בקר לגנה עם עציץ קטן ביד, כי "השמש טובה לו"

תקנה לא עושה רעש, היא לוחשת.
נולדת כשמישהו לא מותר על מישהו אחר.
כשהלב נשבר, אבל הידים עוד בונות.

תקנה
היא שיר שמתנגן ברדיו בדיוק כשאתה צריך אותו.
ריח של לחם טרי באמצע היום.

כי תקנה לא מבטיחה שיהיה קל יותר.

תקנה
זה ילד שמציר שמש ביום סגריר.
אמא שמחייכת למרות הדאגה.
נערה שכותבת שיר על אהבה, בלי לפחד להכשיל.

תְּקַנֶּה מִתְחִילָה בַּמָּקוֹם הַכִּי קָטָן.
בְּפֶס אֹר דֶּק שְׁמִתְחַת לְדֹלֶת סְגוּרָה.
וְהִיא גְדֹלָה כְּשֶׁמִּישֶׁהוּ מֵאֲמִין שֵׁשׁ טַעַם לְקוֹם לְפֶתַח אוֹתָהּ.
מִזְכִּירָה שְׂיִכּוֹל לְהִיּוֹת יוֹתֵר טוֹב.
וְשׁוּה לְהִשְׁאֵר, רַק כְּדֵי לְרִאוֹת אֵיךְ.

קוביות משא

כְּשֶׁאַרְזַתִּי אֶת מְעַט חֶפְצֵי אֶל תּוֹךְ הַמְזוֹדָה, יִדְעַתִּי,
יָבוֹא יוֹם וְאָשׁוּב לְכָאן.
בְּדָקָה הַקְרוֹבָה, אֶעֱזֹב אֶת הַמָּקוֹם שֶׁהָיָה בֵּיתִי.
אֶהְיֶה כְּתִינוּק בֶּן יוֹמוֹ, הַעוֹשֶׂה צְעָדָיו הָרֵאשׁוֹנִים.
אֶשָּׂא אִתִּי אֶת בֵּיתִי, בְּתוֹךְ לְבִי.
אֲחַר כֵּךְ אֶעֱמִיס אוֹתוֹ עַל גְּבִי, וְאֶנּוּעַ כְּצַב זָקֵן
שֶׁקְּבִיּוֹת חִיּוֹ מְסַדְרֹת, עַל גַּב לְלֹא שְׂרִיוֹן.
לְכַטַּח, אֶתְנַהֵל לִי לְאִטִּי, בְּשִׁבְלִים הַצְדָּדִיִּים שֶׁל הַחַיִּים.
אִם תֵּאִיר לִי דְרָכִי, אֶתְהַפֵּךְ עַל גְּבִי.
קְבִיּוֹת חַיִּי שׁוֹב לֹא יִהְיוּ לִי לְמִשָּׂא.
אֶנִּיחַ אוֹתָן לְמִרְאֲשׁוֹתַי כְּכַרִּית.
אֶפְרֹשׁ יָדַי לְצְדָדִים, אֶפְקִיר פְּנֵי וְלִבִּי לְשִׁמְשׁ הַמְלַטְפֹּת.
הֵייתִי צָרִיךְ לְעֹזֵב בֵּית כְּדֵי לְגַלוֹת
שִׁישׁ שִׁמְשׁ, גַּם בְּדָרְכִים צְדָדִיּוֹת

נתליה אליה / טירת כרמל

*

כֹּתֶבֶת הַיָּד וְרוּחַשׁ הַלֵּב
כְּאַלְפֵי גְחָלִים לוֹחֶשׁוֹת
וְהַעֵיִן רוֹטְטֹת, הַלֵּב מְשֹׁמֵר
זְכוֹנוֹת אַרוּגִים בְּתַקּוֹת

זְכוֹנוֹת עֲדִינִים כְּבִבָּה זְעִירָה
טוֹוִיִּים בְּחוֹט אֲרָגְמָן
שְׁבָרִירִיִּים כְּשִׁנּוֹת מְרַחֲפִים בְּמִרְחָב
נִתְפָּסִים בְּרִשֶׁת הַזִּמְן

הַזִּמְן אֵין לוֹ אֲרֶךְ וְאֵין לוֹ מִקְצֵב
הַרִיק הַשְּׁתַלֵּט
הַשְּׁתַקְפוֹת גָּלְיוֹ בְּרֵאֵי הַבְּרִיאָה
כְּרִגָע, עֲכָשׁוּ

אֲשֻׁלִּית הַנְּצַח אֲבָרָה, אָנוּ רַק בְּנֵי תְמוֹתָה,
נְצַח חֶלְקִי, הוּא הוֹכְחָה לַזִּמְן הַלְכוּד הַרְגָעִי

נִלְכַּדְנוּ בְּרֵאֵי הַזִּמְן
נוֹשָׂאִים בְּנִימֵי נִפְשָׁנוּ
תַקְוָה נְצַחִית
שְׁהָאוֹר יִנְצַח אֶת הַלֵּא נוֹדָע

פְּתַח תְּקוּהָה

(והאישה שהחמיצה את הזמן בצנצנת)

הם קראו לה

"פְּתַח תְּקוּהָה"

והאמינו בה

בכל לבם

והיא הרגישה כמו נקדת המרפז

באמצע מזרח תיכון

ישן

שערה כסוף

וחלונות ביתה פתוחים מעט

והיא תמיד כמעט

ותמיד בפתח

את אסף ההחמצות שלה

היא שומרת בתוך צנצנות

זכוכית של קפה שנגמר

לפעמים בבקר עת השמש נכנסת בזוית

נתן לראות את האבק שהצטבר על אסף החמצותיה

כשהיא מעבירה סמרטוט

פעמים ביום זוגי

ופעם ביום אי-זוגי

בַּחֲצוֹת הַיּוֹם בּוֹדֵקֶת אֶת הַמַּחֲמָצֶת שֶׁבִּדְלִי
מִכֶּסֶה וּמִתְעַלְמֶת וְשׁוֹב בּוֹדֵקֶת
וְהַמַּחֲמָצֶת, זְכוּרוֹן לְיָמִים בָּהֶם
הַחַיִּים הָיוּ שְׂאֵלָה וְהִיא כָּלָה אָמְרָה תִּקְוָה
בְּטָרֵם נִעְרַמוּ צְנָצְנוֹת רִיקוֹת בְּשִׁקִּית הַקְּרִטוֹן שֶׁלִּיד הַדִּלֵּת עָלֶיהָ רָשׁוּם:
"לְמַחְזוֹר" בְּתִקְוָה לַעֲשׂוֹת חֲדָשׁ מֵהֵישָׁן

בִּדְלִי מִתַּחַת לַחֲלָצֶת "הָעֵם עִם הַגּוֹלָן", הַמְּכַתְּמֶת
מִשְׁתַּנֵּה לֹא בּוֹשָׁה הַמַּחֲמָצֶת
פֶּתַח תִּקְוָה בְּכָל בִּקּוּר שׁוֹאֵלֶת:
מָה עֲכָשׂוּ אֶת מְבַקְשָׁת
אֶת כָּל הָאֹוִיר בְּחֹדֶר דּוֹרְשֶׁת
וּמְנִיחָה לָהּ לְנַפְשָׁה.

עַת מְגִיעִים הַנְּכָדִים
וְהֵם בְּדַרְכָּם אֶל הַמְּטָבַח מְצַחֲקִים
פֶּתַח תִּקְוָה פּוֹרֶסֶת אֶת הַלֶּחֶם
מְנִיחָה עַל הַסְּרוּוִיס
פּוֹתַחַת לְרוּחָה
אֶת הַחֲלוֹן אֲשֶׁר פּוֹנֶה אֶל הַרְחוֹב
וְנוֹתְנַת לְרַעַשׁ לְהַכְּנִס
וּלְנַגֵּן לָהּ.

כְּשֶׁהִיא מוֹרִידָה
מִחֲמֻצוֹת אֶל הַנֶּהָר
אֲשֶׁר בְּכִיּוֹר
מְרוֹקֶנֶת אֶת הַמַּיִם
מִמְלָאָה חֲדָשִׁים

הִיא מְמַלִּיחָה אֶת הַחֲמוּצִים,
כְּמוֹ אוֹמֶרֶת לָהֶם
אֲנִי מְאֲמִינָה בְּכֶם

בְּכֹל לְבִי.

נטע עמית / יסוד המעלה

*

תְּנֵי לִי לְהַנִּיחַ אוֹתְךָ
בְּתוֹךְ הָעֶרְסֵל הַזֶּה
שֶׁתְּלִיתִי רֶךְ בֵּינִי לְבִינְךָ
בְּתוֹךְ כָּל הַצֶּעֶר
בְּעֶצֶב שְׂרָצֵינוּ לְצַחֵק בּוֹ
לְצַחֵק אוֹתוֹ
לְצַחֵק דְּרָכוֹ
לְצַחֵק עָלָיו
לְצַחֵק כְּשֶׁאֲנַחֲנוּ מִתְרַחֲקוֹת מִמֶּנּוּ
לְצַחֵק כְּשֶׁנִּזְכֵּר בּוֹ
לְאוֹת וְרִכּוֹת
בַּיּוֹם הַהוּא, שְׂיָבוֹא

מאיה לוין טויטו / יקנעם

*

אַחֲרֵי הַרְיָחוֹת, הַמְרָאוֹת הַקָּשִׁים,
אַחֲרֵי הַדְּמָעוֹת וְלֵילוֹת לְבָנִים,
הַפְּחַד בַּחוּץ וּבְתוֹךְ הַבַּתִּים.

הִנֵּה נִצְתָת קֶרֶן מוֹאֲרֵת,
קִטְנָה, אֵף עֲקָשֶׁת – לֹא מוֹתֶרֶת.
בְּתוֹךְ הַכָּאֵב הַיָּא פּוֹרְחַת, לוֹחֶשֶׁת:
"עוֹד יִהְיֶה אַחֲרַי".

הַקּוֹל מִתְגַּבֵּר, הַטּוֹב כְּבָר נוֹכַח,
צָרִיף רַק לְבַחֵר לְהַבִּיט:
עַל הַפְּרַח, הָעֵץ שֶׁשׁוֹב יִצְמַח,
עַל עֵינֵיהָ הַתְּמִימוֹת שֶׁל יְלָדָה,
עַל הַחֻטָּה שֶׁגִּדְלָה,
וּבִין הַצְּלָלִים מְזַדְדָלֶת תְּקוּהָ,
כְּמוֹ תְּפִלָּה שֶׁקָּטָה, עֲמָקָה וְחַדָּה.

*

כְּפוּר הַצֵּטְבֵר בְּעֵלִים, זְעִיר קוּ
חֲלוּן בְּתַנוּעַת רוּחַ
רֵאשׁוּ נַע מְצַד לְצַד, לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה,
מֶרְכִיז, מִתְחַכֵּה, מִתְלַטֵּף – יֵשׁ תְּקוּהָ בְּתַנוּעָה הַזֹּה
הַתְּחִיתִית שְׁלוֹ שְׁעוּהָ נְמֹסָה מִתְרַפֶּקֶת עַל בֵּית הַנֵּר, נִתְמַכֶּת,
הַמְּחֹשִׁים לְצִפּוֹן
אֲנִי מִבִּיטָה בְּקוֹנֵכֶיהָ: נִשְׁל אֲדָמָה

בִּירִידָה אֶל בְּסִיס הָאֲצַבְעוֹת, אֶל הָעֵלָה הַבָּא,
אֲנִי מְקַנָּאָה בְּתַנוּעָה הָאֲטִית
הַמְרַסֶּנֶת לְהַפְלִיא

הַכְּפוּר, הַכְּפוּר,
הִנֵּה חֲתוּל מִתְרַפֵּק

*

לָאָן, לָאָן מִכָּאָן הוֹלְכִים?
עֲכָשׁוּ כֶּבֶד לֹא נוֹתְרוּ דְרָכִים
פֶּס דֵּק שֶׁל יְאוּשׁ נִמְרָח
בְּקִצָּה מִכְחוּל מְרוּט
צוֹבֵעַ בְּאֶפֶר כֶּהָה
צִמְרֵת עֵץ כְּרוּת.

לָאָן, לָאָן מִכָּאָן הוֹלְכִים?
וְאֵיךְ עֲכָשׁוּ, אֵיךְ מִמְשִׁיכִים?
כְּשֶׁאִין אֲוִיר לְנִשְׁמָה
וְכָל הַגּוֹף סָחוּט
וְהַתְקוּהָ – מִטְּלָטְלֵת
כְּמוֹ עֲפִיפּוֹן בְּלִי חוּט.

הַלֵּב נִבְקַע לְאֶלֶף רְסִיסִים
וּמְדַמֵּם פְּצוּעַ וְשָׁרוּט
כִּי אֵת פְּנִיָּה אֲבֹן וְעֶפֶר כֶּבֶד מְכֻסִּים
אֵךְ צְלִיל קוֹלֶה לְנִצָּח בִּי חָרוּט.

לָאָן, לָאָן מִכָּאָן הוֹלְכִים?
וְאֵיךְ עֲכָשׁוּ אֵיךְ מִמְשִׁיכִים?
כְּשֶׁאִין אֲוִיר לְנִשְׁמָה

וְכָל הַגּוֹף סָחוּט
וְהַתְקָוָה – מְטֻלְטֶלֶת
כְּמוֹ עֲפִיפּוֹן בְּלִי חוּט..

עַל הַשְּׂבִיל מְאֻפֵּיל צֶל בּוֹרֵד
שְׁנֵי שִׁיחִים מְרַכְּבִינִים רֹאשׁ כְּזוּג מְסֻתָּוֵר
דְּיוֹקְנָה מְטֻשְׁטֶשׁ, אֵךְ אֲזָכֵר אֶת עֵינֶיךָ
וְאֵת רַכּוֹת מְגַעֵז שֶׁל כְּפוֹת יָדֶיךָ.

לָאֵז, לָאֵז מְכָאֵן הוֹלְכִים?
וְאִיךָ עֲכָשׁוּ אִיךָ מִמְשִׁיכִים?
כְּשֶׁאֵינְךָ אוֹיֵר לְנִשְׁמָה
וְכָל הַגּוֹף סָחוּט,
וְהַתְקָוָה – מְטֻלְטֶלֶת
כְּמוֹ עֲפִיפּוֹן בְּלִי חוּט..

וְנִשְׁאָר רַק הַד מִתְעַרְפֵּל וְנִחְלָשׁ
שֶׁל הַחַיִּים שֶׁהָיוּ שְׁלֵנוּ
כְּמוֹ זָנָב עֲפִיפּוֹן שֶׁנִּקְרַע וְנִחְלָשׁ
מְעֻלֵינוּ,
וְנִתְרַנְּנוּ.

ובכל זאת
מהתהום התחנה זועקת
בואו: חוט, עפיפון, בוא גם שקט..
התקנה עצובה, עצורה, אך עודנה עקשת
שובו אלי צבעי הקשת!

בעז טרסי / כפר סבא

נווה קטן שקט

וְתִהְיֶה לָנוּ גְנֵה קִטְנָה
לְיַד הַבַּיִת
צְפוּרֵי זֶהָב יִפְרִיחוּ אַרְיֵגֵי מְשֵׁי דְקִים
בְּמִרְחָב יִבְהִיקוּ פְסוֹת שְׁקֵט
וַיִּשָׁב עַל סִלְעֵי גְרָנִיט
בֵּין עֲצֵי אֵלוֹן וְאוֹלְמוֹס
נִשְׁקַע בְּחִשְׁרוֹת הַשָּׁלֵג
נִצָּא לְנִהְרוֹת
וְאוֹלֵי נְלַקֵּט אֲבָנֵי חֵזַן בֵּין פְּרָחֵי יְקִינְתוֹן וְנִרְקִיס
וְנֶאֱסַף חֲרוּזֵי צְבָעוֹנִין
וְנִסְתִּיר לְחִישוֹת כְּשֶׁף בְּעֵלֵי הַקִּיסוֹס
וְאוֹלֵי יִקְפְּצוּ חֲרָגוּלִים קִטְנִים בֵּינוֹת עֲשָׂבֵי בַר וְשִׁבְלֵת
וּכְבֵּר לֹא נָדַע מָה שָׁחוּ פְרִשׁוֹת הַדְּרָכִים
וּכְבֵּר לֹא נִזְכַּר רְסִיסֵי שִׁבְרוֹ שֶׁל חֵלוֹם
גַּם אֶת שְׁנֻטְשָׁנוּ לֹא נִזְכַּר.
וְאֲנִי יוֹדֵעַ –
כֹּז,
אֲמַרְתִּי,
פַּעַם עוֹד תִּהְיֶה לָנוּ גְנֵה קִטְנָה.

שיר חדש

בְּרֹאתְ אֶת כּפּוֹת הַיָּדִים הַקְּטָנוֹת לְאַחַז בֶּיַד הָאֵם.
בְּרֹאתְ גַם אֶת הָעֵינַיִם הַטּוֹבוֹת
לְהַפְקִיחַ אֶל כְּחַל שְׁמִיָּהוּן.
וְאֵת נַפְשֵׁי לְשׁוֹרֵר לָהּ, גַּם בְּאִיִן אִישׁ שׁוֹמֵעַ.

וּמֵאוֹתוֹ חָזָה נִשְׂאת שְׂמֵחַת הַשִּׁיבָה הַבֵּיתָה,
אוֹ שְׂאֵגַת הָאֵימָה.
מֵאוֹתָן עֵינַיִם נִבְטִים הַפְּחָד וְגַם הָאֲהָבָה.
וְנִתְּתָ בִּי חֲכָמָה לְרַעַת כִּי גַם לְחֹשֶׁךְ יֵשׁ סוּף.
גַּם כִּי אֶלֶךְ, לֹא אֵירָא רַע, לֹא חִיָּה, לֹא טָרֶף.

וְהִנֵּה חוֹרְזוֹת כַּף הַיָּד עִם לֵב הָאֵם הַגְּדוֹשׁ
עַל סֵפּוֹ שֶׁל הַבְּקָר עוֹד אֹרֵךְ וְעוֹד אֹרֵךְ
מִגִּיעַ עַד אֶלֵינוּ
וְנִשְׁאָר
וְגוֹבֵר

ארבלי יעל / מ.מ להבים

ואחרי האזעקות

ואַחֲרֵי הָאֲזְעָקוֹת,

ואַחֲרֵי הַחֲשָׁשׁוֹת,

אִי שָׁם

שׁוֹכֵנֶת שְׁלוֹה,

שְׁלוֹה מְלוֹא

הַרְיָאָה.

עֵינֵינוּ הַכְּאוֹבוֹת,

אֵט אֵט

מִחֲלִימוֹת,

וְעוֹרְגוֹת.

לְיָם כָּחֹל,

דְּשֵׁא יָרֵק,

זְרִיחָה מְרֵיבָה

תּוֹחֶלֶת.

וּשְׁבִיל אֵל

קֶצֶה הַסְּעָרָה,

נְתִיב הַמּוֹלִיד

אֵל

חנה מיכל רוטנס / לוד

*

בְּלִהְבוֹת
שְׁמֵרְכִיבוֹת אֶת חַיִּי
יֵשׁ רִגְעֵי שֶׁמֶשׁ
אֲשֶׁר מְמַלְאִים אֶת נַפְשִׁי
נוֹתְנִים לִי שְׁאֲרֵיֹת רוּחַ
מֵהֶם אֶעֱשֶׂה
פּוֹטוֹסִינְתוֹזָה
לְחַיִּים חֲדָשִׁים
01.03.25

שקד קפלן / מבואות החרמון

*

לְהַטִּיל חֶכְהָ,
לְשִׁלוֹת עֲצָמַי מִן הַשְּׁלוּלִית.
לְגַמֵּעַ מְלוֹא הַמִּבְּט
אֶת הַדְּבָר הֶרְחוּץ שֶׁעָלָה מִשָּׁם.
לְנִשְׁם, לְהַתְפַּעֵל,
הִנֵּה אֲנִי.

לְתֵת לְהִבְנֶה לְבָקֵעַ:
הַשְּׁלוּלִית,
הַחֶכְהָ
וְמָה שֶׁמִּנְחָ בְּקִצָּה
אֶחַת הֵן.

לְשִׁמֵּעַ אֶת קְרָקוֹרוֹ שֶׁל עֶשֶׂר קִיּוּמֵי.

התקווה

אֲבָל הִיא גַם	הִיא שְׁבִירִית,
הַמְחִסָּה הַיְחִיד	הִיא אֶלְמָת,
בְּלֵב סְעָרָה,	הִיא מְקַפֶּת בְּרַע.
הָאוֹר הַקָּטָן	לֹא בַחִירָה מְרֻצוֹן,
בְּקִצָּה מְנַהֶרֶה,	פָּשוּט אֵין בְּרָרָה.
הִיא הֶזֶר בְּלִילָה,	הִיא תְלוּיָה עַל בְּלִימָה,
שְׁמוּשֵׁיט לְהַ יָד,	בְּפִתְחָה שֶׁל תְּהוֹם,
הָאֲחֵרוֹנָה שְׁנִשְׁאֲרָת	הָאוֹחֹז בָּהּ נִשְׁעָן
כְּשֶׁכָּבַר אֵין אֶף אֶחָד.	עַל שְׁכָרוֹ שֶׁל חֵלוֹם.
הִיא תּוֹפִיעַ בְּזִמָּן	הִיא חֲמֻקָּנִית, שְׁקֵרָנִית,
וּבְמָקוֹם הַנְּכוּן.	רְמֵאִית עֲלוּבָה,
הִיא מְרִימָה, מְחַבֶּקֶת,	הַשְּׂאֲרִית שְׁנוֹתְרָה
הִיא שִׁיר, הִיא הַמְּנוּן.	בְּתַחֲתִית הַתְּבָה,
	וּלְעֵתִים קְרוּבוֹת
	סוּפָה אֲכֻזָּה.

אמיל הרוש / מגדל העמק

*

הנה נעֵלְמו
הצורב והשותק
והסתלקו השדים
ודם טבור
החל נוסע בורידים
וגם ערפל
ושחור שמים
מתפזרים
ואהבה
מתפשטת
בשדות המוריקים
והיא ברוכה
כמים
והם צלולים
ומתוקים

חוה אפשטיין / מודיעין מכבים רעות

ביצת עולם

פנינת דמעה גברית נחבאת בקונכיית
וילדי הזהב תופח בכרסי כהר מקדש

ילדי הזהב
אתה בתוכי
כמו ביצה שלא נבקעה
כמו אהבה שלא נולדה
ורק נהרתה
ונהרתה.

ילדי הזהב
אני אסרב ללידה עקרה
ואצמיח אותה מתוך אדמת חיוכים.

ילדי הזהב
אני אניב פרי
עוד אניב
עוד אניב.

יסמין שפירא / מ.מ.מזכרת בתיה

מוניטור

לְרֶשֶׁם דְּהָרוֹת סוּסִים

כְּמוֹ צִיּוֹר

לְקַרְא אוֹתָן עַל דָּף

לְחַפֵּשׂ הָאָצָה

אֲנִי שׁוֹכְכֶת עַל דָּף נִיר קְרוּעַ

מְפַרְדֵּת בְּוִילוֹן

מְצִיֵּרַת בְּלִבִּי נְשִׁימוֹת

כָּל הַסּוּסִים דוֹהָרִים בְּאָחוּ:

אֶתָּה בּוֹעֵט

מלכהלה אורן / מ.א מטה אשר

תפילין

כְּשֶׁאֲנִי מוֹדֶדֶת לִי לַחֵץ דָּם,
נִדְמִית אֲנִי לְעֶצְמִי
כַּמְנִיחָה תְּפִלִּין שֶׁל אִשָּׁה.
נֶצְבֶּת בְּתוֹךְ יָם בְּלִי גְלִים
וְרַק זֶרְמִים פְּנִימִיִּים מְשִׁיטִים אוֹתִי
אֶל כֶּסֶף שְׁעָרֵי,
דְּמִי פּוֹעֵם בְּעוֹרְקֵי
עוֹרֵי מַאֲדִים
הִדְהוּד מְלִים מְתַכְּנֵס אֶל תּוֹכִי,
מִתְיַסֵּר הַתְּפִלִּין
הַלֵּב עוֹד מוֹדֵד דּוֹפְקֵי
הָאוֹר מִתְפַּזֵּר וְאוֹסֵף חֲשֻׁכָה
שֶׁל בֵּין עַרְבִים

בניה אמיד / מ.א מטה בנימין

*

עַל הַמְדַבֵּר פֶּעַר הַקִּיץ הַלוֹהֵט אֶת כְּבִשְׁנָיו
אֵין אִישׁ אוֹ קוֹץ שִׁימְלֵטוּ עֲצָמָם מִהַקָּטָר הַמְתַקְרָב

לְמַעַלְהָ הֶרְקִיעַ הַשָּׁקוֹף
יָבֵשׁ מִצְפּוֹרִים וְעֲנָנִים וּמִתְקַשֵּׁחַ
כְּמוֹ חֶפֶת זְכוּכִית רוֹתַחַת דְּרָבָה לֹא תַעֲבֹר אֵף לֹא תִפְלֶה אַחַת

כָּל הַתְּקוּוֹת פּוֹנוֹת עֲכָשׁוּ אֶל הַחֲצָב

שִׁיתְרוּמָם אֶל עַל בְּלִי מֵאֲמִץ אוֹ בְקָשֶׁת רִשׁוֹת
יִשָּׂר כְּמוֹ שִׁיר פְּתוּחַ בְּקִצּוֹת

שמים כאלה

אֱלֹהִים, כַּמָּה זְמַן לֹא הָיוּ לָנוּ
שָׁמַיִם כְּאֵלֶּהָ. אֱלֹהִים, נָדָם זְמַזְמוֹם
הַמְטוֹסִים, עֲשָׂנָם הַתְּפוֹזֵר.

מִי שֶׁעֲדִין זֹכֵר לְהַבִּיט מִבַּעַד
לְתַרְסִים, מִבְּטוֹ וְדַאי יִצְלַל
אֶל תּוֹךְ יָם כָּחַל, יִנְתֵּר
מִגַּג הָרַעְפִּים שֶׁל הַשָּׁכֵן
אֶל צְמֻרוֹת הַדְּקָלִים
הַמְתַּנּוֹפְפִים כְּדָגָלִים בְּרוּחַ.

מִי עֲדִין זֹכֵר אֶת הַכָּחַל הַזֶּה,
הַחֵף מִכָּל אֲמֻצְעֵי שְׁלִיטָה.
אֶת הַכָּחַל הַזֶּה שֶׁלֹּא חָלַל,
אֶת סִירוֹת הַמְּפָרֵשׁ הַלְּבָנוֹת.

שרה אבייב / מ.מ.מיתר

*

תְּקוּהָהּ הִיא לֹא רַעַשׁ
גְּדוּל, הִיא לֹא צְרָחָהּ
מִהֶהָרִים, וְלֹא שִׁיר מְנַצֵּחַ עַל כְּמוֹת.
הִיא לֹחֶשֶׁת
כְּשֶׁהַכֹּל שׁוֹתֵק.

תְּקוּהָהּ הִיא אִשָּׁה שְׂמֵתֵעוֹרֶרֶת
עֵינָהּ, וְשִׁמָּה רַגְלִים עַל הַרְצָפָה
הַקְרִירָה, וְאוֹמֶרֶת לְעֶצְמָהּ: גַּם הַיּוֹם אֲנִי בּוֹחֶרֶת לְקוּם.

הִיא אִמָּא שְׂמַחֲבָקֶת יְלָד
כְּלִילָה בְּלִי לְדַעַת אִם עָשְׂתָה
”נְכוּן”, אֲבָל יוֹדַעַת שְׂאֵהָבָה
זֶה כְּבָר חֲצִי מִהִתְשׁוּבָה.

תְּקוּהָהּ הִיא הִיכָלֶת
לְעֶצֶר, אֲפֵלוּ כְּשֶׁהַכֹּל רָץ,
לְהַנִּיחַ יָד עַל הַלֵּב וְלֹמַר לוֹ:
אֲנִי כָּאן אֶתְּךָ.

היא בוערת מתחת
לאפר גם כשאינ לה
אור, גם כשכלם כבר
הלכו והיא נשארה לבדה עם השאלות.

תקנה היא לא מי
שיודעת, אלא מי שממשיכה
לשאל. לא מי
שזוכה, אלא מי שמרשה לעצמה לנסות שוב.

היא זכרון קטן של
שמש ביום גשום
במיחד, היא סרק
באבן שממנו פורח פתאום פרח.

ואם תשאלי אותי איך היא נראית
אומר לך בעדינות:
היא נראית קצת כמוך.
אמיצה, עדינה, לא מתאמצת.
רק בוחרת, כל בקר מחדש,
להאמין שיש אור,
גם אם הוא עדין לא הגיע.

*

בחוזן מְשַׁעֲעִים שׁוֹרְפִים אִינְטִימִיּוֹת,
צוֹלְבִים נְעוּרִים עַל מוֹטוֹת גְּבוּהִים
לְהַחְזִיר בְּתִשׁוּבָה אֶת הַשְּׁפִיּוֹת בְּפִחִיּוֹת שֶׁל קוֹלָה.
הַמוֹן מִתְהַדֵּר בְּדָבָק שֶׁל אֶתְמוֹל, מְנַקֵּב כְּרִטִּים
חַד כּוֹוֹנֵי אֶל הַתְּהוֹם כְּמוֹ עֵדֶר גּוֹעַ
לוֹעֵג לְנִצָּח.
וְדָם זוֹעֵק לְדָם
וּנְהָרוֹת שֶׁל עֵרוֹן וְאַרְץ וְשִׁכְיִנָּה
נִקְרְעוֹת כְּמוֹ אִם מִיֶּלֶד.
וְעֵדוֹ,
גַּם כְּשֶׁהָעוֹלָם חָרַב,
גַּם כְּשֶׁהַשְּׂדִים נוֹהָרִים אַחַר קִרְעֵי נִפְשֵׁי,
אֲנִי מְרַגֵּשׁ עֵמָק מִמָּה שְׂאוּכַל לְסַפֵּר לָךְ
אֶת לוחוֹת הָאֲדָמָה נְעִים תַּחְתֵּינוּ
בְּתִשׁוּקָה אֲטִיט,
מִתְמַדְּת, מְעֵסִים אֶת כּוֹחַ הַכְּבִידָה,
לְהַעֲנִיק הַזְדַּמְנוֹת שְׁנֵיחָה לְאַהֲבָה שֶׁלָּנוּ
לְרַפָּא אֶת הָעוֹלָם.

*

”וַיִּשְׁתַּחֲוֶה לְאַחֲרֵיתָהּ נְאֻם־יְהוָה
וַיִּשְׁבּוּ בָנִים לְגְבוּלָם.”
(ירמיהו לא, טז)

דְּבַק בְּאַמוּנָה	יְקִירֵי שְׁלִי
שִׁמַּח בְּנֵי בְּחֻלְקֶךָ	קוּם אֶסֶף הַשְּׂכָרִים
גִּלְהָה הָאוֹר	חֲשֵׁב מִסְּלוּל מַחְדָּשׁ
בְּחַר בְּחַיִּים	הִבֵּט אֶל עֵבֶר הַמַּחֲרָר
עוֹרֵר הַנֶּפֶשׁ	צַעֲד קְדִימָה
מַחְמֵל נַפְשֵׁי	הַמְשִׁיךְ הַלְּאָה
צֵא אֶל הָעוֹלָם	הִיָּה אִישׁ
עֲשֵׂה וְתִשְׁפִיעַ	אָמַר מֶלֶךְ טוֹבָה
אֶהוּבֵי שְׁלִי	הִכָּר תּוֹדָה
כְּשֶׁתִּמְעַד	בְּנֵי שְׁלִי
אוֹשִׁיט לְךָ יָד	הַסֵּתֶפֶק בְּמוֹעֵט
אִמְחָה אֶת דְּמַעְתָּךְ	אֲחֹז בְּחֻצֵי הַכּוֹס הַמְּלֵאָה
אֶלְטֶךָ אֶת שְׁעַר רֹאשְׁךָ	הֶאֱמַן בְּעֶצְמֶךָ
אֶשְׁלַח רוּחַ חַרְיִשִׁית	גָּרַשׁ הַחֹשֶׁךְ
אֶלְחֹשׁ לְךָ	חֹזֵק הָרוּחַ

אֵל תִּיָּסֵר
אֵל תִּכָּאֵב
יְלָדֵי שְׁלִי
אֵל נָא תִתְּיַח
זְכוֹר הַבְּטָחָתִי
תָּמִיד אֲהִיָּה שֵׁם

מִמְעוֹף הַצִּפּוֹר
אֲפָרֵשׁ כְּנָפַיִם
אֲסוּכָה עָלֶיךָ
אֵלֶּךָ לְפָנֶיךָ
אֲכוּזָן שׁוֹשְׁנַת הַרְיוּחֹת
אֲהִיָּה עַד־עַד הַמִּצְפּוֹן שְׁלֶךָ

רחלי מושקוביץ / מ.מ מעלה אפרים

*

מוֹל הַלְבָלוּב הַזֶּה שֶׁמִּנְיָן
רַק שְׁלֹא נִשְׁכַּח,
שְׁלֹא יִשְׁכַּח מֵאֲתָנּוּ,
שֶׁכֵּל הַפֶּרַח וְהַעֲלוֹה וְהַנְּצֹן וְהַפְּרִי
הֵם פְּרִיּוֹ שֶׁל הַחֹרֶף הַסּוֹעֵר, הַפְּרָאִי,
שֶׁל הַחֹשֶׁךְ,
שֶׁל הַרְקָב בְּמַעֲמָקֵי אֲדָמָה.

בִּינְתִים בְּשֶׁקֶט, בְּעֶרְפֶּל, בֵּין שְׂבָרֵי עֲנָפִים,
שָׂרָף חֲדָשׁ עָלָה בְּאֵילָנוֹת עֵיפִים.
כִּי אַחֲרֵי כָּל סוּפָה וְסֵעָר
מְכַרְחָה לְבוֹא פְּרִיחָה,
הַדְּסִים, אֲגָסִים, פְּרִדְסִים עֲמוּסִים,
אֵילָנוֹת מְלַבְלָבִים
בְּרַכָּה חֲדָשָׁה.
נְסִים.

יעל שי פורטנוי / מ.א מעלה יוסף

*

אני חלזון
זה נכון
המדבר נדמה אינסופי מסביבי
ולמרות כל קרובי וידידי
אני חוצה אותו לבדי

אני חלזון
זה נכון
מגששת דרכי במחוששים זעירים
הקלפה שלי דקה
ותוכה רך ושברירי

אני חלזון
זה נכון
אכל עמק בתוף תוכי
אני כלי כלי שלי
והאור שמסביבי
הוא אינסופי
הוא אינסופי

גל בן ארי / נהריה

*

שִׁיר לְגִ'וֹשׁ
כְּשֶׁהוּא מְחַדָּה,
אֶפְשֶׁר לְרֹאוֹת בְּעֵינָיו
הַשְׁתַּקְפוֹת יְלֵדָה צוֹחֶקֶת.
חֲצִיו מְפָנָה אֵלֵינוּ
חֲצִיו נִשְׁלַח אֵלֶיהָ.
אֵת נְשִׁימוֹתֶיהָ בְּלִילָה
הוּא אוֹצֵר בְּאֶפֶס, בְּכִיסִים.

כְּשֶׁגִּוִּישׁ תּוֹקֵעַ בְּשׁוֹפָר
אֲנִי מְרִיחַ עָלַי כּוֹתֶרֶת, וְרָדִים
מִמְטָרִים מַחֹמוֹת יְרוּשָׁלַיִם
עִם שׁוֹבוֹ שֶׁל צָבָא דָּוִד.

צ'קלר ילנה / נוף הגליל

ורד הקציר*

כְּמָה חֲצֹפָה יֵשׁ לָהּ
לְהִתְנוּסָס מֵעַל עֵשֶׁב שׁוֹטֵה
לְצַבֵּעַ עֲשָׂרוֹת פִּיּוֹת – חֲצוּצָרוֹת
בְּוֶרֶד צִעְקָנִי
וְלִהְתִּיצֵב עַל אֵי הַפְּרָדָה שֶׁל כְּבִישִׁים מִהִירִים

מָה זֹאתִי חוֹשֶׁבֶת לְעֲצָמָה
מְאִיפָה הַבְּטָחוֹן
שְׁמִי שֶׁהוּ, אֲמִיץ לְפָחוֹת כְּמוֹהָ
יִשְׁמַע אוֹתָהּ
יַעֲבֹר דְּרוֹךְ הַזֶּהמָה
יִלְחֶם בְּרוּחַ הַנְּגִידִית
שֶׁל הַמְּפֹלָצוֹת שֶׁלֹּא מְעֻזוֹת לְעֶצֶר לְרַגֵּעַ
יִגִּיעַ בְּכוּחוֹת הָאֲחֵרוֹנִים
וַיִּפְרָה אוֹתָהּ

* בעברית מכונה החוטמית הזיפנית גם "ורד הקציר" או "ורד הקוצרים".

חביבה מור / מ.א נחל שורק

*

שָׁאֵלוּ, הָעוֹד בְּלִבְבֵי הוֹמִיָּה
הַפְּצוּעָה, מִדְּמָמַת בְּשִׁבְרוֹנָה,
אֲרֻצָּה רְצוּצָה נִפְלָה אֵפִים,
הַתְּעוֹר בֵּת שָׁנוֹת אֶלְפִים?
מִבְּלִי שְׁנִקְרָאוּ, כְּאַחַד מִתְּיָצִיבִים
קוֹמֵי אוּרֵי, בְּעֵינַיִם כְּלוֹת, מִבְּקָשִׁים.
גְּבוּרִים בּוֹעֲרִים, חוֹרְקִים שְׁנִים,
הָאֲגָרוֹף מִבְּרוֹל, הַלְּחִלוּחִית בְּעֵינַיִם
וּבְעֵת נִשְׁפָּף דָּמָם כְּמִים
לוֹחֲשִׁים: בְּדָמִיךָ חַי, יְרוּשָׁלַיִם

רז בולקובשטין / נתניה

*

תְּמַהוּנִי הַמַּעֲגָל בְּחֶרְבוֹת בְּרוֹזָל
תְּמַהוּנִי אֶחָד בְּקִצֵּה הָרְחוֹב
נֶעְמַד עַל פֶּתַח בְּיֹוֵב
וְעָמַד
וְעָמַד
וְעָמַד.
לֹא מָשׁ.

כְּמוֹ אוֹמֵר –
לֹא אָזוּז מְכָאן
עַד שִׁיפֹל עָלֵינוּ מְשָׁמִים
הַשְּׁלוֹם.

שולי כהן / עכו

*

עֲקֹשֶׁת
הַתְּקֹהָה מִדַּפְקֶת עַל חִלּוּנֵי
פֶּתַחַי, הִיא מְבַקֶּשֶׁת
וְאֵנִי, שְׂרַעְמִים נִפְצוּ אֲרַחֹתַי,
שְׁשׂוּעֵלִים חִבְלוּ בְּכַרְמִי,
מִהֶסֶסֶת

וְהִיא
אֵינָה מוֹתֶרֶת
עֲקֹשֶׁת
בְּלִתִּי מִתְּפִשֶׁרֶת
בְּתַחֲבֹלוֹת חוֹתֶרֶת
בְּדַמּוֹת קַרְנֵי הַשֶּׁמֶשׁ חוֹדֶרֶת
אֶל חֲדָרַי
בְּזֹהַר כּוֹכְבֵי לַיִל
בֵּינּוֹת לְחֶרֶכֵי תְּרִיסֵי
בְּצִיּוֹץ צְפוּרִים חֲרִישֵׁי
בְּצַחוֹק תִּינּוֹקוֹת
בְּצֵאת שְׁבוּיּוֹת לְחֶפְשֵׁי
מִפְשֶׁרֶת

רַחֵל אֲשֶׁד / מ.א. עֵמֶק הַמַּעֲיָנוֹת

*

יַחַף יְבוֹא הַמַּבְשֵׁר
בְּקוֹלוֹ הָעֵלוֹם שְׁמַעְתִּי הַלֵּלָהּ
לוֹחֵשׁ כִּי עֲתִיד הָרַע לְחַלֵּף
בְּקָרוֹב יִפְרְמוּ מִשְׁחִיתִים
חוֹט בְּחוֹט
כְּנַעַלֵי-הַלֵּיכָה בְּלוֹת
וּלְעֵת שַׁחַר יַחַף יְבוֹא הַמַּבְשֵׁר
הֵן קָלוּ רַגְלָיו כַּמַּיִם.

אֶת בְּגָדוֹ שֶׁל עוֹלָם קְרוֹעַ
נִתְפָּר כְּלָנוּ חָדָשׁ
כֹּה אָמַר.
מִקְצֵה הַיָּקוֹם עַד סוֹפוֹ
הַשְׁתַּרְעַת הַקּוֹל
מִהֲרֵהד וּמִנַּחֵם
כְּשִׁיר עֲרֵשׁ מְרֵדִים
בְּפִי אִמָּא.

לב שקט

אם לבך יהיה נטוע עמק בשקט
אם עצמייתך תתרוקן מחשיבותך
זרעי קיומך ינביטו פרחי חיים של אהבה
ילבלבו ממך והלאה
הו אז קומתך הנודקף אל השמים
את שרשי מאבקי השרדותך תערסל האדמה
לפרחי חייך, פרותיך, תשק החמה
להעניק חיים דרפך לכל נשמה

עידן גולקו / מ.מ פרדס חנה כרכור

*

הַיָּמִים נִמְשְׁכוּ בְּלִי לְשֵׁאל אוֹתִי
גַם אֲנִי נִמְשְׁכֶתי
מֵעַט אַחֲרֵי הַשֶּׁמֶשׁ,
מֵעַט אַחֲרֵי מֶה שֶׁלֹּא יָדַעְתִּי לְקַרֵּא לוֹ בְּשֵׁם.
לְפַעֲמִים תִּנּוּעָה אַחַת קֹטְנָה
מִצִּילָה אָדָם שָׁלֵם.

נֵר ראשון

לְהִיּוֹת
נֵר ראשון
זֶה לְהַלְחֵם לְכֹר בַּחֲשֵׁךְ.
אֲכַל הוּא,
נֵר ראשון
כָּבֵד לֹא יִהְיֶה כָּאֵז
לְרֵאוֹת.

לְהִרְעִיד בּוֹדֵד
בְּלִילָה קָרָה,
וּלְמַצֵּא תְּשׁוּבוֹת
לְשֵׁאלָה שֶׁל הָרוּחַ.
לְהִיּוֹת
נֵר ראשון
זוּ רַק הָאֲמוּנָה,
שֶׁהֵם יִגְיעוּ,
הַנְּרוֹת הַבָּאִים.

מִחֶר יִהְיוּ כָּבֵד שְׁנַיִם.
אַחַר כֵּן,
יְבוֹאוּ הַמּוֹנִים,
יִתְגַּפְפוּ זֶה בְּחֶמּוֹ שֶׁל זֶה
יִקְרִינוּ יַחַד אֹר גְּדוֹל.

אפרת רוזיליו / צפת

האינסוף הנאסף

בְּאוֹסְפִי

יְדֵי מְסֻפְרוֹת לִי סְפוּר

עַל יְכַלְתֶּן לְהַכִּיל

וְעַל צוֹרְתוֹ וְתִכְנּוּ שֶׁל הַנְּאֻסָּה.

בְּתַחֲלָה,

הִיִּיתִי נֶאֱמָנָה לְמַגַּע יְדֵים יוֹדְעוֹת,

לְחוּשׁ הַמַּפְעֵם בֵּין אֶצְבַּע לְאֶצְבַּע.

הִיִּיתִי מִתְמַסֵּרֶת לְכָל צֶבַע שֶׁהֵאִיר אֶת עֵינַי

לְזוֹה הַנִּשְׁאָר עַל הָאָרֶץ

וְלֵהוּא הַנְּאֻסָּה בְּכָלִי.

בְּבִקּוֹר הַרְחוּם שֶׁנִּטַּף עָלַי אִמְשׁ

יְדַעְתִּי דְרֹךְ בֵּינָתִי רֵאשִׁי

מִכְרַח צָרְכֶן שֶׁל יְדֵי לְהַשְׁמֵט

בְּשַׁעוֹת לִילָה קָר אוֹ מִדַּחַק רוּטֵט,

חֵיב שֶׁאֶסוּף מְקוּרוֹ בְּקוּמָה

בְּגִבָּה הַנִּשְׁרָךְ מְעַפֵּר עַד שְׁמַיִם

חֵיב שֶׁרוּמְמוֹת הָעֵינַיִם לֹא יִפִּילוּ אֶת הַתְּבוּאָה

שֶׁאֶסְפָּתִי אֲנִי, שֶׁקִּבְלוּ הַיְרִים.

טוֹב לְטוֹב שֶׁהָיָה לְהֵאֱסֹף אֶל עַצְמוֹ
וְלְטוֹב שֶׁהָיָה לְנוּחַ וְלַחֲכוֹת
וְלִיּוֹפֵי הַשְּׂרוּעַ נֶכַח גּוֹפֵי
לְבַקֵּשׁ לְהִתְמַנֵּם, לְהִבְרָא
לְהִרְאוֹת.

עדי שרף-ג'יבלי / מ.מ קדימה צורן

שיר תקווה

עֲלֵי הַתְּפוּחַ הַמְּאֲבָקִים
רוֹמְזִים בְּתַנוּעוֹת אֶטִּיּוֹת
אֵיזָה רֶחַשׁ שֶׁל רוּחַ סְתוּיִת
כְּבָר אֲמַצֵּעַ סִפְטָמְבֵּר
עָלִים חֲדָשִׁים מְצִיִּים
בְּמָקוֹם בּוֹ נִגְדַע הָעֶנֶף
לְמָרוֹת שֶׁתִּכְף שִׁלְכֶת.
אֵיזָה כּוֹחַ יֵשׁ בּוֹ
לֹא לְשֹׁמֵט אֶת הַתְּפוּחַ
הָאֶחָד שְׁנוֹתֵר

וְכַמָּה עוֹד יוֹכְלוּ לְהַחְזִיק זֶה בַּזֶּה,
כְּבָר אֲמַצֵּעַ סִפְטָמְבֵּר.

הָאוִיר מֵתְכוּפֵף מְעַמֵּס הַחֵם
וְכָל הַפְּרָדוֹת שֶׁלֹּא הִסְפַּקְנוּ פּוֹעֲמוֹת בְּגָרוּנֵנוּ
בְּמַצְעַד קְלִישֵׁאוֹת מֵתֻמָּר
הַחַיִּים חֲזָקִים, וְנַחְזִיק מְעַמָּד
וְלֹא נִשְׁמֵט זֶה מִזֶּה (אִם נוֹכַל)

ומחוץ לחלון, עלי התפוח המאבקים
מסמנים בתנועות עקשות
רחש של רוח סתוית –
עוד יבואו ימים אחרים, היא לוחשת
בכל זאת, כבר אמצע ספטמבר.

הילה בודנשטיין-סחר / קריית אונו

בריאה

הצפיה למצא שוב את גן העדן,
ולהתחמק מהנחש.
לצלח מבול גם בלי תבה,
להשאיר צדיק גם אם מסביב סדום.
להנצל מעשר המכות,
לחזות בנסים.
לא לאבד תקוה גם אם זה יקח שנים
להגיע לארץ המבטחת.
לזכות להגיע ליעד עד תמו,
לא ללכת לאבוד בהר נבו.
להגיע כל פעם שוב לשבעה באוקטובר –
ולהתחיל לקרא מבראשית.

תקווה – האור שבפנים

תקנה בשבילי היא אש קטנה,
שמנצנצת גם כשסוער ונמהר.
היא קול לוחש בלב הדומם,
”עוד יהיה טוב, רק המשך להאמין.”
תקנה נולדת ממבט אוהב,
ממלה טובה, מחיוך של ילד.
היא פורחת בשדות של רצון,
מתחזקת כשלא מותרים על חלום.
תקנה,
שמש שעולה אחרי לילה כבד.
לב שפותח את שעריו לאחר זמן של סגר.
אדם שמושיט יד לחבר,
עץ שפורץ מן הסלע – שוב, מחדש.
בעתיד של תקנה – הלב נושם רחב.
אין פחד, אין בדידות,
יש חבוק, יש מגע.
העולם מלא גונים של חסד,
ושביל לכל אחד – גם אם הוא שונה.

אֲזֵ אֲנִי שׁוֹמֵרֶת עַל הַתְּקִוָּה,
תּוֹפֵרֶת אוֹתָהּ בְּחוּטִים שֶׁל אֲמוּנָה
וְשׁוֹזֵרֶת אוֹתָהּ בְּחוּטֵי זָהָב,
כִּי כָּל עוֹד הִיא בְּלֵב –
יֵשׁ בְּשִׁבְלִי מָה.

הותר לפרסום 2024

התר לפרסום שחמשה תינוקות נולדו הלילה.
התר לפרסום שהכנרת עלתה בשלושה ס"מ.
התר לפרסום שראשת הממשלה נראתה מבלה עם משפחתה במסעדה.
התר לפרסום שמחירי הדירות ירדו בעשרה אחוזים, ומחירי החשמל
והמים בעקבותיהם.
התר לפרסום שישובי העוטף התמלאו בפריחה אדמה, צהבה, כתמה,
סגלה...
התר לפרסום שנמל אילת חזר לפעל והוא כעת בתפוסה מלאה.
התר לפרסום שזון נדיר של אילים נצפה בערבה.
התר לפרסום שקבר מלך קדום נחשף על אוצרותיו בשרון.
התר לפרסום שחדשות טובות עושות טוב בלב, ורגע בגוף, ונחת
ואשר וחינוך
ואלו מביאים עמם, הכלה ושיח מכבד ואולי אפלו פיוס ואחדות.
התר לפרסום שיש לנו ארץ נהדרת וכזו היא תשאר לנצח.

קו אופקי

ומזן הסבך מופיע
תמיד האיל
ומה היה עליו
לאחר יצחק?
קולו לא נשמע
לא רחמו עליו
תמה שירת חייו
על ההר שפל העולם
נלחם עליו.
עיניו זלגו דמעות
לא שאלו בו
מזלו לא שפר
קרן אור יצאה
מבראשית ועד כאן
אני האיל
שמתהלך בעולם
מחכה לחרב בכל רגע
שתונף על צואר.
מהות חיי נרדף
קלות רגלי
אש בוערת
אלו חיי

מטהרים אשמתם
פחד קמאי
נטוע בם
ובין הר להר
קו נגלה אלי
מביט באפק
ורץ לעבר עתידי
גם ביודעי
יומי זמני עלי.

תְּקוּוֹתַי כָּלֹן

אֶת תְּקוּוֹתַי
כָּלֹן
תְּלִיתִי בְּחוּצוֹת הָעִיר
חֲלָקֹן
נִשְׁאַה הָרוּחַ
אֶת הַשָּׁאֵר
תִּלְשֵׁה יַד אָדָם

רַק תִּקְנֶה אַחַת,
קִטְנָה,
שְׂבוּרָה, דְּהוּיָה,
וּמִתְשֵׁת,
עֲרִיז שָׁם תְּלוּיָה
עֲקֻשָׁת
כְּחִיל עַל מִשְׁמֶרְתּוֹ.

עַד שִׁשְׁבוּ הַחֲטוּפִים
מֵהַחֶשֶׁד,
וְהַמְּפָנִים לְבֵיתָם,
וְהָאֶרֶץ תִּמְלֵא בְּאֹר
וְהָעוֹלָם
לְטוֹב יִיעוֹר.

שני זילכה / ראש העין

*

בוא נסע אל הליטני
באוטובוסים צבוריים, לא טנקים צבאיים
נושאים בידינו סנדלי שרש,
לא רובים ותת־מקלעים.

בוא נקפץ לקפה בבירות
נאזין לפירוז
נברך לשלום:
מרחבא, הלו, בונז'ור.
נחיד לזרים ברחוב
ונתופח, אבא של מי
מכין את החומס הכי טוב.

בוא נקח רפכת לקהיר
כמו שעושים, שם, הארופאים.
עם פרחים בשער ושיר בלב
נצטלם עם פירמידות וגמלים יפים
נשחרר מעלינו את על השכול
זאב ירביץ עם כבש, אויב יהפך חבר.

בוא נסע עם האוטו לירושלים
עמוסים תפלות, נטולי פחד.
אלהים יסתכל מלמעלה
וישמח כל כך לראות אותנו,
בני אברהם,
אוהבים, חפשיים, ביחד.

ישי סנדק / ראשון לציון

מן האלף נתחיל

עורב משרטט מעגלים
באבק השתיקה.
לשונות דגן ירק יונקים
רגב ספוג דמים.
נשימה. חנוקה.
לע ביתה של פסי – פעור.
כד תפארת עתיקה,
סדקיו נחרצים בלוח הלב.
וסרט צהב –
עששית בקרן רחוב דואב.

חי,
צומח,
דומם –
ארץ ועיר,
מנין נתחיל?

שִׁירַת לְהַקוֹת עֲגוּרִים מְנַמִּיכוֹת
שִׁלְף חֲטָה נְדִירָה – בְּשׁוֹרַת שֶׁבַע וְעֵדֶנָּה
שְׁחוֹק יְלָדִים בֵּין דְּפֵי מַחְבֵּרַת רֵאשׁוֹנָה
בְּמַעְגָּל שֶׁל הוֹרָה – יָד פּוֹגֶשֶׁת אַחוֹת
וְחֻמָּה זוֹרַחַת עַל בְּנֵי אָנוּשׁ בְּעִיר הַלְּבָנָה –
גְּוֹנִים שׁוֹנִים, אֶךְ לְכֻלָּם – שֶׁרֵשׁ בְּאֲדָמָה.

חִי,
צוּמַח,
דוּמָם –
אֶרֶץ וְעִיר,
מִזן הָאֶלֶף נִתְחִיל

לאה בן שלמה / רחובות

אני הולכת הלאה

אני הולכת הלאה,

יש לי סימן מכהק שזה יצליח.
אני יודעת מה אני רוצה
וכל מה שאמרת וכל מה שהסתרת
הם מתכוון להחמצה,
כללי המשחק מערפלים מדי,
ההנאה לגמרי מפקפקת.
אני הולכת הלאה,
אני הולכת הלאה,
זמן רב מדי הייתי מנתקת.

עכשו אני נוגעת בשמים ובאש,
עכשו אני יודעת לאחז במה שיש.
לא, זה לא בערך,
זה משהו בעל ערך.
משהו שמכבד את עצמו גם כשהוא חוטף,
משהו חזק גם כשהוא עייף.

ללכת הלאה עם או בלי רגלים
עם או בלי שנים,
לנעץ את עצמך בחיים האלה, כאן.

הַשְׁתִּיקָה נְמִשְׁכָּת,
אֲנִי הוֹלֵכֶת הַלְּאָה וְהוֹלֵכֶת,
מִיִּשְׁהוּ יַפְסִיד, מִיִּשְׁהוּ יַרְוִיחַ,
יֵשׁ לִי הַרְגָּשָׁה
שֶׁהַפְּעֵם זֶה יִצְלִיחַ.

רוני זוהר / מ.מ רמת ישי

תקווה

בואי תקווה האירי אורך
לנופלי תהום חשוכה
חזקי אמונה ניטשת
האדירי נפש תועה

פזרי ענני אופל
גלי תכלת שמים נשכחת
מלאי מפרשים
ברוח חיים

ספרי על שמש זורחת
מלטפת שדות ירוקים
וסביונים מאירים
מפזרים ריחם ברוח

ובבואך נמלאו כוחות
כמים זרמים בנחלי אכזב
ורוח קרירה תנשב במדבר החלומות
ימים טובים באים, מזכירים נשכחות

*

שאלת איד אני מצטלקת
ועניתי כמו כלנו
קשה יותר ממה שחשבנו תחלה
כשהפצע עוד פעם.

תקוות האחוי שמרה עלינו שלמות

האחות במחלקה הפסיכיאטרית נזפה בי פשמלאה
את הטפסים בקבלה
לא הזכרת את הצלקת מהניתוח הקיסרי

חשבת ו לא אמרת שיהי שם תמיד, כמו נשימה
פצע דרכו נקרעה בתי לעולם שבחויץ
אין יום שהוא איננו כואב
חלק מגופי השלם, השבור, הנרפא

כאן, בחוף, המלח שורף בעדינות מנקה
צלקות, מלטף כפות רגלים עייפות
רק לפני חדש חשבת שלעולם לא אראה עוד
זהר שקיעה, מי טורקוז שקופים, פנים אהובות

אֲנִי כָּאֵז, עֲדִיז
בְּתִי הַצּוֹחֶקֶת מוֹשִׁיטָה יָד אֶל הַצְּדָפִים אֲשֶׁר בַּחֹל
עַל הַחוּף הַזֶּה הַרְצִים עֲכָשְׁיוּ יְלָדֵי
שִׁיר שְׁטָרֵם נִכְתָּב

זהר חוף אכזיב, תחלת אלול, אוגוסט 2023

רז שַׁחַם / רִמַּת הַשָּׁרוֹן

*

תִּקְוָה

יִתְכַן שְׁהוֹיִתִי אוֹתָךְ
כְּמוֹ אֶרֶץ נִשְׁפַּחַת
עַת יִשְׁבְּתִי בְּנֹאדֵי
תַּחַת שְׁמֵשׁ קוֹפַחַת
וְקָרָאתִי לָךְ נַחַל

וְהָיִית לִי מֵיִם רַכִּים
עַל סִלְעֵי פַחַד
וְהָיִית לִי דְמָעוֹת
שֶׁל סְלִיחָה
וְזָרְמְנוּ בִּיחַד
כְּבֵרֶת נַחַל.

וּבְבוֹאֵי אֶל הַדְּיוֹנוֹת
קָרָאתִי לָךְ רוּחַ
וְנִשְׁבְּתָ בִּי תִקְוָה
וְעִצְמָתְ בִּי הַכּוֹחַ
וְהָיָה וְהִרְחַקְתִּי פִתְחוֹ

הָיִית לִי לְאֶבֶן
וּמְצָאתִי מְנוּחָ.

וּבְצֹלַע הַהָר
בְּטָרִם שַׁחַר הַפְּצִיעַ
נִשְׁאַתִּי לְבִי
לְאַפְלוּלִית הַרְקִיעַ
וְקָרָאתִי לָךְ שְׂבִיל

וְהָיִית לִי מִבְּטַח דְּרָךְ עִם לַיִל
וְקִיַּמְתִּי פִּסְגַּת־הַר עִם שַׁחַר
אֲזוּ רְאוּ עֵינֵינוּ אֶרֶץ מִבְּטַחַת
וְאֲדִי, וְדִיוֹנוֹת, וְחוּל

וְקָרָאתִי לָךְ אִם
וְדַהַרְתִּי אֵלֶיךָ בְּמִוְרַד הַגְּבֻעָה
אֶל מְטַת זְרוּעוֹתֶיךָ
וְהָיִית לִי תְּשׁוּבָה.

ליאורה יפה / רַעֲנָנָה

*

השׁוֹרֵד

מִתְחַפֵּר יְהוּדֵי

תַּחַת גַּג סִכְתּוֹ

וּמְקוֹנֵן אֶת הַ"תְּקֵוָה".

שְׁנֵרֵצַח בָּהּ נִיחוּחַ הַחַיִּים.

וּכְמוֹ עֲלוֹהַ דוּמָמַת

עוֹטֶפֶת אוֹתוֹ מוֹרֶשֶׁת עֲמוֹ

נוֹשֶׁפֶת בְּדִלְיוֹתָיו

חַיִּים.

נטלי שיר / מ.מ שוהם

*

פֶּעַם אֲנִי גִפֶּן וּפְעַם פִּילָה,
לְעֵתִים מוֹבִילָה, נוֹשֵׂאת זְכָרוֹן, מְרַעֲיָדָה אֲדָמָה
לְעֵתִים מִתְפַּחֵלֶת, מִבְּשִׁילָה, נֶאֱחָזֶת בְּשִׁירָה

בְּיוֹם מִן הַיָּמִים, אוֹלֵי אוֹכֵל
לְשׁוֹרֵר עִם הָרוּחַ
לְרִקּוֹד עִם כְּבֹד הַמִּשְׁקָל

יפהפייה

מי התירך ללבש חג
ואחי עוד שבויים
ומה את פורחת לך
כשבנינו נטמנים
איך את שוב מוארת
אחרי החשך הגדול
נצן שקנך מעטרת בך
איגך יודעת אם יהיה מי שיקטף.
גלי לי סוד צמיחתך
יפהפייה אהובה
עטופה בלבן
עומדת בתפלה
למדיני סודך,
רזי גאלה.

לפרץ בעז
כשסביבך תרדמה
להקדים חיובך
בנופי מולדת רחומה
להתחיל גדילה
בטרם נכטו השכנים
להצמיח ישועתך
בעונת הגשמים

זכה טהורה
בשרי לנו גאלת עולמים
בלבן פיך, ברחמים.

נח

הצֵל שְׁלוֹ עוֹמֵד שֵׁם. גַּם הוּא הָיָה חָיִב לָבוֹא
מְטִיל אֵימָה דְרָף הַשָּׁמַשׁ הָעוֹלָה. הַתְּרִיסִים כָּבֵר מְלַכְלָכִים מִמֶּשׁ.

”אֵיפֹה אָמָא?” הוּא שׁוֹאֵל. ”עוֹד קָצֵת” הוּא עוֹנֶה.
נְרַגְעֵתִי. הוּא לֹא מִן הָרָעִים. ”אֲנַחְנוּ מִשְׁתַּדְּלִים.”
הוּא מַגֵּן. יֵשׁ לוֹ נֶשֶׁק. ”וַיִּמָּה אַחַר כָּךְ?”
”קִשְׁתִּי”

נֶשֶׁק – זֶה הַגְּנָה אוֹ מוֹת?

הֲצֵל שְׁלוֹ מִפְּסִיק לְהַפְחִיר
מִשְׁנָה צוּרָה, כְּמוֹ עָנָן.
הוּא נִרְאֶה עֹשֶׂה כְּמוֹ יוֹנָה.

”כַּאֲתָ לְבָדֵק אִם יִבְשֶׁה הָאָרֶץ?”
אִם אֶפְשָׁר לְצִאת
אֲנִי אוֹדִיעַ לְכֹלֵם
שְׂיִנְעֵרוּ מֵהֶם אֶת אֶבֶק הַיּוֹם
וַיִּפְנוּ מְקוֹם לְבִשׁוּרָה.”

הִיא תִּגְיַע – כְּמוֹ הַמְּבּוּל.

טלי (רויטל) פז / מ.מ.תל מונד

חיפשתי תקווה בוויז

הוא הוביל אותי על פני ערים שונות אל מחלף התקנה, פתח תקנה,
תקנה מרקט, שפודי התקנה, מי תקנה, כפר תקנה, גני התקנה.

מציאתי גם כמה נשים שקראו להן תקנה,
שני ספרים שבשמים מזכרת תקנה,
את הסרט "חומות של תקנה"
והמגון אחד "התקנה".

באף אחד מהם לא מציאתי את זו שחפשתי.

נשאאתי בכפר החטופים.

נשאאתי עיני למרום,

אולי שם?

ברושים גררו שחקים, התעלמו ממטוסי הקרב שחלפו מבעד לעננים.
חשבתני על עצים שממשיכים לגדל תקנה,

לגעת בשמים.

סיפורים קצרים

אישה ושני ילדים

לסבא שלי היו אישה ושני ילדים. לסבא שלי. היו פעם. בחיים אחרים. אישה ושני ילדים. והוא חזר בלעדיהם. והקים משפחה חדשה. ונולדנו אנחנו, הנכדים, רחוק משם, מהזוועות, והכול היה ונשאר סגור כמו בתוך מזוודות. ולא הרגשנו את זה ולא ידענו שבכל חיבוק או נשיקה, אולי מסתתרת גם מחשבה "עליהם". כי לסבא שלי, היו פעם, אישה ושני ילדים. אני מנסה להיזכר בסימנים או בהבעות פנים. תוהה מה עבר לו בראש כשחצה איתי את הכביש בדרך לקנות ילקוט חדש לבית הספר. מה הרגיש כשישב בראש השולחן בזמן ארוחות משפחתיות בשבת בצהריים. איזה כוח היה לו להמשיך ולחיות, לפרוס לעצמו עוד חתיכת לחם ולשים מעליה פרוסת חמאה עבה, מפנקת וישרה כפלס, כשפעם היו לו, אישה ושני ילדים. אני מתקשה להאמין ומשתהה על הכוח להתגבר ולהקים משפחה, להצליח ליהנות גם מדברים קטנים, לצד העובדה שפעם, היו לו, אישה ושני ילדים. יחד עם הצער והכאב הבלתי נסבל על כך שההיסטוריה חוזרת על עצמה, ההכרה שזה קרה אצלי במשפחה לא מרפה, אך יחד איתה מתגנב לו זיק של תקווה, ובעיקר הודיה. אני רוצה לחזור לאחור, לאחוז בידו הגדולה והמחוספסת ולהגיד לו, "סבא, תודה".

תודה שלא ויתרת, תודה שהמשכת – למרות הכול. תודה שבזכותך
אנחנו פה, נהנים מפרוסת לחם עם שכבה עבה מדי של חמאה,
וממשיכים לחיות את החיים עד תום.

אני מבטיחה להמשיך, לזכור ולהעריך, להתגאות בך, בכוח וביצר
ההישרדות והחיים וביכולת להמשיך הלאה גם אחרי שמאבדים אישה
ושני ילדים.

* נכתב ביום שובם מהשבי של שירי, אריאל וכפיר ביבס ז"ל.

*

יום ראשון.

טרוט עיניים עליתי לאוטובוס, שיישא אותי לעוד יום שגרתי ושוחק. תחנה ועוד תחנה, אישה עולה עם עגלת תינוק. רק שבע בכוקר אך עיניה מספרות סיפור אחר, כאילו יומה החל שלשום. חיתול נח על כתפה, וכתמי חלב עייפים מעטרים את חולצתה. ושוב דלתות נפתחות ושלוש נשים דוברות רוסית עולות, עושות דרכן בקו הקבוע לעבוד את בתיהם של מי שיכולים להרשות לעצמם אותן. אחת מהן צוחקת בקול, והשנייה מברכת לשלום. במרצן יש משהו מנחם, משהו שמחזיק את היום.

והאוטובוס הולך ומתמלא. נערים אתיפים עולים. תלבושת אחידה, טלפונים בידיהם, צוללים אל מציאות מדומה שמפלטת עם זו האמיתית. וממשיך האוטובוס ומתמלא אט־אט, וכבר אין מקום לשבת. וצעירה עם תיק משופשף נאלצת לעמוד ואחריה גם שני הבחורים הערבים הממהרים למקום עבודתם, וכולם מתקפים את נוכחותם על נושאת הנפשות. הנהג שמבין את הדוחק, מגביר את עוצמת המזגן. והשמש בתורה מגבירה את עוצמת קרניה, מבשרת על החום הממשמש וצפוף.

אנשים מתחככים אלה באלה, כמו נשימות שונות בגוף אחד. גם שני בחורי הישיבה הממושקפים מאתרים דרכם בעולם הצר שמתכווץ סביב כולנו. כל אחד ואחת בשלו ובשלה, בין ששקועים בטלפונים, בספרים, בעיתונים, בקולות שמשמיעות האוזניות, או סתם בבהיה אל החוץ.

והנה, כשכבר עמוס האוטובוס מלשאת נוסעים הוא נעצר, הדלתות
נפתחות ועולה אדם מבוגר, שפוף גב והליכתו נגררת, כמעט מעכבת
את ההמון. והוא מפלס דרכו כשידיו רועדות על מוט האחיזה, ואני
חרד לגורלו.

והנה הנער מרים ראשו מהמרקע, מבחין בשיש המרדה, קם ומפנה
לו את מקומו.

ונחה דעתי.

בתוך כל ההמון, הרעש, השגרה

יש עוד רכות.

ויש עוד לב.

וכוחנו ברגישותנו

”המפתח לגיהנום או החוצה ממנו”

בבית שלי שקט לא נחשב ברכה.
שקט אצלנו פירושו: או שמישהו מתפלל, או שמישהו עומד להחטיף.
בלילה, על קצות האצבעות, חיפשתי. לא את אלוהים, אותו אבא שלי
כבר מצא וחטף לו את החגורה.
אני חיפשתי את האוצר האבוד: מפתח הסורגים של החדר שלי.
כל נסיכה צריכה פעם לברוח מהטירה – שלי פשוט הייתה עם מנעול
חלוד נעולה.
מצאתי.
החבאתי מתחת לכרית – בדיוק כמו בסרטים. רק בלי אפקטים, בלי
כפיל פעלולים, ובלי כיבוד. הסיבה לעונש?
לא קניתי גבינה ”ערב פסח”. רק ”כשר לפסח”. פשע ברמת בגידה
בעם.
אבא רתח.
האוזן שלי סבלה יותר מהגבינה עצמה. שלושה ימים של צום כפוי,
דיאטה עם השגחה הלכתית. ביום הרביעי – ברחתי.
לרחוב.
לתחנה.
עד שהירקן הציע לי טרמפ – ולצידו הצעה למסאז'. 140 שקל
והשתיקה עליי. לא תודה. אני כבר מתוחה מספיק. ברחתי גם ממנו.
לאימא.
בכיתי. סיפרתי. היא האזינה – ואז חייגה לאבא. ”תגיע, הילדה פה.
כן, שוב. הפעם רק תפוז אחד אכלה – ראית בפת, לא?”

בסוף חזרתי.
אותו חלון. אותו חדר. אותם סורגים.
אבל משהו בי לא חזר.
ילדה אחת – ששותקת.

את יוצאת מזה

כמה זמן זה ייקח? "קרוב לשנה" – היא עונה. טלטלה. ינואר, הזרעים באדמה, הגשם אינו מבחין בין אדם בריא לחולה. שקט זוחל בחדר. מעבר לשולחן, היא, רוך מוקשח. אנחנו, נכפפים אט-אט. "תרימי ראש", היא יורה לעברי.

שורות השיר מקישות: "אני זכוכית חכמה טרם ניפוחה". אינני מבינה דבר בגיאולוגיה אך חשה, כי הלוחות הטקטוניים נעים לאט. הרגליים מפצירות בי לנוע. ריח הגשם נולד מפגישתו עם האדמה. נבטים רכים – ניזמית, גדילן וסרפד נשזפים בשמש חורפית. ככל שבת הם אווזים בידיי, תיקי אוכל על כתפם. אנו יוצאים אל הגבעות המוריקות. מדברים מעט, הווה מתמשך.

בעשב מזהים פרחי פשתה, קחוון ורדרר כחול. בענפי האלון משתרגת זלזלת, חלונות אור מעוטרים.

אני מבקשת לדלג על הטיפול השביעי. "רוצה לטייל בנגב, הגבים מלאים." "אינני נוהגת לאפשר זאת," היא מקשיחה. "ואני אינני נוהגת לציית." "סעי," היא מתרצה.

מטפסים בקור העז בהר אלות, כל צעד מאמץ נשימת. מבט לאדמה, מבט לשמיים, מבט פנימה, קצב החיים פועם בי. הימים מתארכים, אבקנים מסתחררים באוויר. תרמילי תורמוס יורים זרעים לכל עבר. החזה שלי מסומן לפרק הבא, התערבות שכולם יראו. פגימה בגוף שכה אהבתי. "מתי אוכל לשחות בים?" כך מתעוררת מהניתוח.

נצמדת אל החלון המערבי, המולת נמל, שלוות תרנים.

השחייה הראשונה מענגת. הזרועות זוכרות, המפרקים נענים. קונצרט
מתוזמן להפליא.
להקות דגים מריעות לי חרישית. צבת-ים מעתיקה נשימה, אני שוחה
רוחפת מעליה.
קיבלתי חופשה, ובעוד חודש יקרינו את חזי חמש פעמים.
בגינה נאספים זרעי שלמון, תגית וחוטמית זיפנית. האוסף ממלא את
החדרים, צנצנות ומדבקות, הבית רוחש חיים.
מתכננים את ימי החגים יחד, חמישה אנשים בריאים ואוהבים.
האדמה מפויסת.

*

מצאתי את עצמי תקועה בתוך הספר של עצמי.
איך? לא יודעת. למה? אפילו פחות. הדבר היחיד שברור לי? אני רואה
אותו – דייוויד. הדמות הראשית שכתבתי, שיש לי עליה קראש מאז
גיל שמונה.
המבט שלנו נפגש. הלב שלי על 200 קמ"ש. הוא מתקרב, ואני שוכחת
לנשום. פאק, פאק, פאק. לברוח. מהר. אבל ברגע שהסתובבתי – היד
שלו כבר הייתה על הכתף שלי.
הנשימה שלו ליטפה לי את העורף. "מי את בדיוק?" קול עמוק.
קרוב. גברי.
פאק, אין לו טיפת כבוד למרחב אישי. טוב, אני כתבתי אותו ככה. חשבתי.
"אני... חדשה במחוז, פלטתי."
"ובמקום לבהות בנוף – את בוהה בי?"
"אני לא... התכוונתי..."
הוא, לא משתכנע.
"יש בך משהו. את מסקרנת אותי. בואי, נשב בבית קפה."
"לא."
הוא חייך. "לא? אם לא היית רוצה, לא היית מסתכלת עליי ככה."
"...ככה?"
"ברעב."
פאק.
הוא צועד קדימה. אני קפואה. "אני מכיר את המבט הזה. אבל אצלך...
זה שונה. כאילו את יודעת עליי משהו."

יודעת. יותר מדי. אני כתבתי אותו, בניתי את האישיות שלו. ועכשיו –
הגוף שלי בוער.
אני היוצרת. אז למה אני מרגישה כמו דמות משנית?
פאק. זה חזק. זה ממכר. זה לא רק מתח – זו סכנה. זו תשוקה.
וזה כבר לא בשליטתי.

איש הבקבוקים

שמונה בערב, כבשגרה, דוחף עגלת סופר, צועד לחוף. למקומות בילוי רוויים במוזיקה והומי אדם. הליכתו זקופה, מעולם לא השפיל מבט, גאה. בעגלה מקום ל-200 בקבוקים – שווה 60 שקלים, עוזר למימון הלימודים. חמישה ערבים בשבוע, במסלול קבוע, מצפון לדרום. ראשון חלש, שישי נח.

עם הזמן נוצרו קשרים עם בעלי העסקים. "אהלן, איש הבקבוקים. כשתסיים תבוא לצי"סר, עליי" אמר מישוהו. והכינוי תפס. בגילו – יותר היסטוריה מעתיד, התבדח. העתיד? שייך לה. לומדת באוניברסיטה, הכול בשבילה. פנסיה צנועה, מתגוררים בדירה קטנה. חיים פשוטים, מחושבים.

יום חמישי, בפאב הדרומי. מבטו נפגש עם מבטם של שני לקוחות קבועים. הם מניחים את הבירה, מהנהנים לעברו. הוא מהנהן בחזרה. דבר לא נאמר. עמוק בפנים, מרגיש שהם אוהדים.

מאחור, במחסן. בקבוקים ארוזים בשקיות. המלצרית מטפלת בעניין. יש ביניהם משהו. אף אחד לא יודע, אף אחד לא שואל. "איש הבקבוקים" מניח את השקיות בעגלה והלאה. מתמודד עם הגעגועים, עם האובדן.

חלפו שנים מאותו יום ארוך בכביש. היו ארבעה, נותרו שניים. שש בבוקר, מתעוררים. "אבא, אולי תנוח היום, רוצה חביתה?" "חביתה זה מצוין, אגיע באחת-עשרה." "בסדר אבא, לומדת עד שש, בשמונה עוברת בפאב. אכין לך את השקיות."

"אבא, להתראות, נוסעת ללימודים." חיבוק חזק. הוא ניגש לחלון

מביט מטה. הנה היא יוצאת מחדר המדרגות. הנה היא חוצה את הכביש. הנה היא עולה לאוטובוס. הכול בסדר. הבוקר שמשי. אופטימיות באוויר, לים. שוחה, אוכל אבטיח, מנמנם. זיכרונות מבילויים משפחתיים צפים, הופכים לממשיים, תחושה שהעבר מתרחש עכשיו, הרבה אושר. "אבוא הרבה לים, עושה לי טוב", הרהר.

*

"וייקרא שמו בישראל..."

"יהונתן" לחשה דני למוהל.

"יהונתן" הוא קרא בקול.

כשהביטה בבנה התינוק בידיו של אבינרב, בעלה, הרגישה דני צביטה בלב והקלה. שני רגשות מנוגדים שהתערבבו זה בזה. מבטה ננעץ בבנה, אך מחשבותיה נדרו הרחק, שנים לאחור, אל אחיה יהונתן, שנפל במהלך שירותו בצבא.

שבוע השבעה שלו היה השבוע הארוך בחייה. שעות של ישיבה עם אנשים, חלקם מכרים וחלקם זרים, כולם מנסים לאחות אצלה פצע שלא יחלים. היא לא יכלה לשאת את זה עוד, היא קמה ויצאה החוצה, להתחבא בפינה שקטה בגינה.

"אה, אז פה את מסתרת?" שאלה רכה נשמעה לפתע מאחוריה.

גבר צעיר עמד שם. "אני אבינרב," אמר מהוסס.

"את זוכרת אותי? מטקס הסיום של מסע הכומתה... שירתִי עם אחיך באותה פלוגה."

הוא הביט בה במבוכה, כמעט מתנצל על עצם קיומו ברגע הזה.

"כן, כן... אבינרב. בטח," מלמלה.

"למה את יושבת פה לבד?"

"הייתי צריכה קצת שקט... מכל ההמולה שם בפנים."

"ואכפת לך... אם נהיה פה קצת בשקט, ביחד?"

היא משכה בכתפיה והוא התיישב לצידה.

הם ישבו זמן מה בדממה נעימה, עד שדני שברה אותה.

"הכרת את אחי טוב?"
"כן, די טוב. אני יודע שהייתם מאוד קרובים."
"בלתי נפרדים."
"אז את בטח יודעת... שהוא לא היה רוצה שתשבי פה לבר."
היא הביטה בו.
היה משהו במבט שלה – עייף, כואב, כמעט לועג. "מה זה משנה מה
הוא רצה? הוא לא פה יותר. והכול... הכול הבל הבלים, לא?"
"אבל בסוף, הכול נשמע," הוא ענה בחיוך על שפתיו, חציו עצב,
חציו תקווה.
היא הסתכלה לו בעיניים.
קמה.
חזרה פנימה.
והוא, השתרך אחריה.

תקווה לנחמה

פוסעת לבדה על מדרגות האבן הקרות, חושבת מחשבות על העבר והעתיד – הכול היה כל כך פשוט פעם, ועכשיו... נחמה מתלבטת אם להמשיך או אולי לחזור לדירה, האוויר קר אבל הדירה עוד יותר. היא מחליטה להמשיך, פוסעת מהר, לא מסתכלת לצדדים, ישר אל הכותל... לפתע היא נזכרת ברוני, החברה הכי טובה שהייתה לה, כמה היו מבלות יחד, יוצאות לטיולים, קניות, סרטים. "נשמות תאומות", ככה קראו להן. ואיך התרגשה כשרוני ואורן התארסו, "אורן זה רוני בבן", ככה אמרה לה. ואחרי החתונה נחמה הייתה בטוחה שיהיה לרוני ילד, והיום שש שנים עברו ועדיין אין... ומרים השכנה מהקומה למטה, מתמודדת בגבורה ענקית לבדה עם חמישה ילדים כשבעלה דוד במילואים. "אני אשת חיל", ככה מרים קוראת לעצמה, אבל לפעמים העיניים שלה עצובות, ונחמה כל כך רוצה להגיד לה שהנה כבר נגמרת המלחמה, ודוד יחזור והכול יהיה כמו פעם... וסבתא מלכה שלה. שרדה את התופת הכי נוראה, ניצולה יחידה מכל משפחתה עלתה לארץ לבדה. כמה היא עברה בחיים, ועכשיו היא לא זוכרת כלום. דמנציה קוראים לזה. ולמרות המחלה הארורה הזאת, היא באה לבקר אותה כל שבוע, מכינה כוס תה עם עוגייה ומתיישבת לידה, מסתכלת בעיניה הטובות ומנסה ליצור קשר... ואין... הנה היא כבר בכותל, מתקרבת אל הרחבה, מוציאה מהתיק ספר תהילים קטן, מתיישבת על כיסא ומתחילה לקרוא.

הדמעות זולגות מעצמן, מתפללת, מבקשת, אפילו דורשת. שיבוא
כבר, כולם מוכנים, הלכבות פתוחים והבית כל כך קרוב. היא מרגישה
ולפתע שומעת את רוני ומרים ואפילו סבתא מלכה, והן איתה וכולם
איתה, בתפילה בבקשה וברדישה שיבוא שלום, שיבוא משיח. הנה
זה כבר בא...

*

هذا الصباح أعددت قهوتي ببطء رוחي المستيقظة للتو من نوم عميق
يشبه السبات.
حضرت قهوتي بهدوء المطر المتساقط.
يتصاعد بخارها بدقة متناسقة ليلتقي برذاذ المطر على زجاج الشباك
المتعرق .
أتوه بعالم من سحر وحنين وأشعر برغبة عارمة لاحتضان الحياة بكل
الوانها .
أحمل فنجاني المدلل واجلس قرب الموقد المشتعل بالدفء والحنين
والذكريات،المفعم بالأمل والحياة والسكينة.
امسك بقلمتي وانا اشعر بانني اريد اعادة كتابة الحياة أريد كتابة قدر
جديد،أكتب وأنا كلي شوق ...
... أتوق الى تلك المساحة الصغيرة الشاسعة أتوق إلى ذلك القلم
المتهاك المتقطع
أتوق إلى تلك الزاوية،الى ذلك الزمان، إلى أطراف وأطياف ذلك المكان.
أتوق إلى الكلمات إلى العبارات، إلى الأسطر والصفحات.
أتوق الى الطبيعة للجبال والأزهار، الى شموخ تلك الاشجار وصمودها
رغم البرد، الى الثلوج والصفاء والنقاء، أتوق الى الصيف، الى النسيم
الليلي آخر النهار .
أرتشف قهوتي السمراء لأستنشق كل معاني الحياة وأستشعر ذكريات
وحكايات ، مواقف ومحطات، فأكتب عشوائيا ويقوم قلمي بأستحضار
حلم تاه في سبات السنوات
...أحضر لي ورودتي البنفسجية وتعال

תعال לנסתעיר מן הזמן لحظاته
ومن العطر نسماته ومن الدفء لمساته
تعال لנסתعيد من الماضي ذكرياته
ومن الحنين نبضاته، ومن الليل همساته
تعال لנסحق تعب السنين بالأحاديث
لنداوي مرارة الأيام بحلاوة اللقاء.

تعال ثم إرحل....

أملأ فنجاني للمرة الثانية وأرتشفه بسرعة قبل أن يبرد ويفقد كل تلك
النكهات واللحظات.

הבוקר בישלתי את הקפה שלי באיטיות של נשמה שזה עתה הקיצה
מתרדמה עמוקה. הכנתי אותו ברוך של גשם יורד, כאילו כל טיפה
מסננת את השקט אל תוך חלל המטבח.
האדים טיפסו לאט, מדויקים, ונמסו ברסס הגשם על שמשת החלון.
הלכתי לאיבוד בעולם של קסם וגעגועים, רציתי לחבק את החיים
בכל צבעיהם, ללא תנאים.
אחזתי בספל המפנק, ישבתי לצד האח – בוערת בזיכרונות, בתקווה,
בשלווה, ובחום שקט שמכיל את כל זה יחד.
אחזתי בעט, הרגשתי שאני רוצה לכתוב את החיים מחדש, לשרטט
גורל אחר. כתבתי מתוך כמיהה...
אני כמהה למרחב קטן-עצום, לעט המפרפר, לפינה ההיא, לזמן ההוא,
לשוליים ולגוונים של אותו מקום.
אני כמהה למילים, למשפטים, לשורות, לעמודים.

אני כמהה לטבע, להרים ולפרחים, לעמידתם האיתנה של העצים בקור, לשלג, לצלילות, לניקיון.
כמהה גם לקיץ, לרוח הקלה של סוף היום.
אני לוגמת מהקפה השחור שלי כדי לשאוף את כל המשמעויות של החיים.
הזיכרונות, הסיפורים, התחנות, המפגשים – פורצים מתוכי במילים לא מסודרות. העט שלי חלום שאבד מזמן בתרדמת השנים.
הבא לי את פרחי הסיגל – ובוא.
בוא ונשאל מהזמן את רגעיו, מהבושם את ניחוחו, מהחום את מגעו.
בוא ונשיב מן העבר את הזיכרונות, מהגעגוע את פעימותיו, ומן הלילה את לחשיו.
בוא ונמעך את עייפות השנים בשיחה, נרפא את מרירות הימים במתיקות המפגש.
בוא – ואז לך. אני ממלאה את הספל בפעם השנייה, לוגמת במהירות, לפני שיתקרר ויאבד את טעמיו, את הרגע.

מערבית: רים ג'אניים

המעריץ

מייד כששמעתי מה קרה, עזבתי הכול, נכנסתי לאוטו ונסעתי כמו מטורף לבית החולים. רצתי במדרגות ובמסדרונות, כשהגעתי אמרו שהוא כבר בפנים, בחדר הניתוח, בטח כבר מורדם. צנחתי על הספסל במסדרון, כמה שעות בכיתי והתפללתי, ישבתי, קמתי, התהלכתי, שתיתי קפה ושוב ישבתי. ניסיתי קצת לחקור את אנשי הצוות הממהרים שחלפו על פניי, לא קיבלתי תשובה והדאגה הלכה וגאתה.

ואז נפתחה הדלת והמיטה שלו הובלה החוצה והתגלגלה במסדרון לכיוון המחלקה. אני נשרכתי אחריה במרחק מה, והצלחתי לראות את ראשו העטוף תחבושות ואת פניו הישנות.

התרסקתי בעייפות על ספסל לא נוה, מחוץ לחדר האשפוז שאליו הכניסו אותו, אפילו נרדמתי. התעוררתי לשמע שיחה בין רופא ואחות שיצאו מהחדר, עמדתי, יישרתי את בגדיי, שפשפתי את פניי והמתנתי שהרופא יתפנה.

אפשר מילה, דוקטור? הוא הסתובב אליי, חייך בסבלנות ואמר, בטח. הוא יהיה בסדר? שאלתי. אתה משפחה? הוא ענה בשאלה. לא, השפלתי מבט, אני רק מעריץ. הוא חייך. האמת שגם אני, הוא אמר. הרמתי אליו את עיניי. הוא יוכל לחזור לכתוב, דוקטור? הוא יוכל לחזור לדמיין? הרופא הרצין. באמת סליחה, אבל אני לא יכול לדבר על מצבו איתך.

ואני קצת אחזתי ויותר נאחזתי בדש החלוק שלו. דוקטור, אני חייב לדעת איך הסדרה תיגמר. אתה מבין אותי, נכון? אם הוא לא יחזור

לכתוב אני לא יודע מה אעשה. העיניים שלו נחו עליי בפנים נעימות של עידוד, החזיק בחום את שתי ידיי הרועדות. בטח שאני מבין אותך, הוא אמר, אז בוא שנינו לא נאבד תקווה.

הכיסא של סבא

ביום שסבא נפטר, מצאתי את הכיסא הישן שלו במרפסת. אף אחד לא ישב עליו מאז. היו עליו סימנים של זמן – צבע מתקלף, בורג רופף, וריח של קפה שחור וסיפורים ישנים.

אימא רצתה לזרוק אותו, אבל אני ביקשתי לשמור. "זה רק כיסא, נועם", היא אמרה.

"זה לא רק כיסא", לחשתי.

בלילות התגנבתי החוצה, התיישבתי עליו ודמיינתי שסבא עדיין פה, מספר לי איך כשהיה קטן רכב על אופניים בלי בלמים, ואיך הכין פיתות על סאג' במדבר עם החברים שלו מהצבא.

יום אחד, החלטתי לשפץ את הכיסא. ליטשתי, צבעתי, החלפתי את הבורג. כשהנחתי אותו בחזרה, הוא היה כמעט כמו חדש – רק הזיכרונות נשארו.

ביום הזיכרון סידרתי אותו בחזית הבית, עם שלט קטן שעליו כתבתי: "לזכר סבא – שהיה יושב, מקשיב, ומספר את החיים".

אנשים עברו, קראו, חייכו. מישהו השאיר פרח.

אולי זה רק כיסא, אבל לפעמים – הדברים הכי פשוטים מחזיקים את הסיפורים הכי גדולים.

*

החורף השנה היה קר במיוחד, לא רק באוויר, גם בלבבות. אחרי שנה של שינויים פוליטיים, מלחמה, מתחים כלכליים ותחושת חוסר ודאות שהתפשטה בכל פינה, נדמה היה שכולם עייפים. תל אביב נראתה חיוורת יותר, למרות שקו הרקיע שלה המשיך להתרחב ולגדול. בעיר העתיקה ביפו, בדירה קטנה מעל מאפייה ותיקה, גרה שירה, מורה לאמנות שפוטרה בתחילת השנה – המכללה שבה לימדה צמצמה פעילות. את הזמן הפנוי שנכפה עליה היא מילאה ברישום, בציור ובעיקר, בחלוקת ציוד יצירה. התנדבות לילדים בשכונה. "אם אי אפשר ללמד, לפחות אפשר לתת השראה", אמרה בכל פעם כששאלו למה היא עושה את זה.

ערב אחד, בעודה מסדרת את הקופסאות לקראת סדנה מאולתרת בחצר, דפק על דלתה ילד בן תשע בשם יוסוף. הוא החזיק בידו ציור – בניין גבוה ועליו סולריום, גן ירוק על הגג, ואנשים שמחזיקים ידיים.

"זה הבית שאני אמציא כשאהיה גדול", אמר בגאווה, "כדי שאף אחד לא יישאר לבד".

שירה חייכה, והרגישה לראשונה מזה חודשים משהו נשבר, אבל לא בלב, אלא סביבו. שכבת הקרח הפנימית נסדקה.

בחודש שאחר כך, ביוזמה שקטה של שכנים, שירה פתחה גלריה קהילתית קטנה במקלט של הבניין. כל מי שרצה – ילד, קשיש, מהגר, אומן מקצועי או חובב – הוזמן לתלות עבודות, להשמיע סיפור, לשיר, לנגן.

הגלריה הפכה לנקודת אור. אמנם הם לא שינו בה את העולם, אבל הם שינו את הרחוב. ואז את השכונה. פתאום, הגיע גם סיקור בחדשות המקומיות, תרומה קטנה מקרן קהילתית. תקווה, שנבטה מהפינות הכי פשוטות.

"תקווה היא לא דבר גדול", כתבה שירה על הקיר. "היא נר קטן, שמישהו אחר מדליק בשבילך, עד שאתה מספיק חזק להדליק בעצמך".

*

מחיצות ברזל נמוכות מגדרות את הכיכר ומכריחות את נויה לחצות שלושה מעברי חציה נוספים. לולא העיכוב כבר הייתה מגיעה, עומדת על סף הדלת, זו המעוטרת במגנט בודד ובשלט ששלום דהוי כתוב עליו. אחת, אחת-שתיים, אומרים ברמקולים ואז מפסיקים. צעירים בחולצות שחורות מתרוצצים בין הבמה לאחורי הקלעים. מישהו שירד ממשאית עומד ומסתכל בהם בידיים שלובות, וצעיר אחד מציע לו מים בבקבוק פלסטיק קטן; הוא גומע את חציו ומניח אותו על הבמה, שוכב. נויה עוצרת לחפש את בקבוק המים שלה, דוחה את המפגש עם הדלת, שכבר חמש פעמים לא דפקה עליה, עם הפעמון שכבר חמש פעמים לא צלצלה בו. היא שותה, משתהה, ממשיכה. שתיים-שלוש, שתיים-שלוש. שולטת בצעדיה יחד עם בדיקת הסאונד.

משאית בלוע פתוח חוסמת את הכניסה לסמטה, עובדים עולים ויורדים ממנה בידיים עמוסות ציוד. איך תגיע לסף הדלת ההיא, איך תעמוד שם שוב ותסתכל על השלט הצהוב, על התריס המאובק המוגף בחלון המטבח, איך תהיה שוב קרובה להתגלות ותסתובב לפתע, כאילו בבהלה, תחזור אל האזורים המוצלים שלה. "אפשר משם" צועק לה איש בחולצה שחורה, ומצביע על מעטה ירוק של שיח מטפס. היא מהנהנת ומגלה בין שני ענפים עבותים מעבר צר אל דלת מאובקת ובה חלון זכוכית. ממרחק היא שומעת אחת, אחת-שתיים, שתיים-שלוש.

נויה מתקרבת, ובידיה יוצרת מנהרה על הזכוכית, להביט בה פנימה. קירות צהובים חשופים, ריצוף קטן וריק, מקל מטאטא נשען על

דלת, מטיל צל בודד. חמש פעמים עמדה על סף הכלום הזה. כמו שורה קצרה על דף לבן בתיק האימוץ שלה: עיר, רחוב, מספר בית. בדרך חזור, זה שעזר לה להתקרב שואל אותה, "מצאת?" ומציע לה מים בבקבוק פלסטיק קטן.

*

תקווה גרה ברחוב גאולה ליד הים – רחוב שרואים ממנו את האופק. ילדה יחידה להוריה שתלו בה תקוות גדולות. חייה לא היו קלים, אך היא הייתה ילדה אופטימית. אהבתם הגדולה של הוריה לבתם היחידה, נסכה בתקווה כוח להאמין שהעולם טוב. עם זאת, דחק בה הצורך באהבה גם מחוץ לחיקם. כשהילדים בשכונה היו שרים אחריה, "הנה תקווה עם שפם בר מצווה", תקווה חייכה, הרימה ראשה והמשיכה. כי תקווה לא מתייאשת.

לקראת כיתה ז' רשמו אותה הוריה לחטיבה בשכונה מרוחקת: "תתחילי דף חדש". תקווה חששה אבל סמכה על הוריה וקיוותה איתם.

כי תקווה לא מתייאשת. למרות תקוותיה, שמה של תקווה המשיך ללוות אותה. גם בבית הספר החדש המשיכו להציק לה, אבל תקווה ניסתה להביט קדימה בגאווה. כי תקווה לא מתייאשת.

חגי המזור היה יושב לבדו על שפת המדרגה בחצר בית הספר. ברגע של אומץ החליטה תקווה לגשת אליו. הצלצול נשמע, וחגי חלף על פניה כאילו לא הייתה.

שניות ארוכות נשארה לעמוד נבוכה, עד שהתעשתה והחישה צעדיה לכיתה.

וחייכה. כי תקווה לא מתייאשת.

תקווה המשיכה לחפש אהבה. בגיל 30 הכירה את אביב.

חייה הקיצו משנים של חורף. אחרי שנתיים, כשכבר חלמה על טבעת
ושמלה לבנה, אביב עזב אותה לטובת סתיו. כנראה הפכים נמשכים,
חשבה.
למרות השבר הגדול, תקווה החליטה שהיא לא מוותרת על האהבה.
כי תקווה לא מתייאשת.
היא קמה ויצאה לרחוב, לקנות לעצמה זר מחנות הפרחים.
השמש זרחה וזוג אוהבים אחז ידיים וחיך.
זה מילא אותה עצב.
תקווה נעצרה, הסתובבה על מקומה ומיהרה חזרה. פתחה את הדלת,
הגיפה תריסים, השליכה את עצמה חזרה על מיטתה, והתכסתה עד
למעל הראש.
תקווה כבר לא...

*

מתיישב על המיטה לאט לאט כמו שילנה לימדה. חמש נשימות עמוקות, בדיקה ויזואלית שאין נפיחות או אדמומית וקפיצה אל הכיסא, בדרך לשטיפה עדינה עם מעט סבון במקלחת. "יותר חשוב מהשטיפה זה לייבש היטב", קולה של ילנה בראשי, ואני מתעטף בחרדה קלה כשאני נזכר ביום שגרבתי את הגרב בלי לייבש. המחיר היה שלפוחיות ופצעים איומים ושלושה ימים בלי פיני. "תבחרו לו שם, זה יהיה יותר ידידותי", ילנה הציעה ומאותו היום הוא פשוט פיני.

כמו בימים הטובים, תחילת עבודה אחרי קפה חזק עם אור ראשון. את כל ההכנות עשינו אתמול. ניסיתי לשחזר מתי בפעם האחרונה חיברתי מזרעה לטרקטור, כנראה 17 שנה. מאז הגיעו התאילנדים לקיבוץ הם תמיד נוהגים בכלים, אבל השנה הודעתי לכולם שבזריעה אני על ההגה. כמו בתיכון, בעבודות הנוער, כששיבצו אותי עם אורי. היינו מחשבים את המסלול הנכון כדי לכסות את כל השדה בכמה שפחות נסיעה, ממש עד הגדר.

בג'ון דיר החדשים של התאילנדים יש ג'י-פי-אס שמנווט את הכלי לסגירה מלאה של השטח. בלי מבט בעיניים, בלי אינטואיציה. הכול אוטומטי: כפתור ניווט, כפתור פילוח, כפתור להטמין זרעים בעומק שבעה סנטימטרים. אך האדמה אותה אדמה, והחיטה אותה חיטה. רק אורי מעבר לגדר, מתחת לאדמה.

פיני אוהב שעל הגדם, גרב מספר 3. ככה זה מהודק חזק והפיץ-לוק של פיני יושב נהדר. ילנה מהשיקום הייתה מרוצה אילו ראתה איך הוא עומד עכשיו. נוצץ כמו חתן, מתוח, דרוך ומצפה ללחוץ בפעם הראשונה בחייו על דושת גז של טרקטור.

*

השלדג שכב ללא תזוזה על הגדר, נוצותיו בוהקות בגוון טורקיז. לרגע חשבנו שהוא מת, תלוי כך מעלינו. אחרי רגע הוא נופף בכנפיו, נאבק, פֶּרֶץ פעילות אלימה שאחריה קפא שוב.

"הוא נתפס בצוואר", אמר לי. השלדג כנראה נתקל במשהו בחשכה, נפל ונלכד בין הכלונסאות של הגדר בגינה הציבורית. עקפנו את הגדר, בזהירות שלא להחליק במורד התלול. השלדג הפנה אלינו את עיניו השחורות, מקורו האדום פעור מהמאמץ להיחלץ. מבטו היה כמעט אנושי, עצב ללא קרקעית, ללא סימן פחד. ניסינו למשוך את ראשו אחורה והוא לא התנגד, גופו היה רפוי, תשוש מניסיונותיו להיחלץ. אחר כך ניסינו לסובב אותו בעדינות. "הוא ממש לכוד", אמר לי, מצחו מתקמט. "אם נמשוך יותר מדי חזק הוא עלול להיפצע."

הגדר הייתה חזקה, לא ניתן היה לפרק אותה, הכלונסאות היו נעוצות עמוק באדמה ורסיסי דם עיטרו אותם במקום שהתחכך צווארו של השלדג. ניסינו, העברנו ידיים סביב כל פיסת עץ וסוכבנו כל בורג, אך הכול היה יציב.

"איך הוא נתפס בכלל?" שאלתי, "ראשו גדול מכדי לחדור דרך המרווח." רק אז עלה בדעתי שוודאי נפל מלמעלה. "איזה חוסר מזל." הנחתי יד מתחת לגופו הרפוי, אצבעותי סביב מקורו הארגמני. הבעתו הייתה בוטחת, כמו של ילד, כשהרמתי אותו לאט לאט כלפי מעלה. צווארו הדק עבר במרווח, מכתים את העץ בעוברו.

אחזתי בו בחוזקה בין כפות ידיי והנחתי אותו על הגדר, אותה גדר

שכמעט סיימה את חייו. הוא פער את מקורו, נאבק לנשום, מבטו המום.

אחרי רגע פרס כנפיו ונסק אל השמיים, חופשי, מאושר.
"הוא יהיה בסדר, אמר לי, "כולנו חזקים יותר מכפי שאנחנו יודעים."
"יהיה בסדר, הסכמתי, צופה בו עף.

שפת אם ובית אב

אימא מדברת בשפה שמטיילת בין בדי העצים, כמו הרוח של תחילת הסתיו שמנענעת את העלים בלי לקטוף אותם. לפעמים זו מנגינה, לפעמים משל, שאין יודע איפה הוא מתחיל והיכן נגמר. לעומתה, אבא, מדבר בשפה של קורות עץ מסותתות היטב, של מסמרים שננעצים בדיוק במקום הנכון. "מה שלא מחובר טוב – ייפול", הוא אומר, "ומה שנבנה ישר – יעמוד שנים."

כך נבנים חיים – בין החוטים הדקים של הדמיון בצמרות לקרשים הגסים של המציאות. אימא מספרת איך פעם, לפני שנים, אנשים היו חולמים חלומות בלילה וקמים בבוקר להגשים אותם. היא מאירה את הסיפורים שלה בניצוצות של עבר במרחב ההווה, כמו כוכבים רחוקים שמסמנים נתיב במפת השמיים. אבא מספר על סבא, שבנה ממש פה בית מאבנים שסיתת בעצמו, ידיו סדוקות וקשות כמו האדמה שעליה עמד. ובערב היה יושב ומסתכל על העבודה שנעשתה, כי מה שלא רואים – לא קיים. לעיתים, אפילו מה שבנוי היטב מתערער. כמו באותו השחר, כשהסופה עקרה את העץ הגדול בחצר והמים חדרו מבעד לסדקים שלא ידענו שקיימים. האדמה נסדקה, הרוח התחזקה, וכל מה שנראה קבוע פתאום רעד. הבתים של האבות נכנעים לזמן, והמילים של האימהות הולכות לאיבוד ברעש הגדול של העולם.

ובכל זאת, עץ שגידלוהו נכון, גם אם נשבר, יודע להצמיח ענפים חדשים. ומים, אפילו אם סכר עוצר אותם, מחפשים נתיב אחר לזרום בו. כך גם האדם – אם ביתו נחרב, הוא אוסף את האבנים, מנער מהן את האבק, ובונה מחדש. כך האדם זוכר את בית אביו ושפת אימו עד יומו האחרון.

על פי תנועת הרכבות

כשהגוף הרזה של עדי נרמס תחת גלגלי הרכבת, לא נשמע קול חריקה. ציפורי הלילה שצפו בו ממתין לה מאחורי הגדר במשך דקות, עד שקפיץ והשתטח על הפסים, החלו את שירת הבוקר שלהן עם שחר, כבכל יום. פקחי התחנה מצאו אותו מוטל שם, את פניו הרכות ריקות מכאב, ולחייו שהתאבקו, שרוטות מאבני החצץ חסרות הרחמים. גופו כבר לא היה גוף, אלא "רסק איברים ועצמות", כפי שתיאר בדוח קצין המשטרה שקיבל פיקוד על הזירה.

עדי אף פעם לא יצא מעזה. הפעם האחרונה שבה הסתכלנו זה לזה בעיניים הייתה לפני הכניסה האחרונה שלו לרפיח עם הצוות. אחר כך היה רק גוף, שהתהלך תועה, עד שמצא את האין מוצא. הלוואי ויכולתי להגיע לשם, למקום אליו הלך ולא חזר ולחזור לכאן איתו יחד, חשבתי לעצמי כשליטפתי ליטוף אחרון את תלתליו שהציצו מבעד לסדינים הלבנים. יום למחרת התפרסמה בעיתונים מודעה בשחור־לבן, אחריה הגיעו שבעה ימים, ומאות אנשים. גיבור מעונה הם אמרו. שתקתי, לא גיליתי להם שבעצם אתה לא הבנת כלום במלחמות, ששנאת להתקרבן, אבל היית מוכן להיכנע לשלום. ואם לא למען שלום, אז למען הבטחה. שהיית מאמין גדול באדם, עד שכבר לא היית. שאת התקווה האחרונה שלך מצאת בסוף, ולימדת אותי שהאושר נמצא בחיפוש, והוא נגמר כשמוצאים. אל תדאג, אני יודעת שלא רצית כזה מעולם. השימוש במילה "בחירה" כנראה יהיה בחירה שגויה עבור מי שינסה לתאר אותך ככה. בעולם כזה שבו לאף אחד אין כתפיים רחבות מספיק בשביל לשאת את המציאות, מלאכים פשוט מצמיחים כנפיים.

*

הם נפגשו על שביל ישראל בשעת שקיעה, בבקעת יבנאל. אלישבע התחילה מהצפון ורון מהדרום. שניהם רצו להתחבר לאדמה דרך כפות רגליים מאובקות. אחרי שפרסו שקי שינה במטע השקדיות, הדליקו מדורה וזרקו לתוכה ירקות שורש עטופים בנייר כסף. היא שרה והוא חילל בחליל, היא סיפרה לו שיבנאל בנחלת שבט נפתלי וציטטה פסוקים מהתנ"ך והוא עשה עצמו מתעניין. אחרי שזרחו הכוכבים נרדמו. בבוקר רון בישל קפה והביט בגומות החן כשהתפללה, היא נראתה לו מאושרת.

לחתונה שלהם על שפת הכנרת ההורים של רון לא הגיעו, הם התביישו. על אף שגידלו אותו על אהבת חינם וסיסמאות שכאלה, חתונה עם דתייה הייתה גדולה עליהם. סבתא של אלישבע גם כן החרימה את האירוע; בתקופה הזו היא הכלילה, כולם הכלילו. מילא שנכדתה לקחה את הזמן, אבל להתחתן עם חילוני, עם הארץ. לא עניין אותה שהוא ציוני, שרב יחתן, שיהיו שבע ברכות ומחיצה בריקודים. יש גבול. איפה הכבוד לסבא שלך, הייתה שואלת ובוכה.

הם גרו בבקתת עץ שבנו בעצמם על גבעה שמשקיפה ללבנון. וכשנכנס יום הכיפורים רון היה מניח את החליל בצד ובצאת הצום היה מבשל לה תה מתוק ואופה רולדת תפוחים, במיוחד בשבילה. ובשבת היה שר לה אשת חיל ומקדש על היין, והיא הייתה מלמדת אותו את הפרשה בתנאי שייבטיח שיישארו אוהבים לנצח. ובבוקר אחרי שהיה מלווה אותה לבית הכנסת היה דוהר באופניים את ירידת

הכורכר עד חוף אכזיב, לנשום אוויר מלוח. ולקראת שקיעה היה חוזר עם טעם המלח על שפתיו וכפות ידיו מלאות בצדפים וקונכיות. בשבילה.

וכשנולדה להם שרה כבר לא היה עולם חיצון, על אף המלחמות, ההפגנות והשנאה. נולדה התקווה בארץ ישראל.

מתחת לאדמה 11 חודשים

I.

במסתור הכביסה, בסמוך לכבלים עבים של דוד חשמל מאובק ומנוע של מזגן רוטט, ניצב עדיין פגר: גוזל שלא שרד. ולידו: ביצה שלא בקעה. מיום ליום הם נטמעים בתערובת הלשלת והזרדים העוטפת אותם – קן מודרני של עידן האורבניזם, פיסת זמן שנשמטה אל מחוץ לזרימה, כמו הווה ששייך כבר למתים. מבטי מתעכב על השרידיים האילמים האלה כשאני נזכרת בהודעת הוואטסאפ שעליה דיווחו בעיתונים: "תוציאו אותי מפה, בסדר?"

II.

מילים מתייתמות במקום הזה, המשותף, ומהדהדות הרחק מדיווחי המיתות הלא טבעיות של הימים האלה. ואני חושבת לעצמי: ככה נראית טראומה קולקטיבית – פצע שנפער ומעמיק לתוך האדמה, כמו מנהרות-גיהינום שחפרו מי שפעם היו גם הם בני אדם. ואז אני נזכרת בפגר שמונח במסתור והמבט שלי חוזר אל מראה היונים שקוננו עליו ימים ארוכים, עומדות על מעקה מלא עקבות של מי שהיו שם לפניו.

.III

להיעלם במקום אחד ולהופיע באחר, כמו משהו שמחליף צורה.
כמו תקווה שמתה אחרונה, אך יש לה תחייה: בסמוך לגוזל שהפך
למצבה הנטמעת בסביבתה, כנף מורמת, לאחר שעות של דממה,
וביצה מתגלה, רחוקה מספיק מהזרם החם של מנוע המזגן. הבט נא!
היא בקעה! ושוב – החיים. בפשטותם.

התרכבות

היא תולשת את העשבים שנולדו מרחם האדמה אל החלל הפתוח, מותירים אחריהם מכתשים קטנים, בלתי ניתנים למילוי. היא ניגשת אל הברז שבקצה החלקה וממלאת את משפך הפלסטיק הירוק במים חיים. היא משקה את העפר סביב האבן, מביטה בטיפות המחלחלות מטה מטה, חודרות אל הקרקע ומחיות את שאָרְיוֹ. היא מלטפת את הרגבים, אצבעותיה מטפסות במעלה הגזע המתעבה, המסרב להתנגד לזמן. את הזיתים היא אוספת אליה ואת העלים נושמת, במיוחד העליונים, הדומים לו בגובה. היא מיטיבה את המשקפיים ומחפשת בהם מולקולות מוכרות. לרגע נדמה לה שזיהתה חלקיק, אולי שרד את ההתפרקות וההתרכבות וטיפס כל הדרך מהאדמה אל הצמרת, אבל זה ירוק, והוא היה אדום בנשמה, כל שבת עם הצעיף.

מאז מה שקרה, ריכוז המלח בצינור הדמעות שלה עלה, נוצרו גבישים קשים, ומעבר הנוזל נחסם. אבל טיפה מלוחה חודרת בין גבישי המלח, חוברת לטיפה מתוקה שנשרה ממשפך הפלסטיק הירוק ויחד הן יוצרות שלולית מיקרוסקופית. היא עומדת ליפול, להתפלש במקווה הזעיר שנוצר באדמה הלא יציבה.

הטלפון מצלצל.

“אימא, מה יש לאכול?”

היא דוחקת את הטלפון בחזרה אל הכיס הצר, מנערת את שולי מכנסיה מן הרגבים שדבקו, ומכוונת בוֹיִיז “הביתה”. במטבח היא מצפה את חזות העוף בביצה ופירורי לחם. המלח נבזק מעיניה. האש מתחת למחבת שורפת. האצבעות חותכות סלט בלי בצל שלא אהב,

ומגלענות זיתים שליקטה מן העץ שהותירה שם. היא פותחת חלון,
הבל הטיגון נמלט, מלפף את ניצני הוורדים ומלטף את הקוצים.
בתחתית השיח אדמה בוצית מהשקיה בלתי נשלטת. היא מוסיפה את
הזיתים, מרוקנים מגרעיניהם, אל הסלט, ומערבבת.
רגלי ילד קטן פורצות אל המטבח, נושאות איתן טביעות בוציות של
מים ואדמה. "יש! שניצלים!"

עפיפונים מעזה

הילדים שאחזו בקצה החוט של העפיפון רצו הלוך ושוב מעבר לגדר הגבול. חפץ קטן שהשתלשל מהעפיפון גרר אותו למטה. כשהשתטח על הארץ רכנו אליו הילדים לזמן מה ושבו לרוץ בניסיון לגרום לכלי הטיס הרעוע להמריא.

קצין הביטחון של הקיבוץ הסמוך מיהר להגיע. כשקרב אל הגדר ראה שני ילדים יחפים שניסו לשווא להטיס עפיפון מטולא שאחת מעצמותיו ניתקה מהשלד ונותרה תלויה על פיסת הבד. הם התאמצו להשיב את הזרוע השבורה אל מקומה, אך כל אימת שהעפיפון התרומם הכתה בו הרוח בחוזקה והוציאה את המקל ממקומו. העפיפון המפורק צנח ארצה כציפור שבורת כנף. לשווא רצו לאורכה של החומה בניסיון להפריח את פגרי העפיפון, הוא נגרר אחריהם על הקרקע ופרס את איבריו כעוף שחוט. כחלוף זמן קצר, לא נותר בקצה החוט שמשכו אלא כדור סמרטוטים מרופט.

"היי, מה יש לכם בעפיפון?" קרא קצין הביטחון.

"...עפיפון!"

"אבל מה קשרתם אליו?" הקשה איש הביטחון.

הילדים אספו את כנפיו המרוסקות של העפיפון וקרכו אל הגדר כדי להגישו לקצין. הלה נדרך. הוא שלף את נשקו והורה להם לעצור. הם כרעו והניחו על הקרקע את הצרור שבידיהם: חמישה קנים וקרעי בד לבן עם כיתוב מקוטע בערבית.

כעת פרסו את הבד אל מול לוע האקדח. הקצין שלף את הטלפון

ותרגם באמצעותו את הכיתוב "السالم خير من الحرب" ("השלום טוב מהמלחמה").
הוא השפיל את האקדח וסימן להם להמתין. כששב מרכבו מסר לידיהם סליל חוט דייגים.
"תקשרו את המקלות בזה," הציע.
הוא עוד הספיק לראות את חוט העפיפון נשמט מידיהם ונאחז בגדר הגבול. בדרכו חזרה, הנמיך העפיפון אל מולו ושב ונישא ברוח התזזיתית אל שמי עזה.

*

סליחה? את מי חיפשת? שאלה אותי השמאלית על הספסל, משימה
עצמה שלא שמעה אותי בדברי. את מי?
את ההיא, נו, זו שמנקה בניינים בימי חמישי, אני מנסה שוב את מזלי
באותן המילים בדיוק.

תאר לנו אותה יא חביבי, יש בה יותר משוטפת חדרי מדרגות, זה
בטוח, ופה בבלוק, יותר משוטפת אחת, וכולן שוטפות בימי חמישי,
שצורכי שבת מרובין, ולשטוף ברביעי זו כבר ממש חֲשׂוּמָה, נואמת
לי השמאלית, ובלב אני יודע, קוראים לה רוחמה, ובכל זאת, רחמיה
מוסתרים היטב וכולה קוצים, ולגלוג מה בזוויות פיה – היא ראש
הפרלמנט המתכנס פה מעת לעת.

נו, אני משים עצמי כמנסה להיזכר. ידעתי שהן יקשו עליי לחלץ
מפיהן את שמה, ולא רציתי לגלות להן יותר ממה שהן צריכות
לדעת – מדוע מחפש אני אחריה, וכמה דרכים סובבוני ובלהות
ביעתוני עד שהגעתי אליה. שיחשבו שאני מחפש אחר מנקה לחדר
המדרגות.

רוחמה זו חזרה ואמרה, ומבטה שחור וחד – תאר!
נו, עם המטפחת הקשורה מאחור, אוגדת את כל הקצוות הכהים
אגודה אחת.

הן הסתכלו זו בזו וצחקו לי.

נו, זו עם הצמידים המרשרשים כל צעד, מבשרים את בואה וממלאים
את האוויר ציפיייה עדינה.
מבטיהן שפעו כעת חיבה.

ידעתי כי הן יודעות אחר מי אני מבקש, ובכל זאת רוצות להציל מפי
עוד תיאור, ורוחמה רמזה לי בידה – תמשיך.
נו, זו שמבט עיניה ירוק מלבלב, שקולה רך ואיתן גם יחד.
יושבות הספסל חייכו והנהנו, השבעתי רעבונן.
רוחמה הרימה יד ועצרה אותן מהנהונן ואותי מתיאוריי ואמרה –
אהה, אתה מחפש את תקווה.

”סינוסים”

”כן... נראה שזה אכן המצב. יש לך בעיה בסינוסים,“ הדוקטור אמר ותלה את האוטוסקופ בצד.

”סינוסים? אתה בטוח? איך סינוסים קשורים לדיכאון? אני לא מצונן!“

”סינוסים, קוסינוסים – מה זה משנה... היית מברז משיעורי מתמטיקה כנער, נכון?“

”הנהנתי בבושה, לחיי מעט סמוקות.“ אז מה הקשר לסינוסים?“ הדוקטור התיישב על הכיסא בצד השני של השולחן. ברק ניצת בעיניו כששלף לוח מחיק וטוש מאחורי השולחן. ”זה, גל סינוס,“ הוא אמר בריכוז, בעודו מצייר גל מסתלסל על הלוח. ”זה גם יכול להיות קוסינוס אם אתה מעדיף. אין פה מערכת צירים.“ הנהנתי בנימוס, מבולבל מהשיעור... ביקשתי מאח שלי המלצה על פסיכיאטר, לא על מורה לטריגונומטריה.

”הסינוס הזה הוא החיים. של כל אחד מאיתנו, של המדינה, של האנושות כולה. במצב בריא, אנשים מסוגלים לראות את כל הגל. כשהגל עולה, זה הכי קל,“ הוא החווה על החלק העולה באחת הגבעות, עד לפסגה. ”אבל גם כשנמצאים בירידה או אפילו בשפל, תמיד רואים את העלייה שמגיעה אחריה. בעגה המקצועית זה מכונה 'תקווה'.“ (אני לגמרי הולך לצעוק על אח שלי אחרי זה.)

”אצלך, יש דלקת בסינוס, אתה תקוע רק כאן,“ הוא הצביע על הירידה שמגיעה אחרי הפסגה. ”רואים רק את התהום, לא את התקווה.“

”בסדר... אפשר לעשות משהו לגבי זה?“

”שאלה מצוינת. הייתי מציע לך לגזור את הפונקציה, אבל אני לא חושב שזה יעזור. קח את הכדורים האלו, הם יורידו גם את האמפליטודה וגם את אורך הגל שלך. אולי ככה תוכל לראות את העלייה שבצד השני.” לקחתי את המרשם ויצאתי מהמשרד, מבולבל. מי יודע, אולי בכל זאת הייתי צריך להקשיב בשיעורי מתמטיקה.

*

לא חשבתי שאני צריך אף אחד, עד שלא נשאר אף אחד גם כשהייתי צריך. סגרתי את עצמי בחדר ליותר מדי זמן. ברחתי. ממנה. קרן האור שבחלון.

לא רציתי לברוח. אבל איזו עוד ברירה הייתה לי. נטרפתי לידה. החום שלה שרף אותי מבפנים. והעיניים שלה הפשיטו אותי מבחוץ. היא הייתה אחת כזאת שכותבים עליה ספרים, ואני תמיד הרגשתי לידה בלי ידיים.

הייתי טיפש שהאמנתי לשקרים שלה, שחשבתי שאני יכול לבטוח בה; כשראיתי שחם בחוץ אבל היה קר, כשחיכיתי שהיא תאיר אותי בבוקר אבל נשארתי לישון.

היא אמרה לי שהיא תעזוב ואני לא הבנתי איך ירח יכול להיות בלי השמש.

האדמה מתפוררת תחתיי, כפות רגליי מתקלפות בנפילה. אצבעותיי נקרעות עד שדמי חותך בקירות. שלולית הדם חמה אבל בפנים קפוא.

למדתי להתאהב בייאוש, ולהתכסות בלילה בפחד. אפילו בחלומות שלי לא הרשיתי לעצמי לקוות. אני נזכר בכל הפעמים שדמיינתי אותנו ביחד ומבין שהכול היה שקר שסיפרתי לעצמי.

מי אני בשבילך. אני לא יכול להיות איתך, את למעלה בשמיים עם המלאכים וגוף מזהב, ואני כאן למטה על האדמה נידון לעבוד אותה

לנצח. מרשה לעצמי להביט מעלה רק כשאני בוכה. כדי שהדמעות
לא ייפלו.
כבר מאוחר והחום שלך כבר לא כאן איתי.
נעלמת לי בשמיים עקובים מדם, מתחבאת בין עננים של בכי, נופלת
בים של אש.
אני מוצף. גופי מרגיש כאילו הוא נופל לנצח, כאילו ליפול לנצח זה
הפתרון היחיד.
חום גופי עולה ולחיי סמוקות. אני צף במרחב אינסופי של אפשרויות,
והשמש היא היחידה שמעליי.
אני עיוור אל מול קרניה הבוערות של האמת היחידה – השמש היא
היחידה שאפשר לבטוח בה שתזרח כל יום.

*

בימים דומים לאלו שאנו חיים בהם, בבתים דומים כל כך לשלנו, עמדו רבים ליד החלון וצפו בשקיעה, דועכת לאיטה בקו האופק. עייפים, רוויי הבטחות ומלחמות. הם הבטיחו לילדיהם עתיד טוב משלהם – אך חשו כי לא עמד בהם כוחם לקיים. מהדורות החדשות יישמעו מאוחר יותר, אך הם בחרו זה מכבר שלא להקשיב.

זה היה חודש ינואר, שנת 2027. תקופה אפורה וקודרת. בשעה שמונה בדיוק נשמעו נקישות רכות על דלתות רבות. גברים ונשים פתחו דלתותיהם – ומולם עמדה אישה זרה, אך מוכרת באופן שאין לו הסבר.

עטופה בצעיף דק, שערה שחור עטור שבילים לבנים, עיניה טובות. "שלום", אמרה בקול שקט, "האם אוכל להיכנס?" "מי את?" שאלו כולם.

"קוראים לי תקווה. חיכיתי זמן רב להגיע אלייך." היא לא ביקשה רשות – אך איש מהם לא עצר בעדה. היא פסעה פנימה והתיישבה בדממה. היא שלפה פתק מקופל מצעיפה.

"הושט לי את ירך", ביקשה ומסרה את הפתק. ידיה שבריריות, מגע אצבעותיה חם.

על הפתק כתב יד מוכר. כל אחד זיהה בו אדם שאהב ואיננו. "קרא בבקשה", אמרה.

בכל הפתקים היו אותן מילים:

”אהבה אינה דועכת, גם לא בחלוף זמן. אני אוהבת אותך – גם ממקומי הנוכחי. שלחתי אליך תקווה. אני יודעת שנדרש לה זמן רב להגיע, אך משהגיעה אנא – היעזר בה.”

”כעת עליי להמשיך בדרכי, אנשים נוספים מחכים לי,“ אמרה האישה, “אבל עוד אשוב. ובינתיים, זכור זאת:

”כל זיכרון חולף, יפנה מקומו לזיכרון חדש.

”קח נשימה עמוקה – וצא ליצור זיכרונות.”

*

טלפון פרפר על הקרקע, בלי צלילים עד שגווע. אחרי שעה טלפון נוסף פרפר על האדמה. "ששששש", מישהי לחשה. קר לו. קודם היה לו חם, עכשיו יש רוח קרה. הסוללה דיממה למוות כבר מזמן. בהתחלה הם דיברו, הסיחו את הדעת מהפציעות ומהשקט החונק שנשבר מדי פעם בטררררר וצרחות. מרגע שכמעט גילו אותם, הם שותקים. האם הוא זוכר את השמות של כולם? שיט... ההוא ששפך לו בטעות את הבירה בכניסה לאוהל, ביקש למרוח דם מהרגל שלו על החולצה, להיראות מת, והבטיח לו בירה – חבית...

רגל שמאל שלו עוד שם? הוא לא בטוח. בבוקר היא כאבה. ממש כאבה. אבל היא לא כואבת כבר כמה שעות. או ימים. יד ימין שלו התאחדה עם כמה קוצים, והגב נכנע לאבנים על הקרקע. הוא לא יכול לזוז. הוא לא בטוח למה הוא משותק, אבל הוא לא יכול לזוז. אולי גם לא לדבר. לא יודע, לא ניסה.

הוא שומע או מדמיין את הצרחות? אולי אלו הדים. היו כל כך הרבה צרחות שההדים לא יסתיימו בקרוב. הוא פוקח עיניים צורכות. עוד מעט תשקע השמש. רגע, עוד לא שקעה עליו השמש. הם באמת כאן פחות מיום?

"תקשיבו", מישהי לוחשת. רכב התקרב בשקט לכיוונם. הרכב זחל בשדה ונעצר. שתי דלתות נסגרו וצעדים כבדים התקרבו למסתור.

הוא רק השתחרר מהצבא. רק חזר מהטיול. הוא רק מתחיל ללמוד. אי אפשר לעשות את זה לאימא ואבא. והאחיות שלו, זה ישבור

אותן. הוא עבר את כל החרא הזה עם הרגל והכול כדי לגמור ככה?
"לפי האיכון זה אמור להיות כאן." זוג ידיים הרעיד את השיחים
שהגנו עליו.
"משטרה. יש כאן מישהו?"

גזרים בלי רגשות

סבתא לא מבינה למה דווקא הבוקר התלבש על תקווה פרצוף "תשעה באב". "אני אשמה שהיונה חרבנה על החולצה שלה?" היא שולפת גזר מהערמה ומתחילה לשנות לו צורה. מהחורים של הפומפייה, נושרים פסים דקים לקערה ומגביהים את קצה ההר. בצד השני הגזר נעלם כמעט.

"אמרתי לה – 'תקווה ג'ון, לא צריך לעשות כזה סיפור מקי של ציפור' – והיא התעצבנה. 'מה את מבינה? בגללך יפטרו אותי!' כעסה. תגידי את, אני אשמה?" דוחפת לפה את הסוף שאי אפשר לגרד, לועסת אותו ברעש ולוקחת חדש. "מילה לא רצתה לשמוע על החרא שמביא מזל. התלבשה בלי לנקות. 'לא צריכה ממך טובות' אמרה, וככה הלכה."

כשהאצבע הקטנה והשמנה שלה נוגעת בפומפייה היא קופצת. "איי" אומרת, ומוצצת את הדם בחזרה לגוף שלה. "למה את עומדת כמו סימן שאלה?" ושולחת אותי להביא פלסטר מ"שם". מתעצבנת כשאני רוצה לדעת אם זה שלגזר לא יורד דם זה סימן שלא כואב לו. "לגזר אין רגשות, גזר זה לא בן אדם," היא כועסת על השטויות שגרות אצלי בראש.

במגירה של הפלסטרים, תקווה שכחה את הכרטיס עם השם שלה, ועכשיו לא ידעו בעבודה איך קוראים לה. סבתא מנחמת במזל, על הראש של תקווה שמחובר לגוף, ואומרת "חבל" על זה שהיה בקקי של הציפור, כי זה היה סימן שהיום היא תפגוש סוף-סוף חתן. "לא לדאוג – היא תחזור, תקווה תמיד חוזרת." היא סוחטת תפוזים,

מפזרת סוכר, מערבבת, מוזגת ומתיישבת. "לאן יש לה בכלל ללכת?!"
תאכלי, "אומרת ולועסת בלי רגשות, גורים שבריאים לעיניים, ואחרי
ששואבת את המיץ מהתחתית, נאנחת, ולא מבינה איזה גבר יסתכל
עכשיו על אישה עם חרא של יונה על הכתף?!"

דלת פתוחה

כל כך הרבה זמן עבר מאז ראיתיך, מאז נפגשנו. נדמה היה לי שכל מה שהיה בינינו כבר דהה. ואז נפגשנו, ישבתי מולך ומבטי נדר לכף ירך השמאלית המונחת על הירך שלך, ומשם טיפס המבט אל פניך מכוסות הזיפים. קמת ממקומך, יצאת וכעבור זמן מה חזרת והתיישבת לצידו. הגוף שלי דיבר בלחש פנימי שעבר לכל אורכו. לו היינו יושבים במקום שאינו הומה אדם, ידיי לבטח היו נודדות לידך ולזיפים שעל פניך. אבל הן נותרו במקומן. נסעתי הביתה. בחוץ לילה וגשם, בגוף לחש הד. ליד הבית, הגשם פסק. במכונית הדוממת, לאור פנס הרחוב כתבתי לך הודעה:

“העולם ואתה ואני בתוכו נעים בדרכים, בחלומות, בפנטזיות במהירויות שונות. לעיתים נפגשים בנווה מדבר או בגשם. איתך אני נפגשת גם בשתיקות. אני לא בטוחה שאתה ער לכך.”

יצאתי מהמכונית לרחוב החשוך, הרטוב. נדמה היה לי שרוח קדים מחוללת בי סופת חול. בבית התקלפתי מכל בגדיי ונכנסתי למים החמים – גשם טרופי הכניע את סופת החול. אל תוך מסך האדים שמילא את חדר הרחצה חדר צפצוף ההודעה.

“אני רוצה בזמן הזה, בעולם הזה מילים שנאמרות, מעשים וחוויות בנווה מדבר, בגשם, ביום-יום. אם בזה את רוצה – תשאירי לי הלילה את הדלת פתוחה.”

פתחתי ולתוכה נכנסו איתו ימי החולין והקודש, בעולם הזה, בארץ
רוויית חום, לחות ומצבי קיצון – מעשי ידי אדם. ויחד איתם, ברווח
שביני לבינו, נברא עולם שבו לעיתים הספיק מבט, או לעיתים מילה
שנאמרה, להיות כמו כף יד חמימה על לב דואג. רגעי צחוק התגלגלו
בינינו, תשוקות הגוף שלו ושלי התמזגו עד נמהלו לאחד. ותאורת הדרך
המשיכה להאיר דרכנו: להשאיר דלת פתוחה.

חומרים

1. פנקייק עננים יפני: כשביל ליצור ענן צריך להפריד חומרים, להקציף ולחבר בעדינות.
2. לטבול בים ב-17:00, לפגוש מערבולות, גלים וחלקי מדוזות. המים צורבים מעט, אך החמימות של הים מחבקת.
3. אנחנו כמו שני חומרים שכעת לא מסוגלים להתמזג. כעס מייצר אצלי שתיקה רועמת.
4. הרגע שבו הפנקייק מוכן, זהו הרגע שבו הטמפרטורה קבועה, לא חמה מדי. הורדת המכסה לפני הזמן עלולה לגרום לפנקייק לצנוח אל תוך עצמו.
5. הנקודה בים שבה מרגישים הכי הרבה: זו שבה נשברים הגלים, הקצף נשבר, מלח צורב את האף והגל מכה בגב, גורם לברכיים להתחכך עם החול בכאב.
6. הולכים לים, שותים בירה קרה, גם השתיקה קרה.
7. כשלוקחים ביס מהפנקייק, התחושה היא כמו לנגוס בענן.
8. להיות בעומק, הגלים מרימים למעלה, המים מקררים את הכעס ומחממים את קרירות החומרים. לא מכאיבים, כמו גלים נשברים.
9. חוזרים הביתה. הלאות, איתה חוזרים מהים, מורידה מעט את החומה בינינו. חמישה אנשים מתקלחים בסבכים בשתי מקלחות. לכל חומר יש את הקצב שלו.

*

בכל בוקר אני מהדק את הרצועות השחורות, עד שזרועי נצרבת, כמו עכוז של פרה, בשבע לולאות ורודות של תקווה. אני מתפלל לדרום. העונות באות וחולפות. עשבים פריכים נשברים בזעם של גשמי ברכה, המים מתנקזים בין בקיעים וחריצים ועקבות זחלי נגמ"שים, נעצרים בשקע מישורי רחב. לפני היורה, הקמנו שם את אוהל המגורים. כשהגיע המבול, המים הפכו את השקע לאגם, ואת האוהל לספינה טובעת.

הפרות, שמכירות בפרסותיהן כל סנטימטר מהאדמה הזאת, מרגישות את הגשם ניתך וגועות זו אל זו, מפיצות בגעייה שהחורף בא והאגם שוב מלא.

מדי שקיעה הן באות, השמיים מאדימים ברקע גולגולותיהן הקשות, והן מרכינות מבט שחור חלול כלפי מטה, לשונותיהן השריריות משתכשכות במים.

כשאני מתפלל לעברן מנחה, כורע ומשתחוה ומודה, קורה שעולה בי הרהור סורר: אולי היה עדיף להיות פרה, תלוי בין הזמן שיחלבו אותי ליום שאהפוך לקציצה, אך בינתיים לוקק מן האגם ולוחך את העשב. הפרות הולכות. גם החורף. היער שוב מצהיב ומתייבש, גללים של חזירי בר וחיילים, מרפדים את השקע, צחנה נודדת עם הרוח, המדים נדבקים לזיעה על הגב, ואני ממשיך להסתכל דרומה ולהתפלל. בעקשנות. בקשיות עורף. כנגד כל נטייה טבעית, מתפלל דרומה כי ככה, כי שם, אחרי הרבה כבישים, מעבר לשבילים המתפתלים בין הרים וכפרים וישיבות ומסגדים, בין אבנים מעופפות ליריות

שמרטשות את האוויר, שם ירושלים. ירושלים של ברזל, רוחצת בדם,
מקרינה על כל סביבותיה. דווקא אלייך אני מכוון במלמול חרישי,
בלחש קסמים, שתהפכי לזהב.
אמרו חז"ל: נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, ועכשיו שנברא...

*

קר במגדל השמירה, וראובן מרכיב על עיניו את המכשיר לראיית לילה, כדי לסקור את הסביבה החשוכה והירוקה-זרחנית. אין תנועה בשלוש וחמישים. החדרים חשוכים, והרעש היחיד, הוא קול הגנרטור, ממש על גבול ההתנחלות בה הוא שומר.

הוא מוריד את המכשיר מעיניו, וחובש את כובע הצמר. הנשק שלו קר (מצחיק, שהוא נקרא נשק חם), והרוח שנושבת דרך הדרך בכיסוי הברזנט, מחליקה על צווארו ומצמררת. לא נורא. בג'רזי יותר קר. הרבה יותר. ראובן חושב. אימא עכשיו בטח מפנה את שולחן האוכל, אחרי ארוחת השבת. הוא חושב על הקיגל שלה, ובטנו מקרקרת. שרוש נשמע מלמטה. ראובן מרכיב שוב את המשקפת ומביט מטה, כשהנשק מלווה את מבטו.

תזווה. הלב שלו מאיץ והוא מנסה להבין מה ראה. הוא כמעט ולוחץ על ההדק, כשמהשיחים יוצאים בשעטה אחרי אימם טור חזירוני בר. ראובן נשען לאחור ומשחרר נשיפה ארוכה, שמשאירה אחריה ענן אדים. הוא חוזר לאימא, ומנסה לדמיין את הסלון בבית. לא החדר השכור באשקלון, שבו הוא גר לברו. הבית באמריקה. הם בטח משחקים ברידג' או דוקים. מירי, אחותו, מכסחת לכולם את הצורה. הוא מרכיז ראש, עוצם עיניים. רק לשנייה. שתיים. שלוש. מי ישחק איתו דוקים פה?

הוא שוב קופץ, כששם לב לצלילי צעדים עולים בסולם למגדל. איפה הוא היה? השמש כבר עולה מולו, הוא מביט בשעונו. בדרך לאחורו, קול נשמע מכיוון הש"ג.

"חייל!"

הוא מסתובב ורואה ילד חובש כיפה כחולה גדולה. הש"ג מנהל איתו שיחה ערה, וראובן ניגש אליהם.

"בוא קח, חייל," הילד מושיט לעברו קופסת קרטון. "אימא הכינה קיגל."

"תודה," אומר ראובן. "אתה במקרה יודע לשחק דוקים?"

תסמונת תקווה

היא נולדה כל בוקר עם אור ראשון, אך בטרם קרמה עור וגידים נאספה וגוועה עם רדת החשכה.

חמש עשרה שנות תקווה וצפייה דאו למרום וצללו לתהום, עד שהתדפקו על דלתי ונקוו לתוך שני הפסים האדומים שזהרו באור יקרות. ובקול תרועת ניצחון הכריזו: "הגעתי, אני כאן!"
הבטתי עליהם מסנוורת מאורם. הם הסמיקו והאדימו מול חיוורוני. מתקשה להאמין, מסרבת לעכל!

חשש ושמחה, ייאוש ותקווה פעמו בתוכי לסירוגין כמו שיחקו ביניהם בתופסת. שני הפסים נעו כסירה על פני המים. הביטו בי מחויכים כשתי עיניים טובות ומנחמות. הלב כמעט ופרץ החוצה. פעימותיו התנגנו בחדר והשמיעו מוזיקה שמימית בשלל צלילים. שלחתי יד לעברם, ליטפתי את הזוגית השקופה. החלום או מציאות?!
בעודי תוהה, הגיעו באחת. "תשעה ירחי לידה" כמו קפצו בקלילות מתוך ההגדה.

"על 'תסמונת דאון' שמעת?" התהדרה השאלה בחלל. המילים ריחפו, צנחו ושוב דאו כמו רצו לברוח, להגן על נפשם מסכנה. מעיי המו בי, ליבי יצא אליהם. רציתי לקום לפתוח את החלונות, הדלת, את כל הפתחים: "הימלטו! נוסו! אל תיתנו ל'דאון' לגזול את התקווה!"
צעקתי לעברם בדממה. והוא בחלוקו הלבן המשיך לעמוד ליד מיטתי. מבטו חודר ורציני. ממתין לתשובתי.

רציתי לצעוק לעברו שיניחני לנפשי, שלא יערער את שמחתי. אני עם קושיות סיימתי! התשובה לכולן מונחת בחיקי.

אימצתי את היצור הקטן שהביט בי בעיניו המלוכסנות. קצב נשימותיו הזרים לגופי רוח קלילה ונעימה. אחזתי באגודלו. אצבעותינו התמזגו ככלים שלובים, כשורשים המסתעפים בבטן האדמה בקשר בל ינותק. נשאתי אליו עיניי. "כן," השבתי ברוגע. "אני יודעת ש'תסמונת הדאון' נשאה ורוממה את התקווה שכמעט אבדה."
לשונו הוורדרדה השתרבבה מבעד לשפתיו כמו מיתר שניתק מכינורו, אך צלילו ממשיך להתנגן.

סופה אצילית

בפעם הראשונה שהביט בה היה זה מעברו השני של החדר. גם ציניקן כמוהו, שלא הזיל דמעה מימיו, חש צביטה בליבו. עיניו נחו על צללית גופה וסירבו להינתק, מבטם נפגש לראשונה ופניה נמלאו בוז נוכח מבטו המשתאה. היא סיימה את המשקה וקמה ממקומה. נדמה היה שהזמן עצר מלכת, מבטו המשיך לעקוב אחר קווי המתאר שציירה בחלל, תנועותיה ארוכות, כתפיה רחבות, גבה חזק, הבעת פניה שומרת על מידה של חשיבות עצמית. הוא יצא בעקבותיה, אך לשווא, היא כבר הייתה רכובה על סוסה, נעלמים יחדיו באופק.

סימן ההיכר שלה היה הסוס עליו רכבה, גונו כחול-אפור ורעמתו חומה – "סופה אצילית". כך היו מכנים את דמותם הכמעט-מיתית ברחבי היישוב העברי בתל אביב. פעילותה במחתרת הייתה ידועה לשמצה גם בקרב הבריטים, שהיו רודפים אחריה לשווא, ואף קבעו פרס כספי על ראשה. מודעות היו פרוטות בכל רחבי העיר, אך היא, הייתה תמיד צעד אחד לפניהם.

כך גם אני, כמו הבריטים, התחלתי לרדוף אחרי דמותה העמומה, המסתורית. בכל יום נהגתי להגיע לבר, אם סופה אצילית עמד בכניסה, מחכה בצייטונות לבעליו, החל ליבי לפעום בחוזקה, ובימים שלא, ליבי נותר מאובן, תוהה היכן היא, האם נתפסה בידי הבריטים?

האם ברחה? האם אזכה לראות אותה שוב?

והיו את אותן פעמים נדירות, להן היה מחכה בכמיהה, כשהגיע בדיוק בזמן לראותה יורדת מהסוס, חיה ונושמת. אט-אט מבטה הקשוח

התרכך, ויום אחד הפנתה לעברו חיוך, קל שבקלים, שמילא את ליבו ברגשות שלא הכיר מעולם. הוא ידע לראשונה מהי אהבה, בלי שהחליפו מילה ולו פעם אחת.

כשאגדל, אולי אדע

שלום לך, ספיר של שנת 2040.

את בת 50.

רציתי לשאול – את בסדר?

מצאת את המקום שבו את מרגישה בבית? בלי לרדוף אחרי תשובות,

אלא פשוט לחיות?

לא תמיד חיפשת.

הילדות הייתה מלאה באור, בשקט טוב. העולם היה יציב, מתוק,

אפילו פשוט לפעמים.

אבל אחר כך – משהו נשבר.

האהבה הגדולה הגיעה, ואז נלקחה ברגע.

ואיתה – הביטחון, התום, והתחושה שהחיים מובנים מאליהם.

אני שואלת – למדת לאהוב שוב?

הייתה לך אהבה עמוקה, אמיתית – כזו שרוב האנשים רק חולמים

עליה. אהבה שחיבקה אותך עד שהפכת שלמה.

ואז, ברגע אחד, בלי הכנה – הוא הלך.

תאונה. בוקר אחד.

החיים נעצרו פתאום, ואת נשארת עם לב מלא בכלום.

הצלחת לפתוח שוב את הלב – בלי להרגיש אשמה על זה שהוא

איננו?

אני לא שואלת כדי לבכות. אני שואלת כדי לזכור שיש מישהי

כזאת – את – שיום אחד תדע.

אני מדמיינת אותך יושבת ליד חלון פתוח, כותבת עדיין.

אני מדמיינת אותך אוספת רגעים קטנים של אושר: כוס קפה בבוקר,
שיר שמתנגן ברדיו בדיוק כשצריך, עיניים שלא ממהרות לבכות. פנים
שמכירות כבר את כל הצלקות – ומחייכות בכל זאת.
אם את שם, ורואה את המכתב הזה מתישהו בחיים – בבקשה, תכתבי
לי בחזרה.

תזכירי לי איך ההרגשה לאהוב את עצמי באמת.
תזכירי לי שהתקווה לא מתה.
שהיא רק ישנה לפעמים כדי שאלמד לחפש אותה שוב.

שלך,

ספיר בת 35, עדיין מחפשת מה היא רוצה להיות כשתהיה גדולה.
אם את שם, אז יש לי תקווה.

*

מרחוק נדמות המכוניות על איילון דרום כמו במסדר – גרוטאות, לצד טסלות, עומדות דום, טוסטוס בודד מזגוג בין לבין. הפקקים של חמישי בערב לא פוסחים על אף אחד, חדיש או נאמן, כולם מייחלים להגיע הביתה.

“הרכבת של השעה שש” – קולה הרובוטי של מערכת הכריזה מבקיע את זמזום ההמון, מבשר רעות.

“הרכבת של השעה ודקה, היוצאת מרציף אחד, תתעכב כשבע דקות”. אנחות נשמעות מסביבי כמו מנגינה עדינה של תסכול, בהמשך הרציף מזדעף חייל. נשקו תלוי ברצועה מאובקת על כתפו, ונעליו מעוטרות בבוץ. הוא מטיל את תיקו, משקולת של ממש, ארצה.

בידו זר פרחים, עטיפת הפלסטיק מרשרשת חרישית כשהוא מזיז את ידו. ליבי מתרכך למראהו, אולי גם קצת מקנא, וחושב, העיקר שתחכה לו ארוחה חמה וקבלת פנים.

שעות רבות בדרכים מאפשרות לדמיון לשוטט חופשי, לנחש כיצד התקווה של כל אדם ואדם סוללת לו נתיב אישי, מהווה לעתיד. הסיגריה בין שיניו ניצתת כהרף עין. בתנועה חלקה של הרגל. הלוואי וייגמל.

לבסוף מגיחה הרכבת, הנוסעים נדחסים פנימה, הקרונות נצבעים צהוב וירוק, כנראה יש משחק היום. תחזיות מתעופפות באוויר הדחוס, כמו זיקוקים ביציע. אמן שהחייל מצא איפה לשבת.

הוא אבד לי בין התחנות, ודאי ירד. הלוואי שחיכתה לו הסעה במכונית נוחה ומרווחת. ואם לא זאת, לפחות שזכה להתעכב לשנייה

עם ה"זווז", וראה שנוסע אחר כבר ביקש מנהג האוטובוס לפתוח את תא המטען לכבודו.

העיקר שיהיה טוב יותר, שישתפר, או לפחות שישתבש לטובה.

העיכוב, משמעותו שלא אספיק לאוטובוס שלי. הלוואי וייתקע באיזה פקק גדוש ובלתי מתפשר, מאחורי טרקטור משנת תש"ח או זקנה בקלנועית.

רגליי מאיצות ברגע שהדלתות נפתחות, אולי אספיק בכל זאת. ההבדל שבין משאלה לתקווה, הוא בעשייה.

תחנה בשם תקווה

הייתה זו שעת לילה מאוחרת. גשם כבד ירד כבר שעות. מוטי נהג במונית, כפי שעשה בכל הלילות חסרי השינה שבהם העדיף להיות בתנועה. נדמה שכשהוא בתנועה, הרעש שבראשו נסבל יותר – כל המחשבות והקולות שלא מרפים ולא נותנים מנוח, קולות מן העבר שמזכירים לו את מה שאיננו עוד.

מאז נהרג עודד, הבית הפך קטן מדי, שקט מדי. התקוות והחלומות, שפעם היו ברורים: חתונה, נכד ראשון, טיולים משותפים לחו"ל – התמססו עם השנים והכאב.

ליבו של מוטי החסיר פעימה כאשר דמות חשוכה ורטובה נופפה לו בידיה בתחנת אוטובוס ריקה.

מוטי עצר את המונית ופתח את החלון. בתחנה עמד חייל רטוב ועייף, שערו נוטף ושפתיו קפואות. "סליחה", אמר, כמעט בלחישת. "איחרתי את האוטובוס האחרון ואין לי דרך להגיע הביתה."

מוטי פתח לו את הדלת.

התחנה הראשונה הייתה במזנון תחנת דלק. קפה חם, לחמנייה עם חביתה. אחר כך, שעה וחצי נסיעה לבית רחוק בצפון.

כשהחיל, אלכס, הודה שאין לו כסף – מוטי רק חיך. כשהתברר שאלכס חייל בודד – מוטי קנה לו מספר מצרכים באלונית.

בדרך סיפר לו על עודד, בנו, שהיה בחור משעשע שאהב לעשות שטויות ותכנן לטפס על הפסגות הכי גבוהות מייד כשישתחרר מהצבא. אלכס חיך לראשונה. חיך קטן, אבל אמיתי.

כשהגיעו, השעה הייתה כמעט שלוש בבוקר. אלכס חיבק אותו. "תודה על הכול," לחש.

מוטי הנהן. "תודה לך... על מה שגרמת לי להרגיש." כשחזר לשבת במונית, מוטי שם לב שהגשם פסק. לפתע הכתה בו ההבנה: תקווה היא לא בהכרח משהו לאומי וגדול. לפעמים, היא סתם חייל רטוב בתחנה שמחכה שתפתח לו את הדלת.

صحوة أمل

كَانَ مُرَادٌ يَهِيْمُ عَلَى وَجْهِهِ، يَسِيرُ فِي الطَّرِيقِ زَانِغَ الْعَيْنَيْنِ، مَدْهُوشًا كَأَنَّ
دُغْرًا أُخْرَسَ تَسَلَّطَ عَلَيْهِ. كَيْفَ لَا وَقَدْ أَضْنَاهُ التَّعَبُ وَفَقْدَ كُلِّ إِحْسَاسٍ
بِالْأَمَلِ وَالْأَمَانِ. أَحْسَسَ بِقَلْبِهِ يَنْقَبِضُ انْقِبَاضًا يَبْلُغُ حَدَّ الْعَذَابِ، فَاتَّزَرَ
الْجُلُوسَ عَلَى مَقْعَدٍ خَشْبِيٍّ قَرِيبٍ مِنَ الْمَتْنَزَّةِ.

أَسْنَدَ ظَهْرَهُ إِلَى الْمَقْعَدِ بَعْدَ أَنْ أُرْسِلَ يَدُهُ الْيَمْنَى فِي حَرَكَةٍ لَا إِرَادِيَّةَ
لِتَخْتَرِقَ جَيْبَهُ... أَحْسَسَ بِقَطْعِ التَّقْوَدِ الْفُضِيَّةِ تَرَنَّ بِصَوْتٍ خَافَتْ، تُذَكِّرُهُ
بِالْحَالَةِ الْبَائِسَةِ الَّتِي وَصَلَ إِلَيْهَا.

"هَلْ ضَاعَ كُلُّ شَيْءٍ؟" تَسَاءَلَتْ نَفْسُهُ. وَفِي لَحْظَةٍ خَاطِفَةٍ، شَعَرَ كَأَنَّهُ
قَطَعَ صِلَتَهُ بِالْعَالَمِ دُونَ رَجْعَةٍ وَغَاصَ فِي دُنْيَا لَا يَعْرِفُهَا سِوَاهُ. تَكَرَّرَ ذَاتَ
السُّؤَالِ... سُّؤَالِ يَتَنَكَّرُ ثَوْبَ الطَّيْبَةِ، لَكِنَّهُ فِي الْحَقِيقَةِ سُّؤَالِ وَحْشِيٍّ يَرِيدُ
اِفْتِرَاسَهُ دُونَ رَحْمَةٍ.

"يَنْبَغِي أَنْ أَفْعَلَ شَيْئًا مَا، لَا بَدَّ أَنْ أُجِدَّ حَلًّا..." أَخَذَ يَحَدِّثُ نَفْسَهُ وَقَدْ
اسْتَبَدَّتْ بِهِ رَغْبَةٌ مَفَاجِئَةٌ فِي قَهْرِ نَفْسِهِ الضَّعِيفَةِ لِتَتَشَدَّدَ وَتَتَقَوَّى.

بَيْنَمَا كَانَ فِي تِلْكَ الْحَالَةِ، اسْتَرَعَى انْتِبَاهَهُ وَجُودَ طَائِرَةٍ وَرَقِيَّةٍ عَالِقَةٍ بَيْنَ
أَسْلَاقِ الْكَهْرَبَاءِ. شَرِدَ مُرَادٌ وَتَخَيَّلَ نَفْسَهُ يُوَاجِهُ مَصِيبًا مَشْؤُومًا كَمَصِيبِ
الطَّائِرَةِ الْمَهْتَرَّةِ، تَتَنَّنُ وَتَتَضَرَّعُ إِلَى الْخِلَاصِ، إِلَّا أَنَّهُ سَرَعَانَ مَا اسْتَعَادَ وَعَيْهِ
وَمَنَعَ نَفْسَهُ مِنَ الْوُقُوعِ فِي هَوَاةٍ سَحِيقَةٍ لَا نِهَآيَةَ لَهَا، فَاخْتَارَ مَغَادِرَةَ الْمَكَانِ
وَأَفْكَارَهُ مَحْمُومَةً مُضْطَرَبَةً.

شَرِدَ مُرَادٌ فِي سَيْرِهِ مُتَقَدِّمًا النَّظْرَاتِ، فَوَقَعَ بِبَصَرِهِ عَلَى أَزْهَارِ بَيْضَاءٍ
شَقَّتْ طَرِيقَهَا بَيْنَ الْحَجَارَةِ وَالصَّخُورِ، كَبُرَتْ وَخَرَجَتْ إِلَى النَّوْرِ فِي أَبْهَى
حُلَّةٍ.

وَقَفَ مُرَادٌ مَشْدُوهًا أَمَامَ هَذِهِ الْحَقِيقَةِ الَّتِي تَجَلَّتْ أَمَامَهُ، فَتَلَاشَتْ فِي

الحال حيرته الأليمة كتلاشي خيوط دخان. "لا... لم يضع أي شيء..", راح
يردد هذه الجملة بعد أن استردّ صحو ذهنه وعادت له ابتسامته لِتُحيي
في نفسه الأمل بِغِدِّ أجمل وحياة أفضل.

התעוררות של תקווה

מוראד שוטט חסר כיוון, פסע בשבילים בעיניים תועות, המום,
בעתה אילמת לפתה אותו ואחזה בו בחוזקה. התשישות כרסמה בו,
והתחושה שאיבד את הביטחון והאחיזה בתקווה הכבידה על ליבו,
שנחנק והתכווץ.

הוא חש יסורים אילמים – והחליט להתיישב על ספסל עץ סמוך
לפארק. הוא נשען לאחור, ידו הימנית נשלחה בתנועה כמעט לא
מודעת אל כיסו. רשרוש מטבעות הכסף נשמע חרישי – כמו תזכורת
למצבו הדחוק והאומלל.

"האם הכול אבוד?" עלתה שאלה מתוכו.

ברגע, הרגיש כאילו כל קשריו עם העולם ניתקו – ושקע במרחב
שאיש מלבדו אינו מכיר.

השאלה חזרה ונשנתה – שאלה המחופשת לתמימות, אך בפועל, פרא
אכזר המבקש לטרוף את נפשו.

"אני מוכרח לעשות משהו. חייב למצוא מוצא..." מלמל. לפתע ניעורה
בתוכו תשוקה להילחם בחולשתו – לחזק את עצמו, להחזיר לעצמו
את השליטה.

פתאום צד את עינו עפיפון קרוע, תלוי בין חוטי חשמל. הוא הזדהה
איתו: תלוש, פגיע, מבקש גאולה שאין מי שיביא. בתוך הרגע הזה,

התעשת, גירש את המחשבות האפלות וקם ממקומו, כאילו מנער מעליו תהום שרק התחילה להיפער.
בצעדיו המתחדשים, נחו עיניו על קבוצת פרחים לבנים שצמחו בין סלעים ואבנים – בקעו ביפי תפארתם. הוא עמד משתאה מול התמונה הפשוטה, ובאותו הרגע התפוגגו ספקותיו כמו עשן.
"לא... שום דבר לא אבוד" אמר לעצמו, ומחשבתו הבהירה חזרה.
חיוך ראשון עלה על שפתיו ומשהו בו חזר לחיות: האמונה שעדיין אפשר לחלום על מחר בהיר יותר, והחיים נושאים את עצמם אל האור.

מערבית: רים ג'אניים

*

היום היה לי תור לבדיקה תקופתית אצל רופאת עור. הרופאה, נמוכת קומה בגיל העמידה בערך, בדקה את עורי מכף רגל ועד ראש, מסתייעת בזכוכית מגדלת צמודה למצחה. היא סיימה את הבדיקה וחרצה במבטא רוסי כבד: הכול בסדר, אמרה, כל הכתמים האלה בכל הגוף הם רק נגעי זקנה. קפאתי במקומי. אני, נגעי זקנה? מה לי ולהם? אני הרי אישה פורחת צעירה לנצח. מה לי ולבלבולי המוח הללו? הרופאה חזרה ואמרה: לא צריך לדאוג, רק נגעי זקנה קלים. גם אלה על הפנים שלך, הוסיפה. זה רק פיגמנטציה של זקנה, הכריזה שוב בידענות נלהבת. פניי נפלו וכמעט שהתרסקו על הרצפה. ליטפתי אותן ברכות, ליטפתי ואמרתי להן בליבי: פנים שלי, סליחה על הדיבור הישיר של הרופאה. סליחה על ניפוץ רשת האשליות שרקמתי בין הקמטים. בשבילי אלה לא נגעי זקנה, אלא סימנים קלים, אותות הזמן שחלף לו, לעיתים בכיף ולעיתים בכאב. אל תיקחו ללב את דברי הרופאה, התחננתי, אנחנו ממשיכות במסע יחדיו בתחושת נעורים נצחית ובראש זקוף, לחשתי. הפנים שלי למזלי, ממש למזלי, הקשיבו לי קשב רב והאמינו לי שאני אוהבת אותן כמו תמיד. והרופאה? היא לא שמעה את לחישותיי, שקעה עמוק בנבכי המחשב, מנציחה בהקלדה נמרצת את פסק דין אותות הדרך, כפי שנשקפו לעינייה מבעד לזכוכית המגדלת, הצמודה למצחה.

בחוץ ניתך גשם. הלכתי לאיטי כדי לא להחליק.
התבוננתי סביבי, סימני הזמן המשיכו לחרוץ אותות בקירות ובחלונות
הבתים, בגדרות שבחצרות, וגם בגופם ובהבעת פניהם המופתעת של
ההולכים ברחוב, על הגשם הזה שיורד לו פתאום. הם חשבו שעדיין קיץ.
וגם אני.

*

נעם ירד מהאוטובוס במדים מאובקים, התרמיל מוטל ברישול על גבו ומבטו ריק. התחנה נראתה כמו תמיד – מדרכה סדוקה, גדר אבן, שיחים מוריקים, משעול קטן אל הבית. הכול אותו הדבר אבל הוא אחר. הוא היה עייף וחש ריקנות.

בבית חיכו לו קירות שקטים, המרק הטוב של אימא ועיניה הדואגות. טעם מעט ללא תיאבון, הודה לה בשקט והלך לחדרו.

בלילה לא הצליח לעצום עין. בזה שלאחריו באו הסיוטים. הוא נרדם והתעורר שטוף זיעה. הבזק האור שחדר בעד חרכי התריס המוגף שלח קרן של כאב היישר אל ירכתי ראשו. לרגע חש שהוא שוב שם, בגיהנום של חאן יונס עם קרן הלייזר המרצדת של רובה הצלפים. הוא ראה את עמרי בכל מקום, ועמרי כמו עמרי – תמיד שותק ורק מביט בו בעיניים גדולות.

הוא כמעט ולא יצא מהבית. הרחוב נראה כמו זירת קרב רדומה – רמזורים מהבהבים, מכונניות צופרות, המולת רחוב. אנשים זזים ומדברים אבל לא אליו.

כשכן יצא, ניסה לשבת קצת בגן הציבורי, מדליק סיגריה אחרי סיגריה. על שפת המדרכה ישב ילד, מצייר טנק בגירים צבעוניים ומוסיף לב אדום קטן, בקצה הקנה. הוא הביט בו בשתיקה. הילד הרים אליו מבט ואמר, "זה טנק שמגן". ולאחר עוד רגע הוסיף: "הוא לא יורה טילים, הוא יורה אהבה." נעם הנהן בתנועה כמעט בלתי מורגשת. משהו זע בתוכו. בערב פתח מחברת ישנה וכתב מכתב לעמרי. סיפר לו על הכאב, על האשמה, על הרצון לחיות בלי לדעת

איך. כשסיים וסגר את המחברת, חש את איבריו הקפואים מפשירים
לאיטם. לראשונה מאז חזר, נשם עמוק. "עוד לא ריפוי", חשב לעצמו,
"אבל נשימה וגם קצת תקווה".

*

"אבא?"

"נסי לא לדבר מאמי, שלא תבלעי מים."

"כמה זמן כבר עבר?"

"כמה שעות, זה קרה בצהריים ועכשיו השמש כבר שוקעת."

"מחפשים אותנו?"

"אני בטוח שכן!"

"שורפות לי נורא הפנים."

"אז בואי נתהפך שוב עם הראש בתוך המים לכמה שניות, ואז נחזור

לצוף, אוקיי?"

"טוב."

"יותר טוב עכשיו?"

"כן."

"מזל שלימדת אותי לצוף."

"נכון חמודה, ואנחנו נצוף כמה שצריך עד שימצאו אותנו."

"מי מחפש אותנו?"

"בטח המון שוטרים וספינות."

"וזהו?"

"לא, גם מסוקים, ומטוסים, ואולי גם כלבי הים שראינו אתמול. הם

היו יפים נכון?"

"כן."

"והבטחתי לך שיגיע גם לווייתן עד לסירה שלנו, נכון?"

"כן."

"אז אני עדיין מבטיחה לך, ואולי בכלל הלווייתן יהיה זה שיעמיס אותנו על הגב ויציל אותנו."
"ונעלה סטורי."
"נכון מאוד!"
"ואני אעשה סלפי עם הפנים השרופות שלי."
"את יודעת איזו סלב את הולכת להיות בכלל? כל הבנות בעולם יצבעו מעכשיו את הפנים לאדום."
"אבא."
"כן, יפה שלי."
"אני עייפה."
"אז תשני מאמי, אני תומך בך עם היד מלמטה."
"ותעיר אותי אם תשמע שמישהו מתקרב?"
"ברור."
"הם יבואו?"
"כן."
"למה את בוכה?"
"אני מפחדת שיבוא הלילה, ושיבואו כרישים, ושייגמר לי הכוח."
"אל תבכי מאמי. אנחנו חייבים לשמור על הנוזלים בגוף שלנו."
"אנחנו נצוף כל הלילה? איך נצליח?"
"נצליח! ואת יודעת מה עוד?"
"מה?"
"אנחנו נהיה הראשונים שמגלים מה עושים הדגים בלילה."
"יופי ממש."
"וגם נשבור את שיא גינס בצפיפה, ונהיה מפורסמים ועשירים."
"חיי בסרט אתה."
"אל תצחקי, שלא תבלעי מים, או איזה דג."
"למה? אולי יגיע דג זהב ואבקש ממנו משאלה."

"ומה תבקשי ממנו, קטנה שלי?"
"שימצאו אותנו עכשיו."
"זהו? זה הכול? מכל הדברים שבעולם?"
"כן."

חיוך

בפעם הראשונה שביקרתי את עוז, אמרו לי שהסיכוי שלו לחיות אפסי. אחר כך, הסבירו שהתגבר, אך כנראה לא יוכל עוד לעמוד או ללכת.

"אחי, " חייך אליי באושר כשנכנסתי לחדר, "חבל שלא ראית אותי לפני עשר דקות."

"החיוך שלך מספיק בשבילי, גיבור."

"לא, אתה לא מבין, " עוז הסדיר נשימה. הוא נצץ מזיעה וחזהו עלה וירד במהירות.

"מה העניין?" – הסתקרנתי.

"אין מצב שאתה מאמין לי, אבל..."

"נו, נו, נשמע."

"טוב, זוכר שסיפרתי לך על סבא שלי, אללה ירחמו, הסגן-אלוף מהצנחנים? חלמתי עליו, עומד על פסגה. לא יודע איזה. לא משנה, וצועק: 'נו, עוזיק, אני מחכה לך פה. חמש קטנות זוז'. ואני שוכב פה על המיטה, וצועק: 'לא מסוגל. אני משותק!'

"לא מעניין אותי, הוא מתעצבן, 'שכחת שאתה הנכד של עזריאל מזוזר?' אחי, הבהיל אותי. אז אני מנסה לקום, מסתחרר וצונח חזרה. והוא מתרגז: 'אני לא מרשה לך לוותר'. זה הזכיר לי איך הכין אותי לגיוס. שולח אותי לג'בלאות, לעלות ולרדת. 'לא מספיק טוב, תשפר'.

מוציא לי את המיץ. ואני גמור, אחי, אבל ממשיך.

"אז אני מנסה שוב. לא מצליח. מתעורר מחורפן. וקולט שזה חלום. אחי, בלילה הבא סרט המשך. 'עוזיק, אל תאכזב אותי'. ואני עומד

ועושה צעד. וסבא: 'יופי, לא לעצור'. בחלום נפלתי, והתעוררתי על הרצפה. אמיתי.

"וככה כל לילה. טלנובלה. 'אתה לא הנכד שלי יותר'. ואני קם. עומד. הולך. מתחיל לטפס ומגיע לפסגה. סבא תופס ומחבק אותי חיבוק כזה של לוחמים.

"והבוקר בפיזיותרפיה אני קם וצועד בין שני המוטות. קולט? אני הולך. אשכרה הולך."

ואני מקשיב, מתרגש, וחושב על האתגר הבא – לטפס עם עוז על האורסט, כמו שתכננו.

*

“איך מחזיקים תקווה בימינו?” שואלת דליה.
אני לא יודע לענות, אני יושב בכורסה מולה, ממולל אצבעות, מחפש את התשובה. רוצה לקחת סיגריה, ונזכר ששוב הפסקתי לעשן, במקום, אני מנסה להריח את האצבעות שלי שספוגות בשנים של ניקוטין, אבל זה רק מגביר את הצורך.

דליה מקבלת מטופלים בממ”ד, כנראה כמו חצי מהמטפלים במדינה. לפני שבועיים בעלה נכנס לפה, באזעקה. הוא די מכוער, נראה גם קצת איריוט. אמרתי לה את זה. הבת שלה נראית דווקא לא רע, סוג של דליה לפני 30 שנה, רק עם שדיים זקופים. כשהילדה התפרצה היום לממ”ד, עיניה של דליה רשפו, רומזות לה שתכסה טיפה את התחתונים שמציצים דרך השורטס.
“טוב די אימא, הוא לא יעז להסתכל, נכון?”
המפלצת הקטנה חורכת אותי עם העיניים שלה. נו דליה’לה, הבת שלך לא יותר טובה משלי, הא?

אני חוזר למולל אצבעות. נשמעים כמה בומים רחוקים, “זה יירוטים”, אני אומר. הילדה אומרת שזה נפילות. דליה עוד פעם רומזת לה בעיניים. מעצבן אותי שאני צריך לשלם לה על הזמן הזה. אני פותח שידור ישיר בוויינט, הקליטה חרא ואני סוגר. אלוהים, עברו רק שש דקות.

כשפיקוד העורף משחרר אותנו, הילדה יוצאת מהממ"ד. "תיהנו חמודים," היא מחייכת ומשאירה את החדר פתוח. דליה קמה לסגור את הדלת הפנימית ומתיישבת בחזרה בכורסה שלה, משכלת רגליים. "טוב, אני מקווה שזה לא יקרה יותר," היא אומרת. "שמה לא יקרה?" אני שואל, "עוד אזעקה או הקטע עם הילדה?" "שאלה טובה," היא נאנחת, וחוזרת באלגנטיות לשאלה מלפני האזעקה. "אז בכל זאת, איך מחזיקים תקווה בימינו?" "לא יודע, דליה," אני עונה, "איך את מחזיקה אותה?"

סיפור לא גמור למילואים

היה היה פעם חייל אחד, בארץ אחת, במלחמה אחת ארוכה ארוכה. לחייל הזה היה בית, ילדים ואישה, והם אהבו אותו והוא אהב אותם. החייל הזה היה מנקה חלונות, והוא חיבב את שגרת העבודה שלו. הוא היה עובר מחלון לחלון, עם חומרי ניקוי שבחר, שהוכיחו את עצמם לאורך השנים, דלי מים וסמרטוטים. הוא אהב להגיע לחדרים אפלים שאור שמש לא מצליח לעבור בחלונם, להסתכל מקרוב, ובסבלנות, מהפינות הכי רחוקות עד לאמצע, משפשף ושוטף את כל האבק, את כל הלכלוך והעצב.

הוא נהג להיזכר במשפט שאימא שלו אמרה לו כשהיה קטן, "אתה רואה, חייאתי, תסתכל טוב, אם הפינות נשארו עם משולש אבק קטן, אז מי שהבריק לא יודע את העבודה שלו". מאז הוא הכי הקפיד לבדוק

שהפינות מבריקות, כי אם לא עושים עד הסוף, מה זה שווה? ואז באו ימים קשים. סערה גדולה געשה ורוח אדירה העלתה מהארמה גלים גדולים ועכורים. גלים של אבק שרפה וגלים של חול מסמא עיניים, גלים של זעם ורעש.

עצומים כל כך היו גלי האבק, ובכוחם הרע ניפצו חלונות והפכו בתים. וגרגירי האבק היו נכנסים לעיניים ולאף, ממלאים מבפנים ומבחוץ בשכבה עבה של עכירות וכאב, עד כי לעיתים לא נותר אוויר נקי לנשום. לא נותר אוויר.

גשמי החורף לא הצליחו לשטוף את האבק, ורק הפכו אותו לבוץ טובעני, והקיץ? הקיץ כמו הרגיש במתרחש ואיים לשרוף את היקום בחומו הנורא.

ומנקה החלונות?
ראה את גלי האבק הגואים הסתכל סביבו וחשב בליבו, "הו וואו, יש
פה עבודה של שנים".
ומייד ארוז חפציו וירד אל עין הסערה.

*

"תקווה! תקווה!" שונאת שאימא שלה קוראת לה ככה מהחלון, היא מתביישת בשם שלה. מי קורא לילדה תקווה? מנשקת את ספר התנ"ך, ואוספת מהר את המחברות שהתפזרו על הכביש בזמן שכרחה מנויה וכל הדפוקות שדבוקות לה לתחת. "תקווה! תקווה!" די, די כבר! הלואי שתשתוק עם המבטא שלה. הבטן מקרקרת. מאז שאבא שלה מת, היא כל הזמן רעבה. רעבה לצ'יפס עם קטשופ, לא לאוכל המבושל של אימא שלה, שונאת את הריח של החוויאג' עם הסיגריות על הבוקר. חבל שהוא מת ככה סתם, מסרטן. חבל שלא מת במלחמה, כמו גיבור. בטח היו מכבדים, מזמינים לטקס ביום הזיכרון, שומרים לאימא שלה כיסא עם השם.

לפעמים בא לה להיעלם. להיות כמו הילדה האתיופית עם הצמות, זאת מהתמונה שנעלמה ואפ'חד לא יודע איפה היא. "תקווה! תקווה!" עולה שתי מדרגות ואז יורדת חזרה. רצה אל הבית הנטוש, מתיישבת על אדן החלון השבור, מוציאה שאריות עוגייה ודוחסת לפה, שייבלע המחנק בגרון. ציפור דרור קטנה נוחתת לידה ומנקרת את הפירורים. הלואי וגם לה היו כנפיים. "תקווה! תקווה!" קולה של אמה רודה אותה, עמום ומרוחק. מאז שזה רק שתיהן בבית היא כל הזמן מחפשת אותה. אם לא תבוא בקרוב, אימא תתפרק.

הציפור מתקרבת אל הזרת שלה. תקווה לא זזה, היא לא רוצה שתעוף, לא רוצה להפחיד אותה.

"אימא שלך קוראת לך, את לא שומעת!?" צועקת השכנה, "אימא שלך צריכה אותך עכשיו, את לא מבינה!?"

והציפור עפה.

מה את מתערכת בכלל? היא רוצה להגיד, אך שותקת.
"את לא יכולה לחשוב רק על עצמך, את כבר ילדה גדולה". היא
קמה בחוסר חשק, מעמיסה על גבה את עשר שנותיה ושארית חייה,
התקווה של אימא חוזרת הביתה.

תקווה

בזעקת כאב קדמוני, היא תפסה בחוזקה את יד האישה שרכנה סמוך אליה וצרחה מלוא הגרון. היא הרגישה שהכאב הזה עומד לפלח את גופה לשניים ושהיא קרובה להביט למוות בעיניים. "לנשום, לנשום, לנשום", הזכירה לעצמה.

מתוך נשימותיה הקצובות צף קולה של אמה מנבכי הזיכרון: "ברחי, מהרי, שהנאצים לא יתפסו אותך!" היא זוכרת את היער הקר, אפוף הפחד והבדידות. היא זוכרת רעב וייאוש. היא זוכרת ימים ולילות שבהם חיפשה מישהו מוכר, או נחמה קלושה להיאחז בה, ואת האישה האחת שמצאה אותה ופתחה את ליבה ואת ביתה עבודה. היא שוב זועקת את דם ליבה ונזכרת... היא חיפשה את המשפחה שלה במשך שנים ארוכות, אך לשווא. היא זוכרת את כל התקוות שהתנפצו. וכעת לצידה, בתוך הכאב העצום שהיא נמצאת בו, היא שומעת את קולה של האישה שהצילה אותה ונתנה לה בית. "עוד מאמץ אחד..." הקול הרך מעיר אותה מערפילי הזיכרון שמתעתעים בה, והנה היא שוב, מתאמצת לדחיפה אחת אחרונה, רואה את פניה המוארות של המושיעה שלה ושומעת יללת בכי ראשוני של תינוקת, הבת שלה, הילדה שאיתה היא תבנה מחדש משפחה משלה. היא שומעת את בכי התינוקת הרכה, מהול בשאון ההמולה סביבה. מולה מופיעות פניה של אמה, כפי שראתה אותן בפעם האחרונה,

מלאות אהבה ודאגה. היא רואה את כל בני משפחתה שאיבדה ואת
הילדה שהייתה אז, אבודה.
ולראשונה מזה שנים רבות, היא מרגישה עטופה בשלווה, היא מרגישה
שייכות, היא כבר לא לבד ובתוכה פועמת מחדש התקווה.

שחור מקינטה

היא מספיגה את הרגשות בנייר סופג יחד עם השניצל. כמו מייבשת ביצות, מספרת לעצמה על הסכנות שבאהבה. מבטיחה לעצמה ארץ חדשה. עתיד אחר לה ולילדיה. היא יודעת שאם תשקע בביצת הרגשות ישקעו חייה. היא אוהזת במזלג והופכת את השניצל, מטביעה אותו בכיזה ואז בפירורי הלחם, ומניחה בשמן שכבר מזהיר כבעבוע לוחש...ש..ש..ש היא יודעת שלא הייתה לה ברירה והייתה חייבת להעז. לקחה בחשבון שפתאום הכול יכול להתמוסס, להיגמר. מראש אמרה שהיא מחפשת רק מגע. אינה מחפשת אהבה. נזהרה לא ליפול למקום ולידיים שלא תדע איך להתמודד איתן. אהבה? "אהבה זו בקשה גדולה מדי", אמרה לעצמה. "אנחנו כל כך שונים, איך נוכל לגשר על כל כך הרבה פחדים?" מהו אותו חוט הקושר ביניהם? הרי הוא שחום ומחוספס והיא כל כך בהירה ועדינה, שפתו שפת המזרח ושפתה מערב. היא מאמינה באהבה והוא... סקפטי. הוא שחור והיא מקינטה. מה לה ולו? מה מצאה בו? היא לא יודעת להסביר במילים, הלב חצוי לשניים, חצי אצלו וחצי אצלה. כשהם מחזיקים ידיים, הם לב אחד, כמו מכירה אותו מאז ומעולם. פיצוץ!!!! שמשות רועדות, זכוכית נסדקת, היא מתכופפת וליבה מתכווץ מפחד. פוקחת את העיניים, והיא לברדה, עם השמן שרותח והיונה שפגעה בחלון.

“את בסדר? נפגעת?” אמרה ליונה, והיונה רק נייערה את כנפיה ועפה
לה משם.
מאנחה כבדה לנשימה עמוקה, פשט בגופה חיוך שהפך לצחוק
והשמחה חזרה אליה.
צוחקת בהקלה מלמלה, “הכול יהיה בסדר... בסדר”, ופניה אורו.
רגש של תקווה בקע מתוך הסדקים ומילא את ליבה. ידעה שהוא עוד
יאמין שאפשר, שהתקווה בפתח.

*

אור סיפר לי בעיניים בורקות איך היום נכנסה לגן סנונית. כשדיבר, ראיתי אותה עפה מקיר לקיר, מחפשת מקום מוגן מהילדים הצוהלים תחתיה. גם היא, כמוהו וכמוני, נקלעה לשם, לחברת האנשים, לא יודעת איך תימלט.

אור בכה כל בוקר מחדש כשנפרדנו, חבק את רגלי, לבסוף נקרע ממני. כך גם בשנה השלישית באותו גן, עם אותה גננת, שאפשר דווקא לסמוך עליה.

לפתע עלה בי זיכרון, סנונית אחרת מתעופפת ברחבי התיכון שלי, של רינת ושלי, אנחנו מתבוננות בה, מבטנו עוקב אחר מעופה המסתחרר, בעוד תלמידות אחרות סוקרות אותנו בגיחוך.

כשהכרתי את דני, ראיתי במבטו שהוא מבין אותנו, שגם הוא נקלע לחייו, מנסה להימלט, שגם אצלו, מתחת לשקט, רועש. ארבעה ילדים ו-20 שנה עברו, ועכשיו נהר זורם בינינו, קוצף וזועף. מבטו התכהה, הוא נרדם בסלון לאחר יום עבודה. וגם אני, לרוב איני מוצאת, לא יודעת אם אני מחפשת ואחר מה. יודעת שהייתי רוצה שדני ישאל על הילדה שהייתי, מתי היא חייכה, מתי התייפחה, על הלטאות שניסתה לתפוס. אבל דני לא מתעניין בה.

אור ביקש שנשחק יחד בפליימוביל, אני שוב האימא, הוא מתעקש שלא אבחר דמות אחרת. גם במשחק אני לא יכולה להפליג. בחרתי שאימא ואור פליימוביל ישוטו בים, שיפגשו לווייתן, שילטפו אותו יחד. אימא פליימוביל תוכל להביט רגע בעינו הגדולה ולהתחבר למשהו גדול ועתיק ממנה, מסתורי וחי.

"אימא?" אור קורא לי, "את אוהבת לשחק איתי?" "כן אהוב, כשאני לא עייפה." וחושבת לעצמי מתי קרה שלא הייתי עייפה, וממה בכלל אני כל כך עייפה. לפתע דני נכנס לסלון, מתיישב. "את יודעת?" הוא אומר ומבטנו נפגשים, "היום נכנסה לי לרכב סנונית."

*

"היי, הושטתי את היד ללחיצה, "אני תקווה."
"וואוו, הוא אמר. "את בטח תמיד הולכת זקופה ולא מרשה לעצמך
להישבר?"

"מממה?" גמגמתי... לזה לא ציפיתי. בת 27 בתל אביב, שמסתובבת
עם שם שקיבלה מאימא שנכנעה לאהבה של אבא לאימא המתה שלו,
רגילה להתנצל מראש בכל מפגש היכרות. הוא הצליח להפתיע אותי!
"אתה הראשון, "אמרתי. "הלוואי והייתי תקווה במצב המחורבן שלנו.
אז מה המקום הזה?"

"בואי, אראה לך, " הוא אמר, "אני אור." התקדמנו אל תוך סטודיו
בוהמיני טיפוסי – לובי מעוצב עם תמונות סתמיות. בקצה המסדרון
אור פתח דלת וסימן לי להיכנס.

החדר הואר באור טבעי. על הפרקט היו פרוסות כריות לבנות
מסודרות במעגל, שעליהן ישבו כמה אנשים אוחזים ידיים – במרכז
ניצב כלי גדול עם נר דולק – והם מסתכלים עליי.

"את כאן, תקווה, כדי להשלים את המעגל..."

"אסף, העוזר שלי גייס את האנשים המתאימים, למצוא תקווה היה
מאתגר, הזקנות סירבו לבוא. את שמחה וברכה, אסף פגש ב'בית החם'
של הדתל"שיות בקצה דיזינגוף. השאר מפלורנטין. תכירי את עוז,
רעות, אושר, אוהב ונועם. מזל פרשה ברגע האחרון והחלטנו שזה
לטובה... כך ניקח יותר אחריות על התהליך."
"מה אני צריכה לעשות?" שאלתי.

"להצטרף למעגל, אני אערוך את הטקס ואדאג לערפול המחשבות"

והאגו... ומשם נרים את התדר, נעלה לתודעה גבוהה יותר ונהיה
הכוח החלוץ. ”
לא הבנתי דבר, נראה לי הזוי ומטורלל... אבל הבטחתי לעצמי לנסות
לתרגל מדיטציה. ”בסדר, אמרתי, והתיישבתי על הכרית שחיכתה לי.
בחדר האפוף עשן וריחות מהשרפים שאור הדליק, הוא נענע ידיים
ומלמל מילים בשפה לא ברורה. עצמתי עיניים.
לפתע, מהכלי התרוממה... סבתא תקווה, מביטה אליי. ”הגעת!”

*

”רועי!”

הקול הנוזף ברמקול הקפיץ אותה. היא קמה בזריזות לאסוף שני הפוך וארוחת בוקר זוגית.

היא תמיד אומרת את השם של מי שאיתה. היא שונאת להגיד “תקווה” ולראות את המבטים המופתעים שמנסים להביץ איך הנערה שעומדת מולם היא “תקווה”. גם היא מנסה להביץ, אבל אימא שלה תמיד אומרת שזה השם שהכי מתאים לה וזהו.

באמת יש לה אופי קצת זקן, לתקווה. היא אף פעם לא אהבה מסיבות או רעש או ללכת לישון מאוחר. אבל היא אף פעם לא השתכנעה שזה לא באשמת השם הזקן שלה.

אח שלה הוא ההפך המוחלט. הוא לא מפספס מסיבות, תמיד יודע מה להגיד, ואם זה לא מספיק – קוראים לו רועי. רועי! איזה שם רגיל. אבל תקווה יודעת שזה בדיוק השם שמתאים לו, לאחיה הקטן שרועה כל עדר אנושי בלי טיפת מאמץ.

עד המסיבה ההיא באוקטובר.

גם שם רועי ניסה להוביל, אבל לראשונה בחייו הוא לא הצליח. לא את כולם. וכשהרוע הגיע – שזה כמעט רועי רק בלי ה־י החשובה – הוא שכב חסר אונים בשיח, ושמע את הרוע פוגע בעדר שלו. ולראשונה, הוא לא ידע מה לעשות.

הוא חזר לגור אצל ההורים, וגם היא, איתו. היא באה אליו כשצעק בלילות, ונשארה איתו ערה עד שעלה הבוקר. עד שלילה אחד הוא

אמר לה, "זה מה שהיה צריך לקרות כדי שתבלי איתי בלילות?" והם צחקו. והוא חיבק אותה ואמר שהיא התקווה שלו. ועכשיו הם בארומה, כמו פעם. היא פונה לחזור לשולחן ורואה שרועי כבר שקוע בשיחה עם שתי הבחורות שישבו בשולחן לידם, כמו פעם. תקווה נושמת עמוק ומחייכת. יש תקווה. בכל זאת יש תקווה.

*

אתמול בלילה, רגע לפני השינה, שאל אותי בני בן החמש:
"אבא, מי כתב את ההמנון?"
ענית – נפתלי הרץ אימבר.
השם לא אמר לו דבר.
הוא חשב לרגע, ואז הרים אליי מבט תמים ושאל שוב:
"למה הוא כתב שהתקווה בת שנות אלפיים?" אמרתי לו שזו שאלה
מצוינת, ואולי נדבר עליה מחר.
הוא חיך, הסתובב על הצד, ונרדם.
אך אני לא נרדמתי.
המילים הקטנות שלו עדיין הדהדו בי.
איך באמת מסבירים תקווה בת אלפיים לילד בן חמש?
חשבתי על כל הדורות שחלמו.
על יהודים בגולה, בכל קצוות העולם – ממרוקו ועד פולין, מעיראק
ועד אתיופיה – שמלמלו בלחש "לשנה הבאה בירושלים".
חשבתי על אלו שעמדו מול סכנה, רעב, ורדיפות אין ספור – ועדיין
שמרו בלב פינה קטנה של אור.
תקווה.
וכשהגיעה העת, והיא קמה, המדינה שלנו, עדיין לא תם המסע.
נאמר על ארץ ישראל: "ארץ אוכלת יושביה היא".
עברנו ועודנו ממשיכים לעבור מלחמות, טרור, אובדן, וקרעים
פנימיים שמאיימים לשבור אותנו.

ובתוך כל זה – יש עדיין משהו עיקש בלב, שאומר: "עוד לא אברר
תקוותנו".
מה לנו, אם לא התקווה? היא לא רק שיר או סמל, היא מה שמחזיק
אותנו. מעבירה אותנו מדור לדור, כמו לפיד באפלה.
מחר, כשבני ישאל אותי שוב – אספר לו, שנפתלי הרץ אימבר לא
כתב על תקווה שיש לה תאריך תפוגה, אלא על תקווה שהיא בת
אלפיים, וכנראה גם בת אלפי שנים נוספות.
כל עוד נבחר להאמין.

לחיי ההולכים

ערב קודם, עורך צעק עליה, "די. שחררי, עזבי אותנו. מה את הולכת לשם כל הזמן!" והיא סיננה לעברו, "ששש... מה אתה צועק?" כשהגיעה לדלת שבקצה המסדרון נצמדה אליה ולחשה, "אי־ת־ן, אי־ת־ן." מחור המנעול של הדלת בקע אור, אך הדלת ועליה מדבקות של קבוצת כדורגל נשארה סגורה.

עכשיו בוקר. היא נכנסת למטבח, מסדרת מהר את הירקות והחלב שהספיקה לקנות. שוטפת את הספלים שלה ושל עודד. עודד כבר הלך. היא מנגבת ידיים. רוצה לשוב אל החדר שבקצה המסדרון בלי להחריש צעדיה. לצעוק לאיתן, די! צא כבר! שיהיה איתם כמו שהיה לפני כל מה שקרה. שייכנס למטבח, יפתח ויסגור את המקרר אלף פעם, שישכב על הספה בלי לחלוץ נעליים. כשתשאל אותו "מה עם חידוש הרישיון שלך?" ימשיך לתקוע את המבט בשטויות ששולחים החבר'ה מהצבא באינסטגרם, בלי להגיב. היא לא תגער בו. לא תעיר לו. שום מילה. רק שיצא.

היא יוצאת מהמטבח. מוצאת שהתמונה שעומדת על הכוננית בכניסה נפלה על ערמת מסמכים ששוכבת שם עוד מתקופת האשפוז. היא מרימה ומייצבת אותה חזרה. מביטה בתמונה. איתן בן שנתיים. רוכב על תלת־האופן שעודד קנה לו. תנועת הרגליים הקטנות על הפדלים קפואה. ברך אחת מכופפת השנייה ישרה, כפות רגליו דוחפות, יחפות, חשופות.

דלת החדר שלו פתוחה למחצה. החדר מוחשך. כתם אור מהתריס המוגף צורב את הקיטבג הזרוק מעל לארון הבגדים. המיטה סתורה,

ריקה, זוג הקביים שעונים על הקיר, מתחת לדגל הקבוצה שלו. נעל
ספורט לבנה אחת בודדה, פעורה על צידה לידם. מיותרת. הוא יצא.
מצחה נשען על משקוף הדלת. בית החזה שלה כמעט ומתפקע.
הוא יצא. הוא הלך לברו. הלך!

*

צלף, ככה הם קראו לבחור הצעיר.
תלתלים כהים, עיניים גדולות, גוף שברירי וכישרון של לוחם.
המדים תלויים על גופו והנשק כבד מדי בשבילו, אך את כישורי
הצליפה שלו לא תראה בשום מקום אחר.
הקליעים שלו אף פעם לא מפספסים. החיצים שלו תמיד ננעצים
במרכז המטרה. אי אפשר להוציא אותו מריכוז כשהוא מביט עם
העיניים הגדולות האלה ביעד.
הוא ישלח מבט וילחץ על ההדק. הקליע שלו יגרום לשלוליות של
דם, שהוא יקבל בשלוות נפש. הוא מניח את הנשק מידיו הקטנות
ומתרחק משם בהליכה מתנדרת.
כמו ילד קטן עם תקווה. ילד שיודע יותר מדי.
אל תסתכל עליו במבט מתנשא. אל תנתח אותו כאילו הוא משוואה
מסובכת. אל תשפוט אותו על שהוא עדיין מאמין ומקווה.
הוא עבר הרבה עד שקיבל את הכוח שיש עכשיו בידיים שלו.
הוא נלחם בשיניו כדי לצאת מהגיהנום חסר התקווה אליו הוא נזרק.
בכוחות שנותרו לו הוא קרע את חבל הייאוש מהצוואר שלו.
זו לא אשמתו, והוא עצוב מכדי להבין את זה. הוא מלא בהלקאה
עצמית, הלב שלו מדמם, הוא בקושי נושם.
בשביל לשרוד, הרחיק את הרגשות שלו, הוא לא צריך אותם יותר.
עכשיו כשהוא צלף, הוא מנסה לכפר על היום שבו הידיים שלו לא
יכלו לעשות דבר מלבד לרעוד.
הוא זוכה למבטים לועגים, צחוק מזלזל, כמו כבשה בין 70 זאבים.

אך כמו עוף חול קטן ונצחי, הוא פה.
אולי לקחת את כל מה שיש לו, אבל לעולם לא תוכל לקחת את
התקווה שלו.

*

הלילה יהיה גיהנום, אני אומרת לעצמי, מכווצת את שפתיי, עוצמת את עיניי וכבר הכאב פורץ, מציף בי שיטפונות עכורים. האחות מתקרבת למיטתי, אוחזת במגש הכסוף עליו מוכן מזרק מלא מורפיום. אני רוצה לשקוע בתוך המורפיום כמו בתוך ענן; אני רוצה להרגיש את גופי כבד, מתרחב ושוקט מעל הים חסר הצבע של התנינים הגדולים; אני רוצה לטעום עוגות שלג ורודות, מאופרות סוכר, על לשוני הבווערת; אבל אני פוקחת את העיניים ואומרת לה, לא.

אני לא אצעק, אני אומרת לעצמי. הכאב מטשטש את המציאות, אש לוחכת אותי. פניי בווערות ורטובות. הבזקים עולים: הפגז ברופן התעלה, התחושה החמימה של הדם הזורם, מבטם חסר האונים של הרופאים. אני מתפתלת. גופי שולח ידיים בלתי נראות למזרק שישקיט הכול. ואז, במקום שקט, אני שומעת קול של גבר ומבינה שאורי שוב בחדר.

רק זה היה חסר לי, אני אומרת לעצמי. הוא מסיט את הווילון ומתגלגל לעברי על כיסא הגלגלים שלו. הליצן של המחלקה, שמדבר בקצב של מקלע אוטומטי, שמבקר אותנו מדי לילה, מפרטט עם כל הבנות, ולא עוזב עד שהאחות מגרשת אותו. "איך המורפיום הלילה?" הוא מגחך.

אין מורפיום הלילה, אני אומרת, לשוני יבשה וגל כאב מטביע אותי. כשאני פוקחת שוב את עיניי, הוא עדיין שם. "שתקת כל הזמן הזה?" אני עוקצת. "כמה שצריך," הוא עונה, מבטו רך, אחר. אורי שותק

לידי כל הלילה. הוא מחזיק בידי בזמן שגופי נשבר ונסחף. וכשאני לא יכולה יותר, מבעד לערפל הכאב, הוא קורא בשמי ומצביע אל החלון, ושם, מבעד לזכוכית המאובקת, אני רואה איך הבוקר עולה.

בית החולים "שווייצר", טבריה, יוני, 1948

עשן ואבק: מותו של נדב חיליק

אחרי שומר החומות בקיץ 2021, נדב הפסיק לקרוא לעצמו קצין או מפקד. עכשיו הוא אזרח לכל דבר, והגיע הזמן לחיות את החיים, ולהקים את הנגרייה שחלם עליה. הוא לקח הלוואה, ובמבט קדימה, פתח באזור התעשייה נתניה סדנת נגרות. עבד ימים, לילות, המציא את עצמו ואת העסק בכל שבוע מחדש, כדי להרוויח ולחסוך קצת כל חודש. קצת חברים, קצת בילויים, אך הלקוחות, הפכו משפחה. בונה שולחן או ארון ומוביל אותם עד לבית הלקוח, כדי לראות איפה הם יעמדו מעכשיו. בהפסקת צהריים, בשניצל של כושי, הבין שזהו. עכשיו כשהכול טוב, הוא מפסיק לעשן. השאיר לעצמו סיגריה אחת בקופסה סגורה, לסמליות. וחזר לעבודה. השקט נמשך כשנתיים וחצי בהן כמעט סגר את ההלוואה והחל להתייצב. כך זה היה עד אוקטובר 2023. טלפון מהמפקד – "צא. לא תרגיל. צו 8. לא ברור מתי חוזרים." נדב סגר את הסדנה, תלה שלט "נשוב לציון ברחמים – לא זמין עד אחרי המילואים" ושלח הודעה ללקוחות שהוא יוצא. חצי שנה לא חשב על הבית, או על בתי הלקוחות, או על מנגנוני

קיפול ופתיחה. לא על גילוף או שרפה, או שרף אפוקסי – רק ביצע הוראות, ריצה, מבט קדימה, לא להישבר, לא לאבד ריכוז, לציית. הריסות, פצועים, בתים שהיו מגורים, עכשיו הם בלוקים ואבק.

המחלקה חנתה בין ההריסות של חאן יונס. חם ביום קר בלילה. במזל הייתה ספה נוחה ששרדה, וקיר כמעט שלם, עליו כתוב בגרפיטי: "חיים פעם אחת".

התיישב והוציא את הקופסה הסגורה מהתיק. "המדינה הזו מכורה למלחמות... אבל אולי עוד ניגמל".

העשן התערבב עם האבק.

דבר אחד ברור לו. הוא במקום הנכון, ולא רוצה להיות בשום מקום אחר.

*

הוא ידע שהפעם הוא חייב לדייק. זה היה מסובך כי היו הרבה דברים שהוא צריך להביא בחשבון, ובחשבון הוא חלש, ככה אימא שלו אמרה.

הוא לא היה אמור לשמוע את השיחה, היא חשבה שהוא ישן אבל הוא היה ער, מאוד. היא דיברה בטלפון והוא מיהר להתאים את הנשימות שלו כאילו הוא ישן. הוא ספר: אחת. שתיים. שלוש. נשימה. אחת. שתיים. שלוש. נשימה.

להתאים נשימות זה כמו להיכנס לחדר תוך כדי קפיצה בחבל. צריך לדעת לעשות את זה בזמן, אחרת הנשימה נתקעת. ואז הוא חושב עליה יותר מדי ולא מצליח להקשיב. הוא הרפה את העיניים עד שהן קצת נפקחו, וזה הזכיר לו את הרגליים שלו שמציצות החוצה כשהוא מושך יותר מדי את השמיכה.

היא באה לבדוק שהוא ישן, בדיוק כשסיים להכין את כל הגוף. היא לחשה בטלפון "רגע", זה היה החלק הכי קשה, כמו השלב האחרון במשחק כשצריך לנצח את הדרקון. תמיד כשהיה מגיע לשלב הזה דגדגו לו כפות הידיים, והבטן הייתה מתחברת לו לגרון.

היא עמדה לידו והסתכלה, הוא חשב מחשבות עצובות כדי שלא יברח לו חיוך מהכלוב של הצחוק. היא ליטפה אותו ויצאה. לפעמים כשהייתה מסיימת להסתכל, הייתה יוצאת בלי ללטף, והוא היה מרגיש כאילו צעקה עליו.

הוא הקשיב לשיחה.

והחליט בינו לבין עצמו לעבוד בצורה מסודרת, אפילו לכתוב

במחברת מיוחדת את התאריך. גם הסוג חשוב. הוא שינן בראש:
שלישי הבא, נוריות, לא אדומות. את הכתב הוא כבר ידע לזייף מצוין.
כשאבא יגלה הוא בטח יהיה גאה בו נורא.

יִקּוּוּ הַמִּים

כולם שואלים אותי מהו סוד הקומפוסט שלי. אני לא יודעת לענות. רק יודעת שהקומפוסט שלי הוא תערובת של הדמעות שלי עם הדמעות של השמיים, שבאות בלילה ומפזרות טללי אור על כל השאריות שלנו המעורבבות עם השאריות של הרוח והעצים. מאז עמוס נפטר, הקומפוסט השתבח יותר והשם שלו התפרסם. אני מבינה שאני צריכה יותר דמעות ושאריות, כי יש ביקוש רב יותר לקומפוסט שלי.

דנה שלי, עוזרת שיהיו יותר דמעות. היא לא אוהבת את הקומפוסט הכי טוב בארץ, יש לה רצון לקומפוסט כזה של מכונות. גם את השושנים הידועות שלי, היא דוחה. דנה שלי, מאז שאביה נפטר, מביאה יותר דמעות וזה טוב לקומפוסט.

מאז שעמוס נפטר, דנה מתרחקת ונעלמת לי. את כל הצמחים הכי קשים הצלחתי לגדל, את כל הנדירים הכי קשים מביאים אליי, רק דנה שלי, זן בלתי מפוענח.

עמוס אמר שהיא פרח סוד, שצריך אדמה מארץ אחרת כדי לגדל אותה. עמוס היה מארץ אחרת. חבל שהוא מת. כי אני לא מכירה ארץ אחרת. ודנה שלי מהאדמה של עמוס. לפני חודשיים דנה נכנסה למשתלה. ביקשה כסף לטוס לארץ אחרת. ואני, שיש לי כסף מהקומפוסט של הדמעות, נתתי לה את הכסף ומאז כמות הקומפוסט הוכפלה, וזה טוב לעסק.

התיק שלה ארוז.

היום אין דמעות.

המים של הארץ תלויים על העשב.
אספתי את העשב והנחתי באגרטל. ארזתי גם אני תיק. לא יודעת
לכמה זמן.
היא אמרה, "מה פתאום, ומה יהיה עם הקומפוסט והשושנים וכל
הנדירים שלך, הם ימותו בלעדייך."
אמרתי לה: "המים של הארץ מבקשים מים של שמיים."
עלינו למטוס ונסענו למקום שבו מים של שמיים פוגשים מים של
ארץ.

אותו הריח

אחרי חודשים בעזה, סוף־סוף קיבלתי חופש. נקראתי למילואים בתחילת המלחמה עם אלון, החבר הכי טוב שלי, ומאז אנחנו בסבכים בלתי פוסקים. אנחנו בני ומזמן כבר לא צעירים. אישה ושני ילדים מחכים לי בבית. את אלון הכרתי עוד מהתיכון, התגייסנו ביחד ומאז לא נפרדנו. תמיד צחקנו שעוד נמות ביחד. כשהחלו סוף־סוף סבבי ריענון, יצאתי ראשון. בדרך הביתה עצרתי לרגע ביער ירושלים. מהאש והעשן של עזה, אין דבר שמרגיע יותר מרגע לכד בטבע. הפעם, היער היה שקט מדי. התחלתי להסתובב, טיפסתי בין הסלעים וראיתי שחיות הבר לא זזות. לא הבנתי מה לא בסדר ביער, ואז כמעט דרכתי עליו. שרוע על האדמה שכב זאב, כולו כוויות. חשבתי שהוא חי, שהוא רק נח, התכופפתי אליו, ואז זה הכה בי, ריח של גופה שרופה. פתאום הייתי שוב שם, בעזה, כורע מעל אלון. קפאתי, זה היה בדיוק אותו הריח שעלה ממנו כשהחזקתי בו בפעם האחרונה – חריף, קשה, בלתי נסבל. רגע לפני, עוד הבטחתי לו שהכול יהיה בסדר. רק אז ראיתי, שסביבי, אלפי עצים שרופים עומדים שחורים כאנדרטאות. גופות מפויחות של בעלי חיים, אפר של ציפורים וצבאים, שמיים אפורים מעשן ושמש שלא מצליחה לחדור.

והזאב, אותו הריח. כמו אלון.
אני מתחיל להפנים שהחבר שלי איננו. שהוא כבר לא ישוב מעזה.
שהדברים לא יחזרו להיות כפי שהיו.
שאני לא אחזור להיות כפי שהייתי.
עזה הרוסה, היערות שרופים. אך זה לא חייב להיגמר כאן. הטבע
מתאושש בדרכו, אולי גם אנשים יכולים. אני מבין שאלון מת, ואני
יכול להודות בזה – אני צריך עזרה.

*

היא כלואה במבצר.
לא, היא לא רפונזל, היא סתם אישה. היא יושבת מכונסת על המיטה,
בוהה בתריסים המוגפים, המסתירים את קרני השמש.
יושבת בדממה, לא מחכה לנסיך שיציל אותה. היא זו שכלאה את
עצמה שם.
המבצר, הוא חדר שינה קטן. יש לו אפילו שם – חדר הורים, שכבר
מזמן הוא לא חדר הורים.
הצליל היחיד שהיא שומעת, בוקר וערב, זה את הנשימות של עצמה,
את יפחות הבכי שמשלטות עליה לעיתים. אין לה אימא חורגת
שמתעללת בה, זו היא שמתעללת בעצמה.
אולי לא התעללות, זו חובה שלה, היא צריכה להתאבל. היא לא יכולה
לשחרר, אסור לה לשכוח לרגע.
למלחמה יש תאווה לקחת, אך זיכרונות הם מחוץ לתחום ההשגה
שלה. אותם היא לעולם לא תיקח. לכן היא שומרת עליהם חזק.
זוכרת.
כבר חצי שנה חלפה. הפצע מנסה להגליד, אבל היא לא נותנת לו.
היא מפחדת שאם הלב יתאחה היא תמשיך הלאה. אסור לה.
בלילות, כשהרוח נושבת בתריסים, היא נזכרת איך היה עוטף אותה
בשמיכה, דואג שלא יהיה לה קר.
הראייה שלה מיטשטשת.
בבקריום, כשהאור מנסה לגשש את דרכו פנימה לחדר, היא כמעט
יכולה להריח את החביתיות שהוא מבשל לה במטבח.

שורף לה כשהיא נושמת.
נאנחת, מוחה את אפה, בקושי שומעת את הציוץ מעבר לתריס,
כנפיים מרפרפות בצליל עמום.
ציוץ נוסף שמצטרף, משכנע אותה לשתוק לרגע, להקשיב.
היא מאזינה בשקט. הבכי שכך לרגע. לפתע הריאות שלה מתמלאות
אוויר, וחיוך קטן עולה.
היא עדיין מרגישה שרופה מבפנים, הכאב חי, אך לראשונה זה זמן רב
נוסף תו חדש למנגינה שלה, בשקט, כמעט לא מורגש.

”עוד נחזור לחיות”

תראו, הנה ראמים לבנים!

הילדים נדבקו לחלון השמאלי של האוטו, בהתלהבות שנבעה ברובה מזה שהם לא היו חגורים בזמן הנסיעה. אשתי הייתה צריכה מנוחה, אחרי חודשים שאנחנו מפונים באילת, אז לקחתי את הילדים לחי בר לכמה שעות.

עצרנו כדי לצפות בעופר חמוד שעמד בצד הדרך. לפתע, קפצנו כולנו בבהלה, מדפיקה חזקה בחלון. פרצוף חסר תחכום אך חדור מטרה של יען אפור, הביט בנו מהצד השני. הילדים התפקעו מצחוק, ואני לא התלהבתי מהסימנים שהוא משאיר על הזכוכית, והמשכתי לנסוע. אחרי שהזוועה התחילה, היינו אצל המשפחה בקריית גת, וכשזה נעשה צפוף ולא נוח, הצטרפנו לחברים מהקיבוץ במלון באילת. צפוף ולא נוח, אבל בצורה אחרת.

המשכנו לגלוש בדרכי העפר של החי בר, והילדים התחננו לחזור אל היען. עצרתי במרחק בטוח, מאחורי מכונית אחרת, וצפינו ביען מנקר להם את החלון, לקול צהלות הילדים. הצצתי לשמאלי וראיתי להקה שלמה של יענים, מתקרבת לרכב שלנו. הם הגיעו במהירות והקיפו את הרכב לפני שהספקתי לנסוע משם. זיכרון עמום של המדריכה בכניסה אומרת לי לא לעצור ליד היענים האפורים, עלה מאוחר מדי. היענים החלו לנקר בחלונות מכל צידי הרכב, והילדים הפסיקו לצחוק. פניתי לגוגל: ”האם יען יכול לשבור זכוכית?” במקום תשובה, קפצו רק סרטונים טיפשיים. פחדתי להישאר במקום, ולא העזתי להמשיך. הרכב שלפניי כבר נסע, ופקחי השמורה לא נראו בשום מקום. שוב הרגשתי שהופקרנו.

אחרי דקות אימה ארוכות שנדמו כנצח, הם הפסיקו בפתאומיות
והלכו. אולי כדי למצוא רכב עם חלונות פתוחים יותר.
כשסיימנו את הביקור באתר, נשמתי לרווחה, ושאלתי את הילדים
אם היו מוכנים לחזור לפה. להפתעתי, כולם ענו בכך צוהל. חייכתי,
הזכרתי לעצמי כמה אפשר ללמוד מהם.

תקווה לאהבה

בכל יום שישי היה מביא לה זר, זר עלים יבשים, כאלה שנשרו מהעצים, שנפרדו מהגבעול, כאלה שהשמש הקופחת הקשיחה את רכותם. זר מהסוג שלא ניתן לקנות באף חנות או קניון, ויש לצאת אל הטבע או הגינות בשביל ללקטו.

החברות היו מתלחשות מאחורי גבה, קוראות לה לשיחה אישית על כוס קפה הפוך. בפנים יודעות כול, ובמסרים נחבאים, מביעות בפניה את מורת רוחן. אימה עיקמה את פרצופה במורת רוח, ופעם, אף השליכה את הזר אל פח האשפה, עוד לפני שיצאה השבת.

ימי שישי רבים חלפו, והיא החליטה להגיד לו את שרמזו לה כולן – גבר לחיים לא מביא זר עלים יבשים לשישי! מהורהרת, עמדה והביטה על העלים, שבלטו ביובשם על המפה הצחורה של שולחן ארוחת השבת. אביה הצטרף אליה חרישית, עמד לצידה מביט גם הוא על הזר היבש שהביא לה אהובה.

וכשדמעה צנחה מעיניה על עלה שצבעו האדום בער מהרטיבות שפגשה את היובש, הניח אביה יד על כתפה ואמר לה בחיוך – "ילדתי, האיש הזה שיוצא מדי שבוע אל השרה, ובסבלנות ועדינות אוסף למענך את העלים השבריריים, האיש הזה, שמלקט בשבילך את יופי הטבע, האיש הזה בתי, אוהב אותך אהבת חיים, כמו שאף גבר לא אהב מעולם."

*

בלב מדבר צחיח, בכפר קטן שנשכח מהעולם, גרה ילדה בשם אלה. הכפר טובל מבצורת קשה כבר שלוש שנים. האדמה נסדקה, העצים קמלו, ואנשים החלו לעזוב, בזה אחר זה. אבל אלה לא רצתה לוותר. בכל בוקר הייתה יוצאת אל עץ הזית העתיק שבמרכז הכפר, שעדיין עמד זקוף אם כי נטול עלים, ושופכת מים מכד לרגליו. "כשיחזור הגשם, אתה תפרח שוב", לחשה לו בכל פעם. השכנים לגלגו, "אלה, את מבזבזת מים. העץ מת." אבל אלה חייכה וענתה: "הוא ישוב לצמוח. אני יודעת." יום אחד, התקדרו שמיים, הרוח נשאה ריח של גשם – ריח שנשכח. טיפת מים ראשונה נפלה בדיוק כשאלה התקרבה לעץ. ואז עוד אחת, ועוד. תוך דקות, שמיים אפורים התפקעו בבכי של שנים. העץ לא נענה מייד. אך כעבור שבועיים, בצבץ לו אילן קטן של עץ זית. השכנים באו לראות ועמדו פעורי פה. אלה ליטפה את האילן ולחשה, "ידעתי שתחזור." מאותו יום, בכל בוקר, נשפך בקבוק מים נוסף – אבל לא על עץ מת, אלא על חיים חדשים.

*

אי שם בקזבלנקה שבמרוקו, נערה צנומה מקרצפת רצפות. היא מוחה זיעה ממצחה, ובוחנת בצער את כפות ידיה המיובלות. עורן כמוש כשל זקנה ומבוקע עד זוב דם מקרצופים, שטיפות, בישולים, ניקיונות וכביסות מסביב לשעון. גופה מותש מהתרוצצות סביב ילדיה התזזיתיים של מעסיקתה.

מדאם גרנייה, נהגה לומר לעליה שהיא "עובדת ללא לאות". הדברים אמנם נאמרו כמחמאה על חריצותה של הנערה, אך צרכו, כשם שצרכו שריריה בתום כל יום עבודה מפרך, בידיעה שה"תענוג" הזה צפוי לה גם מחר ומחרתיים.

לעליה לא הייתה ברירה אלא להחזיק מעמד. מאז שאביה נפטר, ארבעת אחיה הקטנים ואמה היו תלויים בשכרה הזעום.

לעליה היה תכסיס שחיזק אותה ברגעים קשים: כל אימת שחשה על סף אפיסת כוחות, הייתה עוצמת את עיניה ומפליגה בדמיונה; שוב לא הייתה בביתה של מדאם גרנייה, או במרוקו בכלל, כי אם על אדמת הקודש של ארץ אבותיה, ישראל, בבית חלומותיה שלא היה גדול ומפואר כאחוזתה של מדאם גרנייה, אך מילאו אותו אווירה משפחתית חמימה, שירה וצחוק, ומעל לכול, תחושת שייכות לעם היהודי. המראה שיכך את כאביה והפיח בה כוחות מחודשים, הזכיר לה את פְּבַא המנוח, שבילדותה היה מתבל את סעודות השבת בסיפורים מופלאים על ארץ זבת חלב ודבש, עיניו מצועפות בערגה וקולו נרעד. השיבה לארץ המובטחת הייתה משאת נפשו. "יום אחד..." מלמלה לעצמה בתקווה.

אי שם בים התיכון, על סיפון האונייה "אַרְצָה", אישה מוחה זיעה
ממצחה ומביטה אל האופק בהתפעמות. כפות ידיה כמושות כשל
זקנה, ברכיה מצולקות וכפות רגליה נפוחות מְשָׁנִים של עבודה גופנית
קשה, אך לא אכפת לה כלל.
מלווה באָמה ובארבעת אחיה, היא סוף-סוף חוזרת הביתה.

*

הדרך אל היער עוברת בין בתים, שבילי עפר וסלעי בזלת. השמיים נצבעו בגוונים ורודים וכתומים המסמנים את סיום המופע הקרב, כמו מסך שעולה כשהשמש מתחילה לרדת.

בין הערביים זה הזמן האהוב עליי ביום... הכול הופך ליצירת אומנות אקספרסיוניסטית רומנטית, המדגישה כמה קטן האדם לעומת הפאר וההדר של הטבע.

אין לי רצונות רבים, כשהראות מטושטשת, רק רוצה לראות ברור. כשהסוודר לא מצליח לעטוף ולחמם אותי, רק צריכה למצוא פינה להדליק בה אש ולעטוף את עצמי. הדרך אל היער לא ארוכה במיוחד, אך אני מתחילה להיות תשושה.

אל תוותר, האוויר מתקרר והרוח מתגברת, אך הדרך לא רחוקה, כך אני אומרת לעצמי.

אורות הרחוב נעלמו בכביש. מעבר לשלט העץ הקטן המכוון ליער, הדרך הופכת להיות רצופה בעצים, התוחמים את השביל הצר, כמו שני קירות גבוהים.

ענפים מקיפים ותוקפים אותי, מעכבים אותי... בעודי מועדת על שורש חשוף, כאילו העצים מנסים למנוע ממני להתרחק. הדרך אל היער יפה במיוחד בשעה הזו של היום.

כשמחשבתיי באפלה זמן כה רב, כבר הספקתי לשכוח, ואיני זוכרת הרבה.

צבעי השמיים הופכים דהויים, והצל יורד על כל מה שעניי רואות. גליי סוחבות את משקלי הקל, קל בהרבה מכפי שהיה לפני...

חבורות אותן אני מתחילה רק עכשיו להרגיש. להרגיש.
הגעגוע... איני יודעת מנין הגיעו הכוחות והאומץ לברוח, להתעורר,
להתרומם, ללכת ואף לרוץ. לרוץ ולא להפסיק.
שארית של עצמי... חרוכה ומטפטפת, פצועה ומטושטשת.
אך לא מסכימה לוותר עדיין, עד שאגיע.
הדרך אל היער חלפה על פניי, ובעודי מביטה קדימה אל החופש,
מוודאת שהוא לא מאחוריי, סוף כל סוף, ניצלתי.
אני חופשייה.

כשהכדור חזר לקפון

היינו שלישייה – נדב, אורי ואני.
על המגרש – בלתי עצירים. מחוץ למגרש – בלתי נפרדים.
קמים לפני הזריחה להתאמן, והולכים לישון עם חלומות על אליפות.
ואז פרצה המלחמה.
אורי נהרג.
נדב איבד רגל.
ואני... אני "רק" הפסקתי לשחק.
הכדור נשאר בארון. שישה חודשים של שקט צורם, זיכרונות
מצמררים, ולב שלא יודע איך להמשיך.
ואז נדב התקשר: "פותחים קבוצה חדשה לפצועים. תבוא. גם אתה
פצוע, פשוט בלב."
נפגשנו באולם הישן – נדב עם פרוטזה חדשה והחיוך המוכר, אני עם
תיק של שתיקות, חוסר ודאות, נעליים, וגרון חנוק מדמעות.
קלענו. בכינו. החטאנו. צחקנו.

ביום הזיכרון, קיימנו משחק לזכר אורי. הקהל עמד על רגליו, ההורים
של אורי, הדליקו לפיד.
לפני שריקת הפתיחה, נדב הצביע על הפוסטר של אורי, שעליו היה
כתוב: "התקווה היא כמו כדור – גם כשהיא נופלת, היא קופצת
חזרה".

באותו רגע הבנתי: אנחנו לא מנסים לשכוח. אנחנו לומדים לחיות.
כל סל הוא תפילה, כל מסירה – חיבוק, כל משחק הוא ניצחון קטן.

היום, אני מאמן.
מלמד ילדים וילדות לזרוק, למסור, להגן, לעבוד כצוות – ולהאמין:
שגם אם נפלנו – כמו כדור, גם התקווה תמיד חוזרת לקפוץ.

שיחי הסרפד

הדרך הכי טובה לטפל בצריבת סרפד, היא פשוט לתת לו לצרוב. בהתחלה הייתי נבהל מהאודם, מהנפיחות, וממהר למרוח משחה, לשים קרח.

עכשיו אני פשוט נותן לו להיות.

אני עוד לא יודע איך קוראים לה, אבל אני יודע שיש לה שיער רך כמו משי, שמתעופף באוויר גם כשאינ רוח; אני יודע שהיא לא באמת נוגעת באדמה כשהיא הולכת, היא מרחפת מעליה כמו פיה. כבר חודשיים אני יושב בכל בוקר בין שיחי הסרפד, כפוף ועקוץ ומחכה לה.

בפעם הראשונה שראיתי אותה, נסענו אחרי האוטו השחור של חברת קדישא, שלקח את אבא בדרכו האחרונה. ברחתי עם העיניים הדומעות שלי אל הרחוב שהיה עסוק בשלו, ואז ראיתי אותה חוצה את הכביש. ראיתי אותה מעבירה יד ענוגה בשיער הארוך והנפלא שלה, כשהיא פוסעת על המדרכה, וזה היה קסם.

אחרי השבעה, הבור בבטן גדל, אימא קראה לו החור השחור של הגעגוע.

"אסור לך להתמסר לבור הזה," אמר לי חבר שגם הוא איבד אבא במלחמה.

"הזיכרונות, הריחות, הקולות של העבר, מתוקים, מתוקים כל כך, ואתה חייב למצוא חבלים שימשכו אותך החוצה משם." הוא נשבע לי שכל אחד בסוף מוצא את החבלים שלו. אני קראתי לה נעמה.

בכל יום ב־7:20 ישבתי בתוך שיחי הסרפד וחיכיתי לה.
היא הייתה מופיעה פתאום מקצה הרחוב, כמו נס, לבושה בחולצה
דקה וג'ינס, מרחפת מעל האספלט.
הזמן היה עוצר מלכת כשהיא הייתה חולפת על פניי, החיים היו
מתעוררים וחוזרים לרגש ולפעום ולהיות ראויים.
ופתאום הייתי סתם גיא, ילד מאוהב בן 15. בלי בור, בלי שכול, צרוב
עד עמקי נשמת.

דוח ניסוי: מבוא

בהצבעה הגלקטית מתאריך 12.30000.4 נאסר עלינו באיסור חמור לבצע ניסויים ביצורים חיים, גם לא באלה מהגזע הנחות המשמיד את ארץ, כוכב הלכת הכחול שעליו הוא חי. רצינו לחקור את רגש התקווה בקרב הגזע האנושי. הותר לנו לבצע בעיקר הערכות ביו־סטטיסטיות, על קבוצות של יותר מחמישה מיליון פרטים. בחרנו בקבוצה אשר מנתה ברגע הבחירה 9,873,589 פרטים. קבוצה זו נבחרה מאחר ש"התקווה" היא נושא ההמנון שלהם. בבדיקת ההיסטוריה של קבוצת הניסוי, מצאנו שזו קבוצה שמרבית פרטיה עברו לעיתים תכופות חוויות קשות, אשר למיטב שיפוטנו, אמורות ליצור אצל הפרטים והקבוצה רגשות של ייאוש נרכש ודיכאון עמוק. לפי תצפיותינו, ההתנהגות היומיומית של הפרטים, משקפת דווקא דבקות בחיים, באמצעות ביטויים פרימיטיביים כגון הצטופפויות במרכזי רכישה ואכילה. בתצפיותינו הממושכות, בלטה לעין יכולתם של בני הקבוצה להתאושש מטראומות חוזרות ונשנות. הם מסוגלים להכיל אירועים קטסטרופליים, וליצור זיקה בין סבלם האישי לנרטיבים קולקטיביים, המקנים לסבל משמעות עמוקה ואף פלאית. הערכה ראשונית של צוות המחקר היא שהתקווה אינה מנגנון הישרדותי פרימיטיבי, אלא אבולוציה מתקדמת של מין זה. המסקנה הזמנית שלנו: "התקווה" אינה רק מילה בהמנון, אלא מוטציה

אבולוציונית, המאפשרת לקבוצה זו של הגזע הנחות, לשרוד ואף לשגשג, בניגוד לכל היגיון מדעי.
המועצה הגלקטית דחתה את בקשתנו לניסוי מבוקר שיכלול שינוי מלאכותי ברמת התקווה של תת־קבוצה נבחרת. כמפורט להלן בגוף הדוח, אנו ממשיכים לתעד ולנתח דפוסי התנהגות ללא התערבות ישירה.

פרופ' אלניטוג בת דרדום 3, 12.30024.7

”גם כשלא קורה כלום”

כשהיא קנתה את העציץ, היה אביב.
היא זוכרת היטב, זה היה שבוע לפני שהוא יצא מהבית ולא חזר.
היא לא בחרה בו במיוחד. פשוט ראתה אותו בדרך מהסופר, באיזה
דוכן מאולתר עם שלט "15 ש"ח בלבד".
היא הניחה אותו על אדן החלון במטבח, והשקתה לפי ההוראות.
בהתחלה פרח. פרחים קטנים, לבנים, כאלה שנפתחים ביום ונסגרים
כשחשוך.
אך עם הזמן העלים הצהיבו, הפרחים נשרו, ומה שנשאר זה גבעול
אחד, דק, קמל, קצת עקום.
כבר שנתיים שהיא ממשיכה להשקות אותו, גם כשהאדמה סדוקה
ונראה שלא יתעורר.
שנתיים של ענפים יבשים וחורפים שלא נגמרים.
לפעמים היא נוגעת בו בעדינות, בודקת אם יש חיים.
לפעמים משאירה לידו פתק קטן. שורות קצרות של עידוד.
לפעמים לא אומרת כלום. רק משקה עם מעט מים.
בלי לחכות לתגובה.
בדיוק כמו המכתבים שהיא כתבה לו בהתחלה.
מכתב בחודש. אחר כך פעם בשלושה. היום רק כשהיא חולמת עליו.
היא יושבת מול הצמח עם כוס תה. לא בוכה. כבר לא.
הכאב הפך לשקט. והשקט, להרגל.

הבת שלה אומרת לה לזרוק אותו.
אבל היא לא יכולה. לא כי היא מאמינה שיפרח שוב.
כי היא לא יכולה להרשות לעצמה עוד דבר שייעלם לה.

הבוקר, כשהיא שוטפת את הכלים, היא רואה נקודה ירוקה אחת,
זעירה, בקצה הגבעול.
היא לא אומרת מילה. רק נשענת עם הידיים על השיש, ועומדת שם
רגע ארוך מדי.
היא לא יודעת אם הוא יתאושש. אבל היא שם. והיא עדיין משקה.
היא לא יודעת אם גם היא יכולה עדיין לפרוח.
אך משהו בצמח הזה אומר לה:
גם כשלא קורה כלום, משהו בכל זאת קורה.

אליס

אחרי שתחב את ראשו מתחת לזרם המים הקרים הרגיש שהתעשת וסגר את ברוז הכיור. "עוד רגע", הוא ביקש בלחישה לעצמו. צליל חרישי שנשמע מחדר השינה מיקם אותו חזרה במקלחת. הוא יישר את מבטו אל הראי. ככל שהתבהרו תווי פניו במראה הלכו וקהו המראות האחרים. טיפות מים זלגו על גופו, הוא הרגיש אותן על העורף אבל לא יכול היה לדעת אם המשיכו אל הגב – בחלק הזה של הגוף הוא איבד את התחושה. שלוש שנים מאז נפצע, שנתיים מאז נגמרה המלחמה, התחושה בגב לא תחזור. "אני מעדיף להרגיש את הכאב שבפצעים מאשר את היעדר התחושה שבגב", אמר פעם לאחות בשיקום, אחרי שהתנצלה בתגובה לאנחת כאב שנפלטה בטעות מפיו בעת החלפת החבישות. "כאב הוא חלק מתהליך הריפוי", ענתה לו. זה היה יומיים אחרי שהודיעו לו שאור נהרג. הוא תרגל ושינן לעצמו: יונה לבנה. צבעי הקשת. כרטיסי ברכה מאוירים. נגינה של פסנתר. אפונה ריחנית. קפה. כותרת מעודדת של מבזק חדשות. הכוס המלאה. פעם, אחרי ששינתף את יתר חברי הקבוצה שכמעט איבד את הצפון לקולה של כוס זכוכית מתנפצת, הציעה לו המנחה לפעמים הבאות לקחת כוס נוספת ולמלא בה מים. תסתכל בכוס המלאה. השמש עלתה במזרח. הצליל מחדר השינה נשמע פעם נוספת. הוא הלך לעברו. השינוי האמיתי החל לפני כמה חודשים. משהו באופן שבו נזכר השתנה. הוא לומד לשלוט בהתקפים. רוחו התפיסה.

עיניה של אליס קרנו למראה פניו, צליל קולה התגבר, חיוכה המתוק
חשף שתי שיניים תחתונות, וביקש את קרבתו. הוא חייך בחזרה,
"בוקר טוב אליס, ברוך בואך ליום נוסף בארץ הפלאות."

*

היקיצה קרתה באבחה. היא פקחה עין אחת, רק כדי לוודא שהלילה עוד פה. החשכה שבחוץ הרגיעה אותה, לרגע. בתוך השינה, מצאה מפלט – מציאות חלופית בעולם החלומות. זה לא נמשך זמן רב, יקיצות קטנות, דוקרות, רמזו לה שהיום אורב לה. היא עצמה חזק את עיניה, מנסה נואשות לתפוס את זנב החלום שחומק ממנה, נאבקת לדחות עוד קצת את קץ הלילה. כשהאור הראשון התגנב פנימה, לביתה-מבצרה, עוד כאב התפשט בכל חלקי גופה. עוד יום. בלי רצון קמה. התנועות מוכרות ואיטיות, אוטומטיות. ילקוטי הילדים, סנדוויצ'ים, לכול נלווית מועקה. לפתע קול, חריקת תריסים שהיו מוגפים חודשים ארוכים. החדר נשטף באור, היא צמצמה את עיניה שלא מורגלות בתאורה. על הסף עמד בנה הקטן, יחף, פניו עוד רכות משינה. "אימא, הצלחתי להתעורר לבד. תכף הזריחה. בואי." היא התמתחה. בלי לחשוב, בלי להתווכח עם העייפות או הכאב, צעדה בשקט לעברו ובעקבותיו אל המרפסת. השמיים התחילו להתבהר, הרוח הקלה מלטפת, האור זחל בגבעות המדבר – פס זהוב ראשון, מבהיק. היא עמדה, שותקת, נפעמת מהצבעים שנחשפו אט-אט עם האור, כמו חוברות הצביעה שהייתה ממלאה בילדותה לפי מספרים, עד שמתגלה הציור. משהו בתוכה התרכך, היום עוד לא התחיל – אך לרגע היה בו מרחב לנשימה.

*

אדית עמדה עם המזוודה בידה. מאחוריה הים, והגלים התנפצו על החוף כמו הרגשות שגעשו בה.
היא הושיטה את ידה וליטפה לחי קטנטנה.
"אנחנו בבית," לחשה לבתה.
פעם, הבית היה בקתת עץ קטנה ומבודדת, שסיפקה פרנסה צנועה מתירי, באתר הסקי.
הם חיו בהמתנה. הכול היה ארעי. אפילו תמונות לא נתלו על הקירות. השלטון הסובייטי חסם את הדרך, והניכור גבה מהם מחיר כבד. ואז, ביום סתמי אחד, חייהם השתנו. "מאמא, אנחנו נגור ליד הים?" שאלה חנה בהיסוס.
אדית חייכה.
כאן לא תצטרך ללכת חפוית ראש. כאן תנשוב בגבה אהבת הארץ.
"נוכל לבקר את הים הרבה, אבל הים אינו ביתנו."
האם לא נאמר לה בסוכנות? "ברוכה הבאה למדינת היהודים."
הן צעדו לאורך הטיילת, לתחנת האוטובוס. השמש יקדה, והלב שלה נמס מאושר. "נמאס כבר ממה שהולך כאן!" צעק יונתן. "המדינה הזאת לא תשרוד!"
שולחן החג היה עמוס כל טוב.
"אם כבר, אז ברלין!" זרק דניאל.
אדית הניחה מגש כבד על השולחן.
"סבתא, נכון שכשהגעת לפה זה לא היה מה שהבטיחו לך?" צחק יונתן.
"מי יספר להם? מי ייטע בהם אמונה?"

השיחה נקטעה כשהדלת נפתחה. עידו נכנס, התרמיל על כתפו, האבק
דבוק לנעליו.
"סבתא!" קרא בחיוך.
אדית התרוממה באיטיות, עיניה נחות על המדים, על הדגל הקטן
שנתפר לשרוולו.
"באתי ישר מהבסיס," אמר, "לא רציתי לפספס את החג אצלך."
היא חייכה חיוך מלא אור והניחה יד על לחיו. אותה יד, אותו מגע
של ליטוף ושל הבטחה.
"אתם יודעים," היא לחשה, "את התקווה למצוא כאן בית לא מצאתי
ביום שבו הגעתי. בניתי אותה במו ידיי."
היא הביטה סביב בשולחן ההומה.
"במקום שאליו אתה שייך, אתה נלחם להישאר."

*

הדרך לבית שלו עברה ביישוב גדול שהפך ליישוב קטן, כמו בבושקה. הוא גר בקרוואן לבן, שלא היה בו דבר מיותר ולכל חפץ היה מקום ייעודי: לפטיש, לצנצנות האורז, אפילו למברשת השיניים הייתה גומייה מיוחדת שהצמידה אותה למקומה. הבגדים שלו היו מגולגלים אחד אחד וערומים בשלשות על מדפי עץ פתוחים. לפעמים הייתי מוציאה חולצה שלו ולובשת, והמגע שלה היה רך להדהים.

מתחת למיטה היה מדף של ספרים, שכל אחד מהם הסביר בדרכו איך להתמודד עם כאב שאין לשאתו.

הייתי מחכה לו שם, או בחוץ במרפסת, תחת עץ אגוז. הבית רטט בנוכחות שלו, והרגשתי שאני מציצה למשהו אסור, סוד. המחברות שלו, היו מונחות על השולחן בגלוי, כאילו סמך עליי שלא אקרא בהן.

הוא הגיע עם האוטו בחלונות פתוחים ושר עם הרדיו. כשראה אותי, תמיד היה במצב רוח טוב. היה לו קול עמוק והוא עשה חיקוי מצוין של לואי ארמסטרונג ששר "איזה עולם נפלא", עם האווירה ההם בסוף. הוא נכנס פנימה, חיבק אותי, בישלנו ואכלנו יחד. לפעמים הוא הרשה לי להישאר ללילה, ולפעמים לא.

באחד הימים הכנו יחד ארוחת ערב. לקחתי מהמדף צנצנת מלאה תבלין שרציתי להוסיף, אבל היא לא נפתחה.

ניסיתי בכוח אבל המכסה היה תקוע. העברתי לו וגם הוא לא הצליח.

זה היה כלי ישן שסגור כבר שנים. הוא צחק ואמר שהבחורה שתצליח
לפתוח את הצנצנת הזו היא הבחורה שאיתה יתחתן.
למחרת בבוקר, אחרי שהלך לעבודה, ניסיתי שוב, והצנצנת פתאום
נפתחה בקול פקיעה.
לפני שהלכתי משם השארתי לו אותה על השיש, פתוחה.

*

הוא עמד בתחנה במדים ירוקים חדשים, חיוך נבוך, ותיק ענק על הגב, מהדק את הכיפה בתנועה מוכרת. רק לפני שנה הוא עוד היה "ישיבע בוחער" שנבחן על מאות דפי גמרא, ועכשיו, חייל בשריון. אני עומדת מולו והלב שלי מפרפר מהתרגשות. זה לא רק שינוי. זו רעידת אדמה. זה בית שנבנה על אבנים של אמונה בדבר אחד, ויום אחד קם הילד שלי, ואומר: "אימא, אני רוצה משהו אחר." העולם החרדי לא מכין אותך לרגע הזה, אין הלכה לגיוס של ילד. אבל משהו בי בחר לא להיאחז במוכר והידוע, אלא לבחור להאמין בו, בעצמי. בדרך שאין לה מסלול רשמי אבל יש לה נשמה. כשהאוטובוס הגיע, הוא חיבק אותי ואמר: "אימא, אל תדאגי לי, אני בסדר. יש לי מספיק עוגות לכל השבוע." אני מחבקת אותו חזק, עוטפת את הילד שיצרתי, ולא מצליחה להחליט אם אני יותר גאה או נרגשת, מתפעמת מהיכולת לראות אותו בוחר, באמת בוחר את דרכו. לא בורח, לא מתחבא, לא מוותר על עצמו, ומרגישה שמהתחנה הזו, יוצאת לא רק דרך חדשה, יוצאת תקווה. לא התקווה הגדולה והמפוצצת של נאומים וחלומות. תקווה קטנה. פרטית. שקטה. תקווה שימצא את מי שהוא. שיהיה חופשי באמת להילחם על האמת שלו. שידע מאין בא, ויאזור אומץ לבחור לאן ללכת.

בבחירה השקטה של נער לעזוב את בית המדרש, ללבוש מדים ולשאת בעול, נרקמת שותפות הגורל. לא ברעש, בלחישה. שם בתחנה, בין הקסדה לתפילין, כשאמונה פוגשת אחריות, למדתי פרק נוסף של קידוש ה'. בצעד אחד צנוע, נוצרת השראה: להזכיר לעם שלם, שהמסע הלאומי מתחיל בהחלטה פרטית; ושבתפר שבין העולמות צומחת הגאולה.

*

לרוץ.

לרוץ על החיים.

לרוץ כל עוד נושאות אותה רגליה, כל עוד תינוקת נושמת בין זרועותיה. אהוב ליבה נותר מאחור, לכוד בין ארבעה קירות, ואין כלי נשק בידיו שייגן על חייו.

רגליה הפצועות רומסות ענפי איקליפטוסים בין שבילים ומדרכות. יצאה יחפה מן הבית כדי להציל את בתם. לפתע פתאום בבוקרו של חג, האדמה פעה פיה ואיימה לבלוע הכול, מפלצות־האדם פגשו אותם ברובי סער יורקי אש, ברימונים ובפצצות. בוקר, טעם של לילה בפיה, קצוות שיער יבש והעולם שואג. עיניו דיברו אליה מילות פרידה, סיכמו חיים שנגדעו באיבם, ושלחו אותה אל משימת חייה, להושיע ילדה שאך נולדה, להביאה אל חוף מבטחים.

לרוץ, לזרוק חיש את שתיהן אל תוך מחסן האבן. לזרוק כלי חרס, לעטות הסוואה, ללבוש צורת אין הבדל ביניהן לבין כל שהיה שם עוד קודם. עיני העוללה מביטות בה שואלות, גדולות, כחולות. היא צמאה, היא רעבה ומוטרדת, ואימה יודעת זאת היטב, ומבטיחה לה לשמור על חייה, גם במחיר חייה שלה.

באוויר ריח שרפה ואבק, גיצי אש מתפוצצים לכל עבר, צעקות, זעקות שבר, וקריאות נואשות לעזרה. רק אתמול דוכיפת ניתרה על ענפי האזדרכת, וקריאות העורבני קישטו כאן את השקט. רק אתמול גן העדן פרח.

הקטנה מייבבת יבבה חרישית, מתגברת, אימא תוקעת אצבע בפיה

והתינוקת מוצצת אותה, אך לא די בזה. הם צועקים בערבית רמה וקולותיהם סמוכים, לרוץ שוב, להיאבק על חייהן, כמעט אין עוד אוויר בריאותיה. להבות מתגפפות על קירות כל בית, והשחור שחור משחור, הן מתדפקות ומתדפקות ואין עונה. לא להתייאש לוחש לה קול פנימי, כשדלת אחת נפתחת, וידיים מסמנות לה לרוץ.

*

מאז שתומר לא חזר מהמסיבה ברעים אני משאירה לו כיסא פנוי
לשולחן השבת.
כמו נר זיכרון שעדיין בוער,
כמו דלת שלא ננעלת – רק מחכה.
בהתחלה, עוד באו לשאול, אחר כך לחשו, ולבסוף שתקו.
אבל אני לא שתקתי.
בערב שבת סידרתי את הצלחות, ומזגתי גם לו כוס יין.
הנכד שלי, מיכאל, לחש: "סבתא, הוא לא בא..." ואני ענית:
"נכון. אנחנו נאהב בשבילו, נצחק בשבילו, נחיה – כי הוא לא יכול."
באותו ערב שלחתי הודעה בקבוצת הוואטסאפ של השכונה:
"הכיסא של תומר פנוי. מי שרוצה – שיבוא."
לא חשבתי שמישהו יגיע, אבל הם באו.
סטודנטית בודדה מהקומה השנייה. זוג מבוגר שכולו שתיקה.
ילד חילוני שישב ליד ילדה חרדית ושר "שלום עליכם".
מישהי הביאה מרק. אחרת – רק דמעות. פתאום, הבית התמלא, לא
רק באנשים – באור.
בשבוע שלאחריו הם כבר הגיעו בלי ששלחתי. הביאו חברים, הביאו
סיפורים. מישהו לחש לי ביציאה:
"לא ידעתי שיש לי עוד להבה, עד הערב הזה. תודה."
הכיסא של תומר עדיין ריק. אבל עכשיו הוא מוקף באנשים שלא הכיר
בחיוו – בזכות התקווה שהשאיר.
ואם תשאלו מה החזיר לנו את האור, זה לא נס – זו בחירה.

לבחור לראות.

לבחור לחבק.

לבחור לקוות.

וכשעם שלם בוחר בתקווה – גם הכאב הופך לאור גדול.

סדר הדברים

ציונה שמאי | פתיח 3

שירה

- 7 ורד זהר רוזנברג, מ.מ. אבן יהודה | הטבע – התקווה
- 9 מירב אשכנזי, אור יהודה | פתח לתקווה
- 10 ספיר תורג'מן, אור עקיבא | [תְּקוּהָה, מָה אַתְּ אוֹמֵרֶת?]
- 12 יונה שפירא, מ.מ. אפרת | כך היא דְּרָכָה של אורה
- 13 סער ליבן, מ.א. אשכול | חצב שחור
- 14 רחלי לוי בן משה, אריאל | תקווה
- 15 יונתן בלנק, אשדוד | [כְּשֶׁאֲלֵקִים כָּרָא עוֹלָם]
- 16 דקלה מור אבי-גיא, מ.א. באר טוביה | [סְגוּר וּלְאֵל תִּרְטֶה]
- 17 לב איזקוביץ, באר שבע | [הַבְּקָר קָמְתִי תְּכַלֶּת]
- 18 ידידיה סולומון, בית אל | תקוות ליל ירח
- 20 דויד דרמון, בית אריה עופרים | בין מים למים
- הנאא פארס, מ.מ. בית ג'ן | *יבאغتני حزن هادي*
- 21 [תוֹקֶף אוֹתִי לְפֶתַע עֲצָב שֶׁקָט] – מערבית: אילה בנאי
- 27 זמיר פנחס, מ. בית דגן | עוד אשוב
- 29 אירית זרוק, בית שאן | אני רק חובשת
- הגר אזולאי, מ.מ. בנימינה גבעת עדה |
- 32 *יש אֶהְבוֹת גְּדוֹלוֹת שְׁמַתְחִילוֹת בְּשֶׁקֶט*
- 33 עומר נחום, מ.א. בקעת הירדן | שיר אהבה
- 34 אופיר יהונתן, מ.א. ברנר | [בֵּין הַשְּׂבִילִים שֶׁל אֶתְמוֹל]
- 36 עדינה (דיני) ברק, גבעת שמואל | עוד אחזור
- 38 יעל בן-צבי מורד, גבעתיים | עיניך בשדה

- 39 סלי אשור, מ.א. גולן | [פְּרוּרִים עַל הַרְצָפָה]
- 40 נעמי טישלר, מ.א. גוש עציון | מילואים
- 42 שרי אפיק (צוויג), מ.א. גזר | אצלי בבטן
- 44 כרמית גודס, מ.א. גליל תחתון | נוף זהב
- 45 אורנה לפיד, גני תקווה | [הַתֵּר לְפָרְסוּם]
- 46 רויטל פאר, דימונה | תקווה
- 48 אילה סלע, מ.א. דרום השרון | גולדן טוליפ
- 50 עירית בן מרדכי יוסף, הוד השרון | אמנות או נמות
- 51 הלל אייזן, מ.א. הר חברון | [אָדָם יוֹשֵׁב בְּחֶדְרָא]
- 52 דנה שניידר, הרצליה | באה מהמדבר
- 53 נירה שי, מ.מ. זכרון יעקב | התקווה הרימה עוגן
- 54 ענת אורנשטיין גנאור, מ.א. חבל אילות | שיח תקווה
- 55 זהבה חגי עזר, חדרה | תְּאֲמִינִי
- 56 אור נפתלי, חולון | הסירה והסערה
- 57 ליאור הדר, מ.א. חוף אשקלון | ואינו יודע כי אסור לפרוח כאן
- 59 ליבי ליבי, מ.א. חוף הכרמל | ינשוף
- 61 דנה גולדברג, חיפה | בכל הדרכים שתיקה
- 62 רון בעדש, מ.מ. חצור הגלילית | תקווה היא
- 64 דוד הבלר, טבריה | קוביות משא
- 65 נתליה אליה, טירת כרמל | [כּוֹתֶבֶת הַיָּד וְרוּחַשׁ הַלֵּב]
- 66 טליה דימרי, יהוד מונסון | פֶּתַח תְּקֵנָה
- 69 נטע עמית, יסוד המעלה | [תְּנִי לִי לְהַנִּיחַ אוֹתָךְ]
- 70 מאיה לוינ טויטו, יקנעם | [אֲחֵרֵי הַרְיחוֹת, הַמְרָאוֹת הַקָּשִׁים]
- 71 רעות וויספר דרבי, ירושלים | [כְּפּוֹר הַצִּטְרָב בְּעֵלִים]
- 72 ניקי ברק, מ.מ. כפר ורדים | [לְאֵן, לְאֵן מְכָאן הוֹלְכִים?]
- 75 בעז טרסי, כפר סבא | נווה קטן שקט
- 76 מירי רגנדורפר, מ.מ. כפר תבור | שיר חדש

- ארבלי יעל, מ.מ להבים | ואחרי האזעקות 77
- חנה מיכל רוטנס, לוד | [בְּלִבָּת] 78
- שקד קפלן, מבואות החרמון | [לְהִטִּיל חֶכְהָ] 79
- דנית פלג, מ.א מגידו | התקווה 80
- אמיל הרוש, מגדל העמק | [הִנֵּה נִעְלְמוּ] 81
- חווה אפשטיין, מודיעין מכבים רעות | בְּיַצַּת עוֹלָם 82
- יסמין שפירא, מ.מ מזכרת בתיה | מוֹנִיטוֹר 83
- מלכה אורן, מ.א מטה אשר | תפילין 84
- בניה אמיד, מ.א מטה בנימין | [עַל הַמְדָּבָר] 85
- דנה לוינסון, מ.א מטה יהודה | שמים כאלה 86
- שרה אבייב, מ.מ מיתר | [תִּקְוָה הִיא לֹא רַעַשׁ] 87
- גדיאל דהן, מ.א מנשה | בַּחוּץ מִשְׁגָּעִים שׁוֹרְפִים אִינְטִימִיוֹת] 89
- גלי אטיאס, מעלה אדומים | [יְקִירֵי שְׁלִי] 90
- רחלי מושקוביץ, מ.מ מעלה אפרים | [מוֹל הַלְּבָבוֹ הִזָּה שֶׁמִּנֵּן] 92
- יעל שי פורטנוי, מ.א מעלה יוסף | [אֲנִי חֲזוֹן] 93
- גל בן ארי, נהריה | [שִׁיר לְגִ'וִּשׁ] 94
- צ'קלר ילנה, נוף הגליל | ורד הקציר 95
- חביבה מור, מ.א נחל שורק | [שְׁאֵלוֹ, הָעוֹד בְּלִבְבֵי הוֹמִיָּה] 96
- רז בולקובשטיין, נתניה | [תְּמַהוֹנֵי הַמַּעַל בְּחַרְבוֹת בְּרָזָל] 97
- שולי כהן, עכו | [עֵקֶשֶׁת הַתְּקֵהָ] 98
- רחל אשר, מ.א עמק המעינות | [יְחַף יְבוֹא הַמְּבֹשֵׁר] 99
- קארין ממון, עפולה | לב שקט 100
- עידן גולקו, מ.מ פרדס חנה כרכור | [הִימִים נִמְשָׁכוּ] 101
- מירי הופמן, פתח תקווה | נר ראשון 102
- אפרת רוזיליו, צפת | האינסוף הנאסף 103
- עדי שרף-גיבלי, מ.מ קדימה צורן | שיר תקווה 105
- הילה בודנשטיין-סחר, קריית אונו | בריאה 107

- גולדי זגורי, קריית ביאליק | תקווה – האור שבפנים 108
- שרון טפר, קריית גת | הותר לפרסום 2024 110
- אייל משה לוי, קריית ים | קו אופקי 111
- פורת יוסיפיה, קריית מוצקין | תְּקוּוֹתַי כָּלֶן 112
- שני זילכה, ראש העין | [בוא נסע אֶל הַלִּיטָנִי] 113
- ישי סנדק, ראשון לציון | מן האלף נתחיל 115
- לאה בן שלמה, רחובות | אני הולכת הלאה 117
- רוני זוהר, מ.מ. רמת ישי | תקווה 119
- נחמה ליבסקינדר-רוזנצווייג, מ.א. רמת נגב | [שְׁאַלְתְּ אֵיךְ אֲנִי מְצַטְטֶלְקֶת] 120
- רז שחם, רמת השרון | [תִּקְוָה יִתְכַן שֶׁהִזִּיתִי אוֹתָךְ] 122
- ליאורה יפה, רעננה | [הַשׁוֹרֵד] 124
- נטלי שיר, מ.מ. שוהם | [פַּעַם אֲנִי גִפֶּן] 125
- נסיה שולב, מ.א. שומרון | יפהפייה 126
- שמרית פרי, מ.א. שער הנגב | נח 127
- טלי (רויטל) פז, מ.מ. תל מונד | חיפשתי תקווה בוויז 128

סיפורים קצרים

- מיכל זילברשטיין, אבן יהודה | אישה ושני ילדים 131
- ברק דואן, אור יהודה | [יום ראשון] 133
- טבקה רחל, אור עקיבא | "המפתח לגיהנום או החוצה ממנו" 135
- אלה צוקרמן רונן, מ.א. אלונה | את יוצאת מזה 137
- נעם כהן – נום נום, אריאל | [מצאתי את עצמי] 139
- רביב שלהבת, אשדוד | איש הבקבוקים 141
- אגם טולדנו, באר שבע | "וייקרא שמו בישראל..." 143
- מילכה פלוטניצקי, בית אל | תקווה לנחמה 145
- אלהאם אבו חיה, מ.מ. בית ג' | هذا الصباح أعددت قهوتي
- [הבוקר בישיתי את הקפה שלי] – מערבית: רים ג'אנייס 147
- רועי לוי, מ.מ. בנימינה גבעת עדה | המעריץ 150

- נתן שלומוב, מ.מ בית דגן | הכיסא של סבא 152
- דוד אבו, בית שאן | [החורף השנה היה קר במיוחד] 153
- יעל ברולמס, מ.א בקעת הירדן | [מחיצות ברזל נמוכות] 155
- שרון דותן שמש וליבת דביר, מ.א ברנר | [תקווה גרה ברחוב גאולה] 157
- נעם כהן, גבעת שמואל | [מתיישב על המיטה] 159
- מור לוריה־וינברגר, גבעתיים | [השלדג שכב ללא תזווה] 161
- אבישי גרינשפן, מ.א גולן | שפת אם ובית אב 163
- דריה שלם דוקטורי, מ.א גזר | על פי תנועת הרכבות 164
- ניצן מוקמאל, מ.א גליל תחתון | [הם נפגשו על שביל ישראל] 165
- שגית אלקובי פישמן, גני תקווה | מתחת לאדמה 11 חודשים 167
- ניצן אלמוג, דרום השרון | התרכבות 169
- משה משה, הוד השרון | עפיפונים מעזה 171
- אביגיל אפרתי, מ.א הר חברון | [סליחה? את מי חיפשת?] 173
- הילה פלומין, הרצליה | "סינוסים" 175
- אלמוג פרידמן, מ.מ זכרון יעקב | [לא חשבת] 177
- ענבל קוזיקרו, מ.א חבל אילות | [בימים דומים לאלון] 179
- נילי טלבי, חדרה | [טלפון פרפר על הקרקע] 181
- לימור סימון, חולון | גזרים בלי רגשות 183
- ליאור רייזל, מ.א חוף אשקלון | דלת פתוחה 185
- מורן ברקן אברמסקי, מ.א חוף הכרמל | חומרים 187
- רועי דר, חיפה | [בכל בוקר] 188
- גיל שלו, חריש | [קר במגדל השמירה] 190
- ברוריה אלגרבל, טבריה | תסמונת תקווה 192
- יוסי יונה, טירת כרמל | סופה אצילית 194
- ספיר איילה כהן, יהוד מונסון | כשאגדל, אולי אדע 196
- עדן שפירוב, יקנעם | [מרחוק נדמות המכוניות] 198
- רות אבירד, כפר ורדים | תחנה בשם תקווה 200

- סוהיר ניקולא שחאדה, כפר יאסיף | صحوة أمل
- [התעוררות של תקווה] – מערבית: רים ג'אניים 202
- מרגלית קוטב, כפר סבא | [היום היה לי תור לבריקה] 205
- עדנה פיורקו, כפר תבור | [נעם ירד מהאוטובוס] 207
- ירדן קדר, מ.מ להבים | ["אבא?"] 209
- ורד קנפר, מגדל העמק | חיוך 212
- אורי לוצקי, מ.א מגידו | ["איך מחזיקים תקווה בימינו?"] 214
- חנה אופנהיימר, מ.א נחל שורק | סיפור לא גמור למילואים 216
- ליאת סביון, מודיעין מכבים רעות | ["תקווה! תקווה!"] 218
- אתי יעל בן יוסף, מ.מ מזכרת בתיה | תקווה 220
- דורית דורה, מ.א מטה אשר | שחור מקינטה 222
- טובי סגל, מ.א מטה יהודה | [אור סיפר לי] 224
- מירב רסיוק, מ.מ מיתר | ["היי"] 226
- דפנה ארז, מ.א מנשה | ["רועי!"] 228
- משה כהן, מעלה אדומים | [אתמול בלילה] 230
- הדס הנמץ, מ.א משגב | לחיי ההולכים 232
- מרגלית רחל אוחיון, נהריה | [צלף] 234
- תומר זית, נוף הגליל | [הלילה יהיה גיהנום] 236
- ניסים ניר חג'ג', נתניה | עשן ואבק: מותו של נדב חיליק 238
- מאור אהרון, מ.א עמק המעיינות | [הוא ידע] 240
- מוריה ביר, מ.מ פרדס חנה כרכור | ייקוו המים 242
- תאיר יצחק, פתח תקווה | אותו הריח 244
- לאה לויץ, צפת | [היא כלואה במבצר] 246
- אלכס בדיאן, מ.מ קדימה צורן | "עוד נחזור לחיות" 248
- יואל זהר, קריית אוננו | תקווה לאהבה 250
- גאות גנץ, קריית ביאליק | [כלב מדבר] 251
- אפי ביטון, קריית גת | [אי שם] 252

- עדי רוס, קריית מוצקין | [הדרך אל היער] 254
- דן בן נוז, ראש העין | כשהכדור חזר לקפוץ 256
- ליעד מוזס, ראשון לציון | שיחי הסרפד 258
- מאשה מטיס שריד, רחובות | דוח ניסוי: מבוא 260
- עדיה ביצ'צ'ו, רמת השרון | "גם כשלא קורה כלום" 262
- מאיה פ' שניצר, רמת ישי | אליס 264
- יפעת גינזבורג, מ.א. רמת נגב | [היקיצה קרתה באבחה] 266
- לילך אילים, רעננה | [אדית עמדה עם המזוודה] 267
- נוף לוטן, שוהם | [הדרך לבית שלון] 269
- דיתי פרקש, מ.א. שומרון | [הוא עמד בתחנה] 271
- רפי דנן, מ.א. שער הנגב | [לרוץ] 273
- סיון ברוך, תל מונד | [מאז שתומר לא חזר] 275

